

ALEXANDR ROMANOVIC BELJAJEV

Bouře už přešla. Hrom rachotí kdesi v dálce na východě. Ale leje jako z konve. Ichtyandr mhouří oči rozkoší. Nakonec otevře oči, vstane napůl ponořen do vody a rozhlíží se. Je na hřebeni vysokánské vlny. Hory vod se prudce vztyčují a řítí se dolů jako laviny, vlny se dmou, liják šumí, vítr zuřivě burácí. To, čeho se pozemšťan děší, působí Ichtyandrovi radost.

ČLOVEK OBOJZIVELNIK

Muž, kterého titulovali zvučným jménem Don Flores de Larra, býval kdysi bezvýznamným soudním úředníkem, ale dostal vyhazov, protože bral úplatky. Teď měl spoustu zákazníků; každý, kdo potřeboval zatusovat nějaký hříšek, obracel se na tohoto velkého překrucovače.

Byl smělý, vytrvalý a umíněný. V žilách Pedra Zurity neproudila marně krev španělských dobyvatelů. A měl také proč bojovat. „Mořský ďábel“ nebyl tedy nadpřirozenou všemohoucí bytostí. Zřejmě byl z masa a kostí. Je tedy možno ho polapit, připoutat na řetěz a donutit, aby pro Zuritu dobýval bohatství z mořského dna. Zmocní se „Mořského ďábla“, i kdyby ho chránil sám bůh moře Neptun se svým trojzubcem.

Tento člun, který teď klouzal po hladině oceánu, mohl vzbudit údiv leckterého loďaře. Měl neobvyklou konstrukci a jeho motor byl neobyčejně výkonný. Neplul ještě na plné obrátky a přece dosahoval velké rychlosti. „Plný chod!“ zavelel Salvátor. Stál na kapitánském můstku a pozoroval hladinu oceánu.

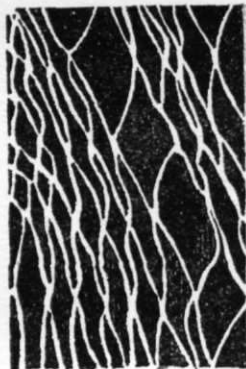
1

2

3

Velký delfín mu odpověděl veselým zafrkáním a hbitě připlul k svému kamarádovi, potápěje se a znovu ukazuje na hřebenech vln svůj lesklý černý hřbet. Poslušně mladíkovy ruky delfín rychle vyplul na volné moře, vstříc větru a vlnám. Řezal vlny hrudí a uháněl, až se za ním voda pěníla, ale Ichtyandrovi ta rychlost stále nestačila.

Sítě, které jsme prohlédli, vypadají jako by byly rozřezány ostrým řezacím náradím. Je však možné, že se zachytily za špičaté výběžky skal pod vodou nebo za železné kostry vraků a tak se roztrhaly.

Když Baltazar zestárl, zanechal nebezpečné živnosti lovce perel. Levou nohu mu zle poznamenaly žraločí zuby, bok pošramotil kotevní řetěz. V Buenos Aires měl malý krámk, kde prodával perly, korály, lastury a jiné mořské rarity. Ale život na břehu ho nudil a proto se občas vydával na lov perel. Podnikatelé věděli, jakou má pro ně cenu.

4

6

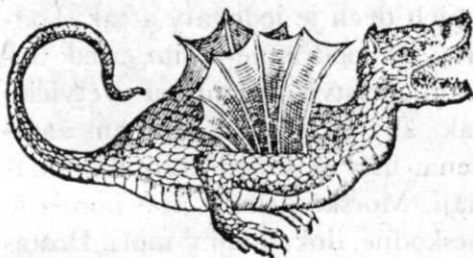
5

O MOŘSKÝCH PŘÍ-
ŠERÁCH ANEB MOŘ-
SKÝCH HADECH, JAK
JE POPSAL VELEUČENÝ
A SVĚTOZNÁMÝ PANDOK-
TOR CONRAT GESSNER

a vydal učený pan Jacobus Carronus
s milostivým svolením Jeho Císařského

Majestátu ve městě Curychu

Léta Páně MDLXXXIX

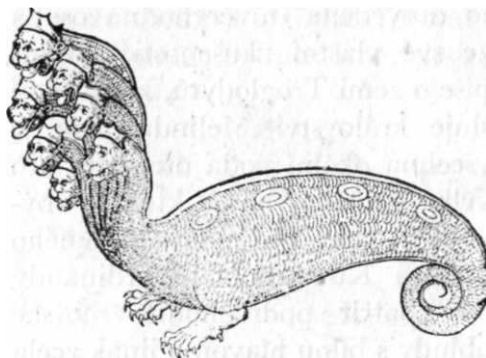

Mořského hada nazývali staří ná-
rodové, a zejména jejich básníci,
různým způsobem, zejména však
hydrus marinus, nebo enhydriis.
Mořský had dostal své jméno od
živlu, v němž pobývá. Jestliže ná-
sledkem velkého slunečního žáru
moře někdy vyschne, žije pak had
na souši a nazývá se chersydriis, po
našem mořský had suchozemský.
Kolem ostrova Korfu bylo prý

GESSNERŮV
PŘÍRODOPIS

těchto mořských hadů tolik, že vypudili obyvatele a ostrov pak zůstal pustý a neobydlený. Jak píše Claus Magnus, jsou tyto hadi obvykle černí, zdržují se nejraději v teplých mořských vodách, ale o půlnoci s oblibou vylézají na břeh, nevzdalujíce se však příliš od moře. Leo Africanus praví, že mořští hadi mají krátký trup, tenký ocas a drsný krk a obývají pobřežní vody. Jejich dech je jedovatý a tak škodlivý, že podržíme-li jim před tlamou čerstvě uříznutou větvíčku tak, aby byla jejich dechem zasažena, listy se ihned zkroutí a opadají. Mořské příšery jsou poměrně neškodné, dokud žijí v moři. Dostanou-li se však na souš, otravují celé okolí a zejména studně s pitnou vodou. Jejich jed je tak působivý, že žádným prostředkem není možno proti němu se ubránit, ani kdybychom si ihned uřízli úd, který jím byl zasažen. V hlavě mořského hada nalézá se jakýsi kámen a ten lze získat tím způsobem, že živého hada pověsíme za ocas na provaz a necháme ho viset hlavou dolů tak dlouho, až

kámen vyvrhne do nádoby, kterou jsme postavili pod ním. To může trvat několik hodin, nebo i několik dnů. Kiranides radí, abychom pak kámen vykouřili vavřínovým listím a bez mnoha dalších ceremonií si ho schovali a vyzkoušeli jeho působení a sílu takto: vezmeme měděný kotlík, naplníme ho vodou a pono-

říme do ní kámen. Zpozorujeme, že vody z kotlíku každý den o žejdlík ubude. Kámen totiž vodu vysává. Můžeme ho proto položit na břicho ženě trpící vodnatel-ností. Denně můžeme pozorovat, jak břicho splaskává, až za několik dní nabude své normální velikosti. Doporučuje se však používat kamene s mírou a nenechávat ho působit příliš často, aby nespotřebo-

val všechny tekutiny nutné pro lidské tělo. Také Leonardus Ca-millus potvrzuje, že tento kámen léčí vodnatelnost, a spolkneme-li ho kousek, zbaví nás močových kamenů. Já, doktor Gessner, však nevěřím, že v hlavě mořského hada takový kámen roste, a dal bych se o tom přesvědčit jen tehdy, kdyby to dosvědčila důvěryhodná osoba ze své vlastní zkušenosti. Plinius píše o zemi Troglodytů, která nyní sluje království Melinda, kde je všechna okolní voda otrávena pro velké množství hadů, kteří ji obývají. Kolem nedávno objeveného ostrova Kuby neboli Ferdinandy lze spatřit podivuhodné mořské obludy s bílou hlavou a jinak zcela černým tělem, které domorodci chytají a upravují z nich chutné jídlo na způsob zvěřiny. Albertus a Isidorus píší, že mořští hadi mají na čele tvrdý ostrý roh, kterým mohou člověka smrtelně zranit. Takový had o tloušťce lidského stehna byl prý spatřen v Severním moři. V Africe potkávají námořníci velké mořské příšery, které nejen mohou roztrhat a spolknout

celého člověka nebo i vola, ale napadají i rychle plující galéry a nezřídka je převrátí a potopí. V Rudém moři žijí obludy, lišící se od jiných tím, že jsou červeně zbarvené, mají dlouhé úzké tlamy a po celém hřbetě od hlavy až k ocasu ostny. Gillius píše, že spatřil mořské hady, ozbrojené dlouhým tenkým zobákem a s tělem ve tvaru šestiúhelníku. Doktor Rondeletius

však dokázal, že v tomto případě nejde o mořského hada, ale o rybu. Claus Magnus popisuje ve svých dílech žlutého mořského hada, který žije v Baltském moři. Tento had nikomu neškodí, nicméně není radno ho dráždit. U norského pobřeží ukazují se při klidném moři obludy dlouhé dvě stě i tři sta střeoviců, které se chovají k námořníkům velmi nevráživě. Občas ně-

kterého uchvátí přímo z paluby lodi a někdy
bijí ocasem o boky lodi tak prudce, až se loď
potopí. Jistý bavorský mnich jménem

Schiltberger píše, že když cestoval do
Turecka, viděl v moři velké množství hadů a
oblud, kteří se tam shromažďovali po devět
dní. Obyvatelé se chystali na ně vytáhnout,

ale tamní kníže nařídil, aby se jim
neubližovalo, protože tak podivuhodné
shromáždění hadů znamená jistě něco
velikého. Desátého dne pak začali mořští
hadi mezi sebou bojovat a bojovali tak dlou-

ho, až žádný z nich nezbyl naživu. Dalšího
dne našli pak lidé na břehu ohromné
množství mrtvých hadů a napočítali jich přes

osm tisíc. Kníže přikázal, aby byla vykopána
hluboká jáma a hadi do ní naházeni a
zasypani zemí a aby zpráva o tomto divu

poslána byla tureckému císaři. Ten ji
považoval za dobré znamení a skutečně brzy
nato dobyl města Konstantinopole, čímž se
velmi rozradostnil.

ČLOVĚK OBOJZIVELNÍK

MORŠKÝ DÁBEL	13
NA HRBETĚ DELFÍNA	22
ZURITŮV NEZDAR	26
DOKTOR SALVÁTOR	33
NEMOCNÁ VNUČKA	39
ČAROVNÝ SAD	42
TŘETÍ ZEĎ	46
PŘEPADENÍ	49
ČLOVĚK OBOJŽIVELNÍK	54
ICHTYANDRŮV DEN	58
DÍVKA A SNĚDÝ MUŽ	67
ICHTYANDRŮV SLUHA	70
VE MĚSTĚ	76
OPĚT V MOŘI	79
MALÁ MSTA	84
ZURITA JE NETRPĚLIVÝ	88
NEPŘÍJEMNÉ SETKÁNÍ	93
BOJ S CHOBOTNICEMI	96
NOVÝ PŘÍTEL	100
NA CESTĚ	109
TOHLE JE „MORŠKÝ DÁBEL“	117
PLNÝM CHODEM	122
PODIVNÝ ZAJATEC	128
OPUŠTĚNÁ MEDÚZA	135
ZTROSOTANÁ LOĎ	138
NENADÁLÝ OTEC	143
PRÁVNICKÝ OŘÍSEK	151
GENIÁLNÍ ŠÍLENEC	156
SLOVO OBŽALOVANÉHO	161
V ŽALÁŘI	168
ÚTĚK	178

ALEXANDR
ROMANOVIC
BELJAJEV

ČLOVĚK
OBOJZIVELNÍK

mladá fronta - praha - 1967

Illustrations © Oldřich Jelínek, 1967

mořský ďábel

Nadešla dusná lednová noc argentinského léta. Černé nebe bylo poseto hvězdami. Medúza klidně stála na kotvách. Ani pleskání vln, ani skřípot lanová nerušily ticho. Zdálo se, že oceán spí hlubokým spánkem.

Na palubě škuneru leželi polonazí lovci perel. Převalovali se unavení prací a slunečním žářem, vzdychali a vykřikovali z těžké dřimoty. Jejich ruce a nohy sebou nervózně škubaly. Možná že viděli ve snu své nepřátele žraloky. V těch žhavých bezvětrných dnech byli lidé tuze unavení, a když skončili lov, tak tak že vytáhli čluny na palubu. Ostatně to ani nebylo zapotřebí, protože nic nenasvědčovalo změně počasí. Loďky, přivázané ke kotevnímu lanu, zůstávaly tedy přes noc na vodě. Ráhna byla nevyrovnaná, lanová nedbale utažena, neskasaná kosatka se maličko zachvívala ve slabém vánku. Celá paluba od přídě až po zád' byla zavalena hromadami perlorodek, úlomky korálů, lany, na nichž se lovci spouštějí ke dnu, plátěnými pytli, do nichž ukládají nalezené škeble, a prázdnými soudky.

Vedle vratiplachtového stožáru stálo veliké vědro s pitnou vodou a plechovou naběračkou na řetízku. Kolem vědra se na palubě černala skvrna rozlité vody.

Občas se zvedl některý lovec, a šlapaje spáčům po rukou i po nohou, potácel se v polospánku k vědru s vodou. Se zavřenýma očima vyprázdnil naběračku a svalil se kam se dalo, jako by nevypil vodu, ale čistý líh. Lovce trápila žízeň, ráno před prací nebylo radno jíst, protože ve vodě je člověk vystaven příliš velkému tlaku, pracovali tedy celý den, dokud se ve vodě nesetmělo, na lačný žaludek, a teprve před spaním se mohli najíst; dostávali solené maso.

V noci měl hlídku Indián Baltazar. Byl to nejbližší po-

mocník kapitána Pedra Zurity, majitele škuneru Medúza.

Baltazar býval v mládí proslulým lovcem perel; vydržel pod vodou devadesát, ba i sto vteřin, dvakrát tak dlouho než průměrný lovec.

„Proč? Protože za našich časů uměli něčemu naučit a vtloukali nám to do hlavy už od dětství,“ vyprávěl Baltazar mladým lovcům perel. „Hned jako desetiletého kluka mě táta dal do učení na tendr k Josému. Ten měl dvanáct učedníků. Učil nás takhle: Hodí do vody bílý kámen nebo škebli a poručí: ‚Potop se, přines!‘ A hází pokaždé hlouběji. Nepři-neseš-li, spráská tě tenkým lanem nebo karabáčem a hodí do vody jako štěně. ‚Potop se znova!‘ Tak nás naučil, jak se potápět.

Potom nás učil vydržet dýl pod vodou. Starý zkušený lovec se spustí na dno a přiváže na kotvu vrš nebo síť. A my se pak potápíme a pod vodou to odvažujeme. Dokud to neodvážeš, neukazuj se nahoře. Ukážeš-li se, dostaneš karabáčem nebo lankem.

Bili nás nemilosrdně. Málo nás to vydrželo. Ale ze mě se stal nejlepší lovec široko daleko. Vydělával jsem hromadu peněz.”

Když Baltazar zestárl, zanechal nebezpečné živnosti lovce perel. Levou nohu mu zle poznamenaly žraločí zuby, bok pošramotil kotevní řetěz. V Buenos Aires měl malý krámk, kde prodával perly, korály, lastury a jiné mořské rarity. Ale život na břehu ho nudil, a proto se občas vydával na lov perel. Podnikatelé věděli, jakou má pro ně cenu. Laplatský záliv, jeho pobřeží a místa, kde se vyskytují perlorodky, neznal nikdo lépe než on. Lovci si ho vážili. Uměl vyhovět všem, lovcům i pánům.

Mladé lovce zasvěcoval do všech tajemství lovu; jak zadržovat dech, jak odrážet útoky žraloků, a v dobré náladě dokonce i poradil, jak schovat před šéfem vzácnou perlu.

Podnikatelé, majitelé škunerů ho tedy znali a cenili si ho proto, že uměl na první pohled odhadnout hodnotu perly a rychle vybírat v jejich prospěch ty nejlepší.

Proto ho rádi brávali s sebou jako pomocníka a rádce.

Baltazar seděl na soudku a pomalu kouřil tlustý doutník. Světlo svítlny připevněné ke stožáru mu dopadalo na tvář. Byla to podlouhlá tvář Araukána*) bez vyčnělých lícních kostí, s pravidelným nosem a velkýma krásnýma očima. Víčka mu těžce klesala a pomalu se zvedala. Dřímá. Ale spaly-li jeho oči, uši nespaly. Ostražitě bděly a upozorňovaly ho na nebezpečí i ve chvílích hlubokého spánku. Teď však Baltazar slyšel pouze vzdechy a bručení spáčů. Od břehu se táhl zápach hniјících škeblí měkkýšů; nechávali je hnit, aby snáze mohli vybírat perly, protože škeble živého měkkýše se špatně otvírá. Nováčkovi by tento zápach připadal odporný, ale Baltazar ho vdechoval téměř s požitkem. Jemu, tulákovi, hledači perel, připomínal radosti nespoutaného života a vzrušující nebezpečí moře.

Když vybrali perly, přinášeli největší škeble na Medúzu. Zurita byl hospodárný; prodával škeble do továrny, kde z nich vyráběli knoflíky a sponky.

Baltazar spal. Brzy mu vypadl z ochablých prstů i doutník. Hlava mu klesla na prsa.

Ale tu zasáhl jeho vědomí jakýsi zvuk, doléhající sem z dalek oceánu. Zvuk se ozval znovu o něco blíž. Baltazar otevřel oči. Bylo to, jako by kdosi troubil na roh a vzápětí jako by mladý svěží lidský hlas zvolal: „Á!“ a potom o oktávu výš: „Aá!“

Melodický zvuk rohu se nepodobal ostrému houkání lodní píšťaly a veselé volání vůbec nepřipomnělo křik tonoucího o pomoc. Bylo to cosi nového, neznámého. Baltazar se zvedl, zdálo se mu, jako by se rázem ochladilo. Přistoupil k zábradlí a bystře obhlédl hladinu oceánu. Ani živáčka. Ticho. Šťouchl nohou Indiána ležícího na palubě, a když se muž zvedl, řekl mu tiše:

„Křičí. Je to jistě on.“

„Nic neslyším,“ stejně tiše odpověděl Indián kmene Hu-

*) Araukáni — jedno z četných plemen amerických Indiánů.

rónů, který kleče naslouchal. Najednou opět přerušil ticho zvuk rohu a volání: „Áá!...“

Když Hurón zaslechl tento zvuk, schoulil se jako před ranou biče.

„Ano, to je jistě *on*,“ řekl a zuby mu jektaly strachem.

Procitli i ostatní lovci. Připlazili se k místu osvětlenému svítilnou, jako by v slabých paprscích nažloutlého světla hledali ochranu před tmou. Stulili se k sobě a všichni napjatě naslouchali. V dálce se ještě jednou ozval zvuk rohu a hlas. Potom všechno utichlo.

„To byl *on*...“

„Mořský d'ábel,“ šeptali rybáři. „Musíme ihned odtud!“ „Zavolejte šéfa!“

Bylo slyšet pleskání bosých nohou. Na palubu vyšel Pedro Zurita, šéf, zíval a podrbával se na zarostlých prsou. Byl bez košile, pouze v plátěných kalhotách; na širokém koženém opasku mu viselo pouzdro s revolverem. Přikročil blíž k mužům. Svítilna osvětlila jeho ospalou, do bronzova ožehnutou tvář, a husté kučeravé vlasy, spadající v pramenech do čela, kníry nakroucené vzhůru a malou prošedivělou bradku.

„Co se stalo?“

Jeho obhroublý klidný hlas a sebejisté pohyby Indiány uklidnily. Baltazar zvedl ruku na znamení, aby se ztišili, a řekl: „Slyšeli jsme hlas... mořského d'ábla.“ „Něco se vám zdálo,“ odpověděl Pedro ospale a hlava mu klesla na prsa.

„Ne, nezdálo. Všichni jsme slyšeli ‚áá!‘ a zvuk rohu!“ křičeli rybáři.

Baltazar je stejným pohybem ruky znovu umlčel a pokračoval :

„Sám jsem ho slyšel. Tak umí troubit jenom d'ábel. Nikdo na moři tak nekřičí a netroubí. Musíme rychle odtud.“ „Báchorky,“ stejně mdle odpověděl Pedro Zurita. Nechtělo

se mu nakládat z břehu na loď dosud nevyhnilé smrduté škeble a zvedat kotvy. Ale přemluvit Indiány se mu nepodařilo. Rozčileně mávali rukama a výhružně křičeli, že ne-zvedne-li Zurita v noci kotvy, všichni hned zítra vystoupí na břeh a vydají se pěšky do Buenos Aires.

„Čert aby vzal toho mořského ďábla i s vámi! Dobrá! Na úsvitu zvedneme kotvy.“ A kapitán s tichým proklínáním odešel do své kajuty.

Spát se mu už nechtělo. Rozsvítil lampu, zapálil si doutník a přecházel křížem krážem po malé kajutě. Myslel na onu podivnou bytost, která se před časem objevila ve zdejších vodách a děsila rybáře i pobřežní obyvatelstvo.

Nikdo tu obludu ještě neviděl, ač již několikrát na sebe upozornila. Vymýšlely se o ní hotové báchorky. Námořníci si je vyprávěli šepem, ustrašeně se ohlížejíce, jako by se báli, že by je obluda mohla uslyšet.

Jedněm tato bytost přinášela škodu, jiným nečekaně pomáhala. „Je to bůh moře,“ říkali starší Indiáni, „jednou za tisíc let vychází z hlubin oceánu, aby obnovil spravedlnost na zemi.“

Katoličtí kněží ujišťovali pověřivé Španěly, že je to moř-ský ďábel. Prý se zjevuje lidem proto, že obyvatelstvo zapomíná na svatou církev katolickou.

Tyto pověsti putující od úst k ústům došly až do Buenos Aires. Mořský ďábel byl pak několik týdnů oblíbeným námětem kronikářů a fejetonistů bulvárního tisku. Jestliže se za neznámých okolností potopil škuner či rybářský člun, potrhaly se rybářské sítě nebo ztratily naložené ryby, pak se to všechno přičítalo mořskému ďáblu. Jinde se zas vyprávělo, že ďábel hází rybářům do člunů ryby a jednou prý dokonce zachránil tonoucího.

Jakýsi muž, který se onehdy topil, alespoň ujišťoval, že když už klesal do hlubin, kdosi ho zachytil zespodu za záda, doplavával s ním tak až ke břehu a ve chvíli, kdy zachráněný stanul na písku, skryl se neznámý opět v příboji.

Nejpodivnější však bylo, že ďábla ještě vůbec nikdo nespatrił. Nikdo nemohl popsat zevnějšek této tajemné bytosti. Ovšem že se naskytli očití svědkové, kteří ďábla přizdobili rohatou hlavou, kozlí bradou, lvími tlapami a rybím ocasem, nebo ho vypodobňovali jako velkánskou rohatou žábu s lidskýma nohama.

Vládní úředníci v Buenos Aires zpočátku oněm povídačkám a článkům nevěnovali pozornost, neboť je pokládali za čirý výmysl.

Avšak rozruch se ustavičně rozmáhal, hlavně mezi rybáři. Mnozí se již neodvažovali vyplout na moře. Rybolov upadal a obyvatelstvo pociťovalo nedostatek ryb. Teprve tehdy se místní úřady rozhodly věc objasnit. Vyslaly na pobřeží několik parních a motorových člunů pobřežní policie s příkazem zadržet neznámou osobu, která zasévá zmatek a paniku mezi pobřežním obyvatelstvem.

Policie slídila v Laplatském zálivu a podél břehu po dva týdny, zadržela několik Indiánů jako zločinné šířitele lživých povídaček, zasévající neklid, ale ďábel byl nepolapitelný.

Policejní náčelník vydal oficiální vyhlášku, která hlásala, že ďábel prostě není, že to všechno jsou výmysly hloupých lidí, kteří už jsou zajištěni a budou patřičně potrestáni, a přemlouvala rybáře, aby nevěřili povídačkám a vypluli na lov.

Na krátký čas to pomohlo. Ďáblové žertíky však neustávaly.

Jednou v noci se probudili rybáři, kteří vypluli dosti daleko na širé moře, mekotem kozlete, jež se jakýmsi zázrakem octlo na jejich bárce. Jiným rybářům rozřezal kdosi vytažené síť.

Novináři, potěšení skutečností, že se ďábel opět objevil, čekali nyní na vyjádření vědeckých kruhů.

Vědci přispěchali se svým vysvětlením.

Domnívali se, že v oceánu nemůže přebývat mořská obluda vědecky nezjištěná, která by si počínala jako člověk. Něco jiného by bylo, psali učenci, kdyby se takový tvor vyskytl

v nepříliš probádaných hlubinách oceánu. Ale ani pak vědci nepřipouštěli, že by si takový tvor mohl vést uvědoměle. Ve shodě s náčelníkem pobřežní policie došli k úsudku, že je to všechno dílo nějakého výtržníka.

Ve vědeckých kruzích se však vyskytly i jiné názory.

Někteří učenci se odvolávali na proslulého švýcarského přírodovědce Gesnera*), jenž psal o mořské panně, mořském d'áblu, mořském mnichu a mořském biskupovi.

Konec konců mnohé z toho, o čem psali starověcí a středověcí učenci, se ukázalo pravdivé, přestože současná věda tyto staré učence neuznává. Božská tvořivost je nevyčerpatelná a nám vědcům přínaleží skromnost a opatrnost ve vývodech víc než komu jinému, psali někteří starší vědci.

Ostatně bylo těžko pokládat tyto skromné, opatrné muže za vědce. Víc než ve vědu věřili v zázraky a jejich přednášky se spíš podobaly kázání.

Aby spor nějak vyřešili, uspořádali nakonec vědeckou výpravu. Členům výpravy se nepoštěstilo setkat se s mořským d'áblem. Zato se dovědli o četných nových kouscích neznámého tvora (staří učenci naléhali, aby slovo tvor bylo zaměněno slovem bytost).

Ve zprávě uveřejněné v novinách psali členové výpravy:

1. Na několika místech v písečných mělčinách jsme zpozorovali otisky úzkých lidských chodidel. Stopy vedly od moře a opět zpátky k moři. Takové stopy mohl však po sobě zůstavit i člověk, který připlul v člunu.

2. Sítě, které jsme prohlédli, vypadají, jako by byly rozřezány ostrým řezacím náradím. Je však možné, že se zachytily za špičaté výběžky skal pod vodou nebo za železné kostry potopených lodí a tak se roztrhaly.

3. Podle vyprávění očitých svědků byl delfín, vyhozený bouří na břeh značně daleko od moře, stažen kýmisi v noci zpět do vody a zároveň se na písku objevily stopy nohou

*) Konrád Gesner, proslulý švýcarský vědec (1516—1565). Napsal „Knihu o zvířatech“, jež měla dlouhá léta silný vliv na přírodovědce.

a jakoby dlouhých drápů. Je pravděpodobné, že jakýsi soucitný rybář odtáhl delfína do moře.

Víme, že delfíni v honbě za rybami prospívají rybářům tím, že zahánějí ryby k mělčinám. Proto rybáři často pomáhají delfinům z nouze. Otisky drápů mohly zanechat i lidské prsty. Fantasie dodala otiskům vzhled drápů.

4. Kůzle mohl přivést na člunu nějaký šprýmař a vpašovat je na loď.

Vědci vymysleli i jiné neméně prosté příčiny vzniku stop, které po sobě zanechal ďábel.

A tak došly vědecké kruhy k názoru, že žádná mořská obluda by se nemohla dopustit tolika složitých kousků.

Ani toto vysvětlení však neuspokojilo všechny. I mezi učiteli se našli pochybovači. Jak by mohl i ten nejobratnější a nejzavilejší šprýmař provádět takové věci, aniž ho někdo uviděl? A hlavně vědci ve své zprávě pomlčeli o tom, že podle zjištění prováděl ďábel své kousky během krátké doby na nejrozličnějších místech značně od sebe vzdálených. Buď uměl neslýchaně rychle plavat, anebo měl jakési zvláštní pomůcky, či snad nakonec nebyl sám a měl nějaké pomocníky. Ale pak byly všechny ty kousky ještě nepochopitelnější a zlověstnější.

Pedro Zurita vytrvale přecházel po kajutě a znovu v mysli probíral celou tu záhadnou historii.

Najednou si všiml, že se rozednilo a okénkem dopadá růžový paprsek. Zhasl lampu a začal se mýt.

Zrovna když si lil na hlavu teplou vodu, zaslechl polekané výkřiky, které sem doléhaly z paluby. Zurita nechal mytí a rychle vyběhl po schůdcích nahoru.

Nazí lovci s plátěnými převazy na bocích stáli u zábradlí, mávali rukama a zmateně pokřikovali. Pedro se podíval dolů a viděl, že čluny, zanechané přes noc na vodě, někdo odvázal. Noční odliv je odnesl dosti daleko na volné moře. Ranní příliv je teď zvolna hnál zpátky ke břehu. Vesla člunků, poházená na hladině, plavala v zálivu.

Zurita přikázal lovcům, aby uklidili čluny. Nikdo se však neodvážil seskočit s paluby. Zurita opakoval svůj příkaz.

„Vlez si sám d'áblovi do drápů,“ odpověděl kdosi.

Zurita sáhl na pouzdro revolveru. Hlouček lovců se rozptýlil a opět shlukl opodál u stožáru. Hleděli na Zuritu nepřátelsky. Srážka se zdála nevyhnutelná. Ale tu se do věci vložil Baltazar.

„Araukán se nezalekne ničeho,“ řekl, „už jednou mě žralok vyplivl a d'ábel se taky udává starými kostmi.“ Sepjal ruce nad hlavou, seskočil se zábradlí do vody a plaval k nej-bližšímu člunu. Lovci přistoupili k zábradlí a ustrašeně se dívali za Baltazarem. Přes své stáří a pohmožděnou nohu plaval výborně. Po několika tempech se octl u člunu, vylovil z vody veslo a vlezl dovnitř.

„Provaz je přeřezán nožem,“ zavolal, „a pěkně! Nůž byl ostrý jako břitva.“

Když rybáři viděli, že se Baltazarovi nic zlého nestalo, následovali někteří jeho příkladu.

na hřbetě delfína

Slunce sotva vyšlo, ale už nemilosrdně pražilo. Stříbřitě modré nebe bylo jako vymetené, moře nehybné. Medúza kotvila teď dvacet kilometrů na jih od Buenos Aires. Na Baltazarovu radu zakotvili v nevelké zátoce u skalnatého pobřeží, které vyčnívalo z vody dvěma výběžky.

Loďky se rozptýlily po zálivu. Na každé byli jako obvykle dva lovci, jeden se potápěl a hledal, druhý ho vytahoval z vody. Pak se vystřídali.

Jeden člun připlul dosti blízko ke břehu. Potápěč se zachytil nohama o velký úlomek korálového útesu, přivázaný na konec provazu, a rychle se spustil na dno.

Voda byla velmi teplá a průzračná, na dně bylo zřetelné

vidět každý kámen. Blíž břehu se zvedaly ze dna korálové útesy, nehybně trčící keře podmořských sadů. Mezi nimi klouzaly drobné lesklé rybky s měňavými hřbítky.

Potápěč se spustil ke dnu a skloněn začal sbírat mušle a klást je do sáčku připevněného k řemeni na boku. Jeho společník, hurónský Indián, držel v ruce konec provazu, a nachýlen přes zábradlí loďky, hleděl do vody.

Najednou spatřil, jak se potápěč bleskurychle vztyčil, zamával rukama, chytil se provazu a škubl jím tak prudce, že Huróna div nestrhl do vody. Člun se rozhoupal. Hurón kvapně vytáhl svého společníka z vody a pomohl mu do člunu. Potápěč s ústy dokořán těžce oddychoval, oči vytřeštěny. Jeho bronzová tvář leknutím zešedla.

„Žralok?“

Ale potápěč se bezeslova zhroutil na dno člunu.

Co ho na mořském dně tak vyděsilo? Hurón se nahnul přes okraj loďky a zahleděl se do vody. Ano, dělo se tam cosi nekalého. Malé rybky se chvatně skrývaly v houštinách podmořských lesů jako ptáci před útokem jestřába.

Najednou Hurón uviděl, že za výstupkem podmořské skály vyvstalo cosi jako šarlatový kouř. Pomalu se rozlézal na všechny strany a barvil vodu na růžovo. A tu se objevilo cosi tmavého. Bylo to tělo žraloka. Pomalu se obrátilo a zmizelo za výběžkem skály. Šarlatový podmořský kouř mohla být jediné krev prolitá na dně oceánu. Co se tam přihodilo? Hurón pohlédl na svého společníka, ten však ležel nehybně na zádech, dokořán otevřenými ústy lapal po vzduchu a tupě hleděl do nebe. Indián se chopil vesel a spěšně odvážel ochu-ravělého kamaráda na palubu Medúzy.

Konečně se potápěč vzpamatoval, ale jako by ztratil dar řeči, vyrážel divné skřeky, pohazoval hlavou a odfukoval, ohruje rty.

Lovci na škuneru obklopili potápěče a netrpělivě čekali na jeho vysvětlení.

„Mluv!“ zvolal nakonec mladý Indián a zatřásl potápě-

čem.. „Mluv, nechceš-li, aby tvá zbabělá duše opustila tělo.“ Potápěč zavrtěl hlavou a řekl dutým hlasem: „Viděl jsem mořského ďábla.“

„Jeho?“

„Tak mluv, mluv!“ křičeli lovci nedočkavě.

„Koukám... žralok. Plave rovnou na mě. Běda mi! Veliký, černý, tlamu dokořán, za chvíli mě spolkne. Koukám... a tam plave ještě něco...”

„Druhý žralok?“

„Ne, ďábel!“

„Jak vypadá? Má hlavu?“

„Hlavu? Řekl bych že jo. Oči má jako sklenice.“

„Má-li oči, musí mít i hlavu,“ s jistotou prohlásil mladý Indián.

„Oči musí být do něčeho zasazeny. A má pazoury?“

„Pazoury má jako žába. Dlouhé zelené prsty s drápy a blánami. Celý se leskne jako šupinatá ryba. Připlaval ke žralokovi, blýskl spárem — říz! Žralokovi vychlístla z břicha krev...”

„A jaké má nohy?“ zeptal se jeden z lovců.

„Nohy?“ rozpomínal se potápěč. „Nemá je vůbec. Má obrovský ocas. A na konci ocasu dva hady.“

„Koho ses víc lekl? Žraloka nebo obludy?“

„Obludy,“ odpověděl Indián bez váhání. „Třebas mi zachránila život. Byl to on...”

„Ano, byl to on.“

„Mořský ďábel,“ řekl Indián.

„Mořský bůh, který pomáhá lidem v nouzi,“ opravil ho starý Indián.

Tato novinka se rychle roznesla po člunech plujících v zálivu. Lovci pospíšili ke škuneru a zvedli čluny na palubu.

Všichni obklopili potápěče zachráněného mořským ďáblem. Opakoval svůj příběh a přidával k němu stále nové a nové podrobnosti. Vzpomněl si, že obluda chrlila ze svých nozder rudé plameny, že měla zuby ostré a dlouhé, nejmíň jako prst. Stříhala ušima, na bocích měla žábry a vzadu ocas, kterým kormidlovala.

Pedro Zurita, po pás svlečený, v krátkých bílých kalhotách a střevících naboso, na hlavě vysoký slaměný klobouk se širokým okrajem, šoupaje střevíci přecházel po palubě a naslouchal rozhovorům.

Čím víc se vyprávěč dával unášet, tím větší měl Pedro jistotu, že si to lovec, polekaný blízkostí žraloka, všechno vymyslel.

Ostatně, možná že to není pouhá smyšlenka. Někdo přece rozpáral žralokovi břicho a voda v zálivu zružověla. Indián lže, ale je v tom i kousíček pravdy. K čertu, to je ale divná historie!

Vtom přerušil Zuritovy úvahy zvuk rohu, který se znenadání ozval za skálou.

Tento zvuk ohromil posádku Medúzy jako úder hromu. Hovor rázem ustal, tváře pobledly. Lovci s pověřčivou hrůzou pokukovali po skále, odkud se ozvalo zatroubení.

Poblíž skály se hemžilo na hladině oceánu stádo delfínů. Jeden z nich se odloučil od stáda, hlučně zafrkal, jako by odpovídal na troubení, rychle odplul ke stále a skryl se za útesy. Uplynula nová chvilka napjatého očekávání. Náhle lovci uviděli, že za skálou vyplul delfín. Na hřbetě mu seděl jako na koni podivný tvor, zřejmě d'ábel, o kterém potápěči prve vyprávěli. Obluda měla lidské tělo a v obličeji se jí v záři zapadajícího slunce leskly oči obrovské jako starodávné „cibule“, připomínající automobilové reflektory; d'áblova pleť svítila něžným, modravě stříbrným třpytem a jeho ruce, tmavozelené, s dlouhými prsty spojenými blanami, se podobaly žabím nohám. Nohy měl po kolena ve vodě. Zda vybíhaly do ocasu, či to byly obyčejné lidské nohy, zůstávalo tajemstvím. Podivný tvor držel v ruce dlouhou zavinutou lasturu. Znovu na ni zatroubil, zasmál se veselým lidským smíchem a náhle zvolal čistou španělštinou: „Hola, Lidingu*), kupředu!“ Poklepal žabí rukou delfínovi po třpytném hřbetu a stiskl mu kolena boky. A delfín bystře vyrazil jako dobrý kůň.

*) Leading — angl. vůdce.

Lovci bezděčně vzkřikli.

Podivný jezdec se obrátil. Když uviděl lidi, sklouzl s delfína a skryl se za ním. Za delfínovým hřbetem se objevila zelená ruka, která zvíře plácla do hřbetu. Delfín se poslušně pohroužil i s obludou pod vodu.

Zvláštní dvojice opsala pod vodou půlkruh a zmizela za podmořskou skalou...

Celá ta neobvyklá jízda netrvala déle než minutu, ale diváci se dlouho nemohli vzpamatovat z úžasu.

Lovci křičeli, pobíhali po palubě, chytali se za hlavy. Indiáni padli na kolena a prosili boha moře o slitování. Mladý Mexičan vylezl strachy na stožár a křičel, černoši se skutáleli do podpalubí a skrčili se v koutě.

Na lov už nebylo ani pomyslení. Pedro a Baltazar jen s námahou obnovili pořádek. Medúza zvedla kotvy a zamířila na sever.

Kapitán Medúzy sestoupil do své kajuty, aby si promyslel, co se přihodilo.

„Je to k zbláznění,“ řekl Zurita, vylévaje si na hlavu džbán teplé vody. „Mořská obluda mluví nejčistší kastilštinou! Co to má znamenat? Nějakou čertovinu? Šílenství? Ale to nemůže zachvátit najednou celé mužstvo. Ba ani dva různí lidé nemohou mít stejný sen. A my jsme viděli mořského čerta všichni. To je nesporné. Tedy přece existuje, i když je to sebeneuvěřitelnější.“ Znovu si polil hlavu vodou a vyhlédl okénkem, aby se osvěžil. „Tak či onak,“ pokračoval poněkud uklidněn, „obluda má lidský rozum a umí si rozumně počínat. Zřejmě se jí daří stejně dobře ve vodě jako na souši. A umí španělsky, je tedy možno se s ní dohovorit. Což ji takhle... což ji tak polapit, zmocnit se jí a donutit ji, aby

lovila perly? Jediná taková žába, schopná žít ve vodě, může nahradit celý oddíl lovců. A potom, ta výhoda! Každému lovcí perel musíš chtět nechtět dát čtvrtinu úlovku. A tahle žába by to dělala zadarmo. Tím způsobem by se přece daly v nej-kratší době nashromáždit statisíce, milióny peset!“

Zurita se zasní. Až dosud se snažil zbohatnout hledaje perlorodky tam, kam se za nimi ještě nikdo nevydával. Perský záliv, západní břeh Cejlonu, Rudé moře, australské vody — všechna tato loviště perel jsou velmi daleko a lidé tam po nich pátrají již dávno. Vydat se do Mexického či Kalifornského zálivu, k ostrovům sv. Tomáše a Markéty? K venezuelským břehům, kde se vyskytují nejlepší americké perly, Zurita plout nemohl. Jeho škuner byl příliš chatrný a také měl málo lovců, zkrátka takový podnik by vyžadoval solidní základnu. A Zurita měl málo peněz. Proto se držel argentinských břehů. Ale teď? Ted' mohl zbohatnout během roku, jen kdyby se mu podařilo polapit mořského d'ábla.

Bude nejbohatším člověkem v Argentině, možná dokonce i v Americe. Peníze mu dají moc. Jméno Pedra Zurity poletí od úst k ústům. Musí však být velmi opatrný. Hlavně mlčet.

Zurita vyšel na palubu, svolal celou posádku i s kuchařem a řekl:

„Víte, jaký osud postihl ty, kdo rozšiřovali povídačky o mořském d'áblovi? Byli zatčeni a sedí za mřížemi. Musím vás upozornit, že totéž čeká každého z vás, kdo by se jediným slůvkem prorekl, že spatřil mořského d'ábla. Shnijete v žaláři. Rozumíte? Proto, je-li vám život drahý, nikomu o d'áblovi ani slovo.“

Stejně by jim nikdo nevěřil, vypadá to všechno spíš jako báchorka, pomyslel si v duchu, zavolał si do kajuty Baltazara a jedině jeho zasvětil do svého plánu.

Baltazar šéfa pozorně vyslechl a po kratičké úvaze odpověděl:

„Ano, správně. Mořský d'ábel má cenu sta a sta lovců. Bylo by dobré používat d'ábla k lovu. Ale jak ho lapit?“

„Do sítě,“ odpověděl Zurita.

„Rozřeže síť, zrovna jako rozpáral žralokovi břicho.“

„Můžeme si dát zhotovit ocelovou síť.“

„Ale kdo na něho půjde? Vyslovíš-li před našimi potápěči slovo ďábel, podlomí se jim kolena. Nešli by ani za pytel zlata.“

„A což ty, Baltazare?“

Indián pokrčil rameny:

„Mořského ďábla jsem ještě nikdy nelovil. Těžko se dá, myslím, vyčíhat, ale zabít ho, jestli je ovšem z masa a krve, nedá moc práce. Jenže vy ho potřebujete živého.“

„Nebojíš se ho, Baltazare? Co si vůbec myslíš o mořském ďáblu?“

„Co si mám myslet o jaguárovi, co lítá nad mořem, a o žralokovi, co leze po stromech? Neznámé zvíře nám vždycky nahání víc strachu. Ale já mám takové lovy rád.“

„Bohatě se ti odměním.“ Zurita stiskl Baltazarovi ruku a dál před ním rozvíjel svůj plán: „čím míň lidí do toho bude zasvěceno, tím líp. Promluvíš se všemi Araukány. Jsou stateční a důvtipní. Vybereš nanejvýš pět lidí. Nepůjdou-li naši, poohlédni se jinde. Ďábel se zdržuje u břehu. Především musíme vypátrat, kde má svůj pelech. Pak už ho snadno lapíme do sítě.“

Zurita a Baltazar se chutě pustili do práce. Zurita dal zhotovit drátěnou léčku, která připomínala velkou kád' s odklopeným dnem. Uvnitř natáhl konopné síť, aby se ďábel do nich zapletl jako do pavučiny. Lovcům zaplatili a propustili je. Z posádky Medúzy se Baltazarovi podařilo přemluvit jen dva Araukány, aby se zúčastnili lovu na ďábla. Další tři najal v Buenos Aires.

Rozhodli se, že po ďáblu začnou pátrat v zálivu, kde ho posádka Medúzy poprvé spatřila. Aby ho nevyplašili, zakotvili škuner několik kilometrů od nevelké zátoky. Zurita se svými společníky se hodně zabývali rybolovem, jako by sem přišli jen proto. Přitom však se střídavě v trojicích

skrývali za pobřežními skalami a bystře pátrali, co se děje na hladině zálivu.

Už míjel druhý týden, ale po d'áblovi nebylo ještě ani stopy.

Baltazar navázal známost s obyvateli pobřeží, indiánskými farmáři, prodával jim ryby za babku, rozprávěl s nimi o všelijakých věcech a nenápadně zaváděl řeč na mořského d'ábla. Starý Indián se při tom dověděl, že si vybrali pro lov správné místo; mnozí Indiáni, kteří žili blízko zálivu, slyšeli zvuk rohu a vídali stopy nohou v písku. Tvrdili, že d'ábel má lidskou patu, ale prsty značně protáhlé. Občas upozorovali důlek vytlačený zády; d'ábel lehával na břehu.

Pobřežním obyvatelům nedělal d'ábel nic zlého a oni si přestali všimnout jeho stop, kterými na sebe občas upozorňoval. Avšak nikdo z nich ho dosud nespapal.

Dva týdny kotvila Medúza v zálivu, zdánlivě kvůli rybolovu. Dva týdny Zurita a Baltazar s najatými Indiány vytrvale pozorovali mořskou hladinu, ale mořský d'ábel se neukazoval. Zurita se začal znepokojovat. Byl nedočkavý a lakomý. Každý den ho stojí peníze a ten d'ábel dává na sebe čekat. Pedra se začaly zmocňovat pochybnosti. Jestliže je d'ábel nadpřirozená bytost, žádnými sítěmi ho nepolapí. A k tomu je nebezpečné začínat si s takovým netvorem, Zurita byl pověřivý. Pozvat pro všechny případy na Medúzu kněze s křížem, chlebem a vínem? Zase nové vydání. Co když mořský d'ábel snad vůbec není d'ábel, nýbrž nějaký šprýmař, dobrý plavec, který si hraje na d'ábla, aby strašil lidi? Nebo delfín? Ale ten by se dal jako každé zvíře ochočit a vychovat. Neměl by snad celé té věci nechat?

Zurita vyhlásil odměnu tomu, kdo první spatří d'ábla, a rozhodl se, že počká ještě několik dní.

Koncem třetího týdne začal k jeho radosti d'ábel dávat o sobě znát.

Po celodenním rybolovu zanechal Baltazar u břehu loďku plnou ryb. Brzy ráno si měli pro ryby přijít kupci. Baltazar

odešel na farmu navštívit známého Indiána, a když se vrátil na břeh, byla loďka prázdná. Hned usoudil, že je to dílo d'áblovo.

„Snad nesežral tolik ryb?“ divil se Baltazar.

Téže noci slyšel jeden z Indiánů, který měl hlídku, zvuk rohu jižně od zálivu. A po dvou dnech brzy ráno mladý Arau-kán hlásil, že konečně přišel d'áblovi na stopu. Připlul na delfínovi. Tentokrát mu neseďel na hřbetě, ale plul vedle něho a držel se rukou za postroj, široký kožený obojek. V zálivu d'ábel sundal delfínovi obojek, poplácal ho po hřbetě a skryl se v hloubi zátoky, při úpatí strmé skály. Delfín vyplul na hladinu a zmizel.

Když Zurita Araukána vyslechl, poděkoval mu, slíbil mu odměnu a řekl:

„Dnes ve dne d'ábel sotva opustí svůj útulek. Musíme proto propátrat dno zátoky. Kdo to provede?“

Ale nikomu se nechtělo spustit se na mořské dno a vystavit se možnému setkání tváří v tvář s neznámou obludou.

Baltazar vystoupil kupředu.

„Tak tedy já!“ řekl stručně. Chtěl dostát svému slovu.

Medúza stále ještě kotvila v zálivu. Všichni, kromě hlídky, vystoupili na břeh a vydali se ke strmé skále u zátoky.

Baltazar se opásal provazem, aby ho mohli vytáhnout, kdyby byl snad raněn, vzal nůž, stiskl mezi nohy kámen a spustil se ke dnu.

Araukáni netrpělivě čekali na jeho návrat a upřeně pozorovali skvrnu, která se kmitala v namodralé mlze zátoky, stíněné skalami. Uplynulo čtyřicet, padesát vteřin, minuta, a Baltazar se nevracel. Konečně škulbl provazem. Vytáhli ho na hladinu. Když se nadýchal vzduchu, řekl:

„Je tam podzemní jeskyně, do které vede úzký vchod, a v ní je tma jako v břiše žraloka. Mořský d'ábel se nemohl ukrýt nikde jinde než v té jeskyni. Kolem ní je hladká stěna.“

„Výborně!“ zvolal Zurita. „Tím líp, že je tam tma! Roztáhneme síť a rybka v nich uvázne.“

Brzy po západu slunce spustili Indiáni do vody drátěné sítě na silných lanech přímo před vchod do jeskyně. Konce lan upevnili na břehu. Baltazar k nim přivázal zvonečky, které se rozcinkají při sebemenším dotyku sítě.

Zurita, Baltazar a pět Araukánů usedlo na břehu a mlčky čekali. Na člunu nezůstal nikdo.

Tma rychle houstla. Vyšel měsíc a jeho světlo se zrcadlilo na hladině oceánu. Bylo ticho. Všech se zmocnilo neobyčejné vzrušení. Možná, že za okamžik spatří onu zvláštní bytost, která děsí rybáře a lovce perel.

Noc plynula pomalu. Lovci začínali dřímat.

Najednou se zvonky rozezněly. Lidé vyskočili, vrhli se k provazům a začali vytahovat síť. Byla těžká. Provazy se chvěly. Kdosi se v ní zmítal.

A tu se síť objevila na hladině a v bledém měsíčním světle se v ní házelo tělo zpolu lidské, zpolu zvířecí. V měsíčním světle zářily obrovské oči a stříbrné šupiny. Ďábel vynaložil neuvěřitelné úsilí, aby vyprostil ruku, jež se mu zaplétala do sítě. Konečně se mu to podařilo. Vytáhl nůž, který měl zavěšený u pasu na tenkém řemínku, a začal rozřezávat síť.

„To se ti nepodaří, kdepak!“ řekl tiše Baltazar v loveckém zápalu.

K jeho údivu však nůž drátěnou překážku zdolal. Ďábel obratnými pohyby rozšířil otvor a lovci se chvatně snažili vytáhnout síť na břeh.

„Táhněte! Rychle!“ křičel Baltazar.

Ale ve chvíli, kdy už se zdálo, že mají kořist na dosah ruky, protáhl se ďábel prořezaným otvorem, padl do vody, zvířil vodotrysk trpytých krůpějí a zmizel v hlubině.

Lovci zoufale pustili síť.

„Skvělý nožík! Řeže i drát!“ nadšeně řekl Baltazar. „Ti podmořští kováři jsou lepší než naši.“

Zurita sklopil hlavu a díval se do vody s takovým výrazem, jako by v ní utonulo celé jeho jmění.

Pak zvedl zrak, zatahal se za husté kníry a dupl.

„Tak to tedy ne, to ne!“ zvolal. „Spíš zajdeš ve své podmořské jeskyni, než já bych ustoupil. Nebudu litovat peněz, i potápěče si zjednám, celý záliv pokryju sítěmi a pastmi, ale ty mi neujdeš!“

Byl smělý, vytrvalý a umíněný. V žilách Pedra Zurity ne-proudila marně krev španělských dobyvatelů. A měl také proč bojovat.

Mořský ďábel nebyl tedy nadpřirozenou všemohoucí bytostí. Zřejmě byl z masa a kostí, jak řekl Baltazar. Je tedy možno ho polapit, připoutat na řetěz a donutit, aby pro Zuritu dobýval bohatství z mořského dna. Baltazar se moř-ského ďábla zmocní, i kdyby ho chránil sám bůh moře Neptun se svým trojzubcem.

doktor salvátor

Zurita splnil svou hrozbu. Natáhl na dně zálivu spoustu drátěných zátarasů, napjal všemi směry sítě, nalíčil pasti. Ale dosud byly jeho obětí jen ryby, mořský ďábel jako by se do země propadl. Už se neukázal a nedával o sobě nijak vědět. Nadarmo se každý den objevoval v zálivu ochočený delfín, potápěl se a frkal, jako by zval svého neobvyklého přítele na projížďku. Po příteli však nebylo ani stopy, a tak delfín ještě naposledy zlostně zafrkal a odplul na širé moře.

Počasí se zhoršilo. Východní vítr rozvlnil hladinu oceánu; voda v zálivu se zkalila pískem, který se zvedal ze dna. Zpěněné hřebeny vln skrývaly dno. Nedalo se rozeznat, co se děje pod vodou.

Zurita vydržel celé hodiny stát na břehu a dívat se na vysoké hřebeny vln. Valily se jedna za druhou, řítily se v hučících vodopádech a spodní vrstvy vody se syčivě rozlévaly po vlhkém písku, vyhazující Zuritovi k nohám oblázky a škeble.

Ne, takhle to dál nejde, uvažoval Zurita. Musíme vymyslet něco jiného. Ďábel je na dně, a ani ho nenapadne, aby vylezl ze svého doupěte. Chceme-li ho chytit, musíme jít za ním, sestoupit na dno. Tak je to! A řekl Baltazarovi, který zrovna vyráběl novou, složitou past:

„Rozjed' se hned do Buenos Aires a přivez dva potápěčské skafandry s kyslíkovými přístroji. Obyčejný skafandr s hadicí na vhánění vzduchu se nám nehodí. Ďábel by nám ji mohl přerážnout a možná že budeme muset podniknout dlouhou cestu pod vodou. Jen s sebou nezapomeň vzít elektrické svítilny.“

„Vy chcete navštívit ďábla?“ ptal se Baltazar. „Půjdeme tam spolu, starý.“ Baltazar kývl a vydal se na cestu.

Přivezl nejen skafandry a svítilny, ale i dva dlouhé, důmyslně zakřivené bronzové nože.

„Teď už je neumějí dělat,“ vykládal. „To jsou staré arau-kánské nože, jakými kdysi mí pradědečkové párali břicha bílým — vašim pradědečkům, jestli se neurazíte.“

Zuritovi se nezamlouvalo to historické poučení, ale nože pochválil.

„Jsi prozíravý, Baltazare.“

Nazítří na úsvitu, přes silné vlnobití, vklouzli Zurita s Baltazarem do potápěčských obleků a spustili se na mořské dno. S nemalou námahou rozmotali síť přehrazující vchod do podmořské jeskyně a vlezli do úzkého průchodu. Obklopila je hustá tma. Potápěči se napřímili, vytáhli nože a rozsvítili svítilny. Drobné rybky polekané světlem uhnuły stranou, ale po chvíli připluly k světlu a hemžily se v jeho modravých paprscích jako roj mušek.

Zurita je odehnal rukou; oslňovaly ho třpytem svých šupin. Byla to dosti velká jeskyně, při nejmenším čtyři metry vysoká a pět šest metrů široká. Potápěči probádali všechny kouty. Byla prázdná a neobývaná. Pouze hejna drobných ryb se tu zřejmě skrývala před mořským vlnobitím a před dravci.

Zurita a Baltazar opatrně postupovali kupředu. Jeskyně se postupně zužovala. Náhle se Zurita překvapeně zastavil. Svítlna ozářila silnou mříž, která jim bránila v další cestě.

Zurita nevěřil očím. Stíkl tyče a cloumal jimi ve snaze odstranit železnou překážku. Ale mříž se nepoddávala. Zurita si na ni zblízka posvítíl a zjistil, že je pevně zasazena do otesaných stěn jeskyně a má závěsy i vnitřní zámek.

Stáli před novou záhadou.

Mořský ďábel je tedy nejen rozumná, ale i výjimečně nadaná bytost. Uměl si ochočit delfína a vyzná se i v obrábění kovů. Nakonec dokázal vybudovat na mořském dně železné přehradu, které chrání jeho obydlí. Ale to je přece neuvěřitelné! Nemohl přece kovat železo pod vodou. To znamená, že nežije ve vodě, nebo že při nejmenším vychází na dlouhou dobu z vody na pevninu.

Zuritovi bušilo ve spáncích, jako by měl v potápěčské helmici nedostatek kyslíku, přestože strávil pod vodou teprve několik minut.

Dal znamení Baltazarovi a vyšli z podmořské jeskyně; neměli tu už nic na práci, vynořili se tedy na hladinu.

Araukáni, kteří je netrpělivě očekávali, měli velikou radost, když uviděli potápěče živé a zdravé.

Zurita sundal helmici, nadechl se vzduchu a zeptal se:

„Co tomu říkáš, Baltazare?“

Araukán pokrčil rameny:

„Řekl bych, že si tu posedíme hezky dlouho. Ďábel se asi živí rybami a těch je tam dole dost. Hladem ho z jeskyně nevylákáme. Nakonec abychom vylomili mříž dynamitem.“

„A nemyslíš, Baltazare, že jeskyně může mít dva východy, jeden ze zálivu a druhý z pevniny?“

„Tohle Baltazara nenapadlo.“

„A mělo tě to napadnout. Jak to, že jsme se už dávno nerozhodli propátrat okolí?“ Jali se pátrat na pobřeží.

Jednou Zurita narazil na vysokou zed' z bílého kamene,

kteřá ohrazovala veliký pozemek, jistě aspoň desetihekta-rový. Zurita zed' obešel. Našel pouze jednu bránu, zhotovenou ze silných plátů železa. V bráně byla malá železná dvířka a v nich z vnitřní strany uzavřená špehýrka.

„To je hotová věznice nebo pevnost,“ pomyslel si Zurita. „Podivná věc. Farmáři nestavějí takové silné a vysoké zdi. Ve zdi není ani škvíra, ani skulinka, kterou by se člověk podíval dovnitř.“

Kolem byla divoká pustina, holé šedé skály tu a tam porostlé pichlavým křovím a kaktusy. Dole byl záliv.

Zurita bloumal několik dní kolem zdi a vytrvale hlídal železnou bránu. Ale ta se neotvírala, nikoho nevypouštěla a nikoho nepouštěla. Za ní bylo úplné ticho.

Když se Zurita večer vrátil na palubu Medúzy, zavolał si Baltazara a zeptal se ho:

„Víš, kdo bydlí v pevnosti nad zálivem?“

„Vím, ptal jsem se už na to Indiánů, kteří pracují na farmách. Bydlí tam Salvátor.“

„Kdo je to, ten Salvátor?“

„Bůh,“ odpověděl Baltazar.

Zurita udiveně povytáhl své husté černé obočí.

„Žertuješ, Baltazare?“

Indián se nepatrně pousmál.

„Povídám, co jsem slyšel. Mnozí Indiáni nazývají Salvátora bohem, spasitelem.“ „Před čím je spasil?“

„Před smrtí. Říkají, že je všemohoucí. Salvátor umí dělat zázraky. Má ve svých rukou život i smrt. Chromým udělá nové, živé nohy, slepým dá oči bystré jako sokolí a dokonce křísí mrtvé.“

„Zatraceně!“ bručel Zurita, potahuje si hebké vousy. „V zálivu je mořský ďábel, nad zálivem bůh. Nemyslíš, Baltazare, že si ďábel a bůh mohou navzájem pomáhat?“

„Myslím, že bychom měli co nejdřív opustit tato místa, do-

kud se nám mozek ze všech těch zázraků nesrazí jako syrovátka.“ „Viděl jsi nějaké lidi, které Salvátor uzdravil?“ „Ano, viděl. Ukazovali mi člověka se zlomenou nohou. Pobyl nějakou dobu u Salvátora a teď běhá jako mustang. Pak jsem viděl Indiána, kterého Salvátor vzkřísil. Celá vesnice vypráví, že když ho nesli k Salvátorovi, byl studený jako mrtvola, lebku rozseknutou, mozek vyhřezlý. A od Salvátora se vrátil živý a veselý. Po smrti se oženil. Vzal si hezké děvče. A ještě jsem viděl indiánské děti...“ „Salvátor tedy přijímá cizí lidi?“

„Jenom Indiány. A oni k němu přicházejí odevšad: z Ohňové země, z Amazonky, z pouště Atacamy i z Asunciónu.“

Když se Zurita dověděl od Baltazara tyto podrobnosti, rozhodl se, že si zajede do Buenos Aires.

Tam si zjistil, že Salvátor léčí Indiány a oni ho pokládají za divotvorce. Lékaři mu řekli, že Salvátor je nadaný, ba geniální chirurg, a veliký podivín, jako mnozí vynikající lidé. Salvátorovo jméno bylo dobře známo ve vědeckých kruzích Starého i Nového světa. V Americe se proslavil svými odvážnými chirurgickými operacemi. Když byl stav nemocných pokládán za beznadějný a lékaři je odmítli operovat, volali Salvátora. Neodfekl nikdy. Jeho odvaha a vynalézavost neznaly mezí. Za první světové války byl na francouzské frontě, kde se převážně zabýval lebečními operacemi. Tisíce lidí mu děkují za svou záchranu. Po uzavření míru odjel do své vlasti, do Argentiny. Lékařská praxe a úspěšné pozemkové spekulace vynesly Salvátorovi obrovské jmění. Koupil veliký pozemek nedaleko Buenos Aires, obehnal ho obrovskou zdí, snad z jakéhosi podivínství, a když se tam usadil, přestal vůbec provozovat lékařskou praxi. Věnoval se výlučně vědecké práci a své laboratoři. A teď léčí a přijímá Indiány, kteří ho nazývají bohem, jenž sestoupil na zemi.

Zurita se dověděl ještě jednu podrobnost týkající se Salvátorova života. Tam, kde se teď prostírají Salvátorovy roz-

sáhlé pozemky, stál za války malý dům obklopený sadem a také obehnaný kamennou zdí. Po tu dobu, co byl Salvátor na frontě, hlídal dům černoch a několik obrovských psů. Tito neúplatní strážci nepustili dovnitř jediného člověka.

V poslední době obklopil se Salvátor ještě větší tajemností. Nepřijímá již doma ani bývalé kamarády z university.

Jestliže je Salvátor lékař, nemá právo odmítnout nemocného, usoudil Zurita po těchto zprávách. Proč bych nemohl onemocnět? Proniknu k Salvátorovi jako nemocný a pak se uvidí.

Vydal se k železným vratům, která střežila Salvátorovo panství, a začal klepat. Klepal dlouho a vytrvale, ale nikdo mu nešel otevřít. Rozzuřený Zurita zvedl kámen a začal jím mlátit do dveří; způsobil takový hluk, který by mohl vzbudit i mrtvé.

V dále za zdí se rozštěkali psi a konečně se špehýrka v bráně pootevřela.

„Co chcete?“ zeptal se kdosi lámanou španělštinou.

„Jsem nemocný, rychle otevřete,“ odpověděl Zurita.

„Takhle neklepá nemocný,“ namítl klidně týž hlas a ve špehýrce se objevilo čísi oko. „Doktor nepřijímá.“

„Nesmí odepřít pomoc nemocnému,“ rozhorloval se Zurita.

Špehýrka se zavřela a kroky se vzdalovaly. Jen psi zoufale štěkali dál.

Když Zurita vyčerpал všechny zásoby nadávek, vrátil se na škuner.

Má si na Salvátora stěžovat v Buenos Aires? Nebude to k ničemu. Zurita se třásl hněvem. Jeho hebkým černým vousům hrozilo vážné nebezpečí, neboť je v rozčilení neustále potahoval dolů, až visely schlíple jako ručička barometru, která ukazuje nízký tlak.

Posléze se trochu uklidnil a začal uvažovat, co by měl podniknout dál.

čím déle přemýšlel, tím úporněji nakrucoval skořicově opálenými prsty rozcuchaný vous zase vzhůru. Barometr stoupal.

Nakonec vyšel na palubu a k všeobecnému překvapení dal rozkaz zvednout kotvy.

Medúza vyplula do Buenos Aires.

„To je dobře,“ řekl Baltazar. „Už jsme tu promarnili moc času. Aby čert vzal toho ďábla i s tím sbohem!“

nemocná vnučka

Slunce nemilosrdně pražilo. Zaprášenou cestou podél žír-ných pšeničných, kukuřičných a ovesných polí kráčel starý, udřený Indián, šaty měl potrhane. Na rukou nesl nemocné dítě, zakryté před slunečními paprsky vetchemu přikrývkou. Děcko mělo přivřené oči. Na krku mělo obrovský otok. Chvillemi, když stařec chybně šlápl, chraptivě sténalo a zvedalo víčka. Stařec se zastavoval a starostlivě foukal děcku do tváře, aby je osvěžil.

„jen abych tě tam donesl živou!“ zašeptal a přidal do kroku.

Když došel k železným vratům, přendal dítě na levou ruku a pravou čtyřikrát zabouchal na dveře.

Špehýrka v bráně se pootevřela, v otvoru se kmitlo čísi oko, závory zaskřípaly a dveře se otevřely.

Indián nesměle překročil práh. Před ním stál starý černoch v bílém rouchu, s úplně bílými kudrnatými vlasy.

„Jdu k doktorovi, dítě stůně,“ řekl Indián.

Černoch mlčky přikývl, zavřel dveře a dal Indiánovi znamení, aby ho následoval.

Indián se rozhlížel. Byli na nevelkém nádvoří, vydlážděném širokými kvádry. Dvůr byl z jedné strany obehnan vysokou vnější hradbou, z druhé nižší zdí, která ho ohrazovala od vnitřní části usedlosti. Ani travička, ani kouska zeleně, pravý věžeňský dvůr. V rohu, u vnějších vrat, stál bílý dům s velikými, širokými okny. Před domem se na zemi utábořili Indiáni, muži i ženy. Mnozí měli s sebou děti.

Téměř všechny děti vypadaly naprosto zdravě. Některé si hrály s mušlemi na sudá nebo lichá, jiné se tiše praly; starý černoch s bílými vlasy přísně dohlížel, aby nehlučely.

Starý Indián pokorně usedl na zemi ve stínu domu a začal foukat do nehybné, promodralé tváře dítěte. Vedle něho seděla stará Indiánka s otekou nohou. Podívala se na dítě, spočívající starci na kolenou, a zeptala se:

„Dcera?“

„Vnučka,“ odpověděl Indián. Stařena zakývala hlavou a řekla:

„Duch bažin vstoupil do tvé vnučky. Ale *on* je silnější než zlí duchové. *On* vyžene ducha bažin a tvá vnučka se uzdraví.“ Indián souhlasně přikývl.

Černoch v bílém rouchu obešel nemocné, podíval se na starcovo dítě a ukázal na vchod do domu.

Indián vkročil do velké místnosti s podlahou z kamenných desek. Uprostřed místnosti stál úzký dlouhý stůl, pokrytý bílým prostěradlem. Otevřely se druhé dveře s výplněmi z matného skla a do místnosti vešel doktor Salvátor v bílém plášti, vysoký, širokoramenný, snědý. Kromě černých řas a obočí neměl Salvátor na hlavě ani vlásku. Zřejmě se ustavičně holil, neboť měl kůži na lebce stejně snědou jako tvář. Dosti veliký nos s hrbolkem, poněkud vyčnělá ostrá brada a pevně sevřené rty dodávaly tváři hrubý, ba dravý výraz. Pohled hnědých očí byl chladný. Indiánovi bylo při něm úzko.

Stařec se hluboce uklonil a podal lékaři dítě. Salvátor rychlým, jistým a zároveň opatrným pohybem převzal dítě, rozbalil hadry, do kterých bylo zavinuto, a obratně je hodil do koše v koutě pokoje. Indián se belhal ke koši v úmyslu vzít odtamtud hadry, ale Salvátor ho přísně zarazil:

„Stůj, nedotýkej se toho!“

Potom položil děvčátko na stůl a sklonil se nad ním. Byl teď k Indiánovi obrácen profilem. A starci se najednou zdálo, že nevidí doktora, ale jestřába, který se sklání nad malým

ptáčkem. Salvátor prohmatával otok na krčku dítěte. Indiána překvapily i jeho prsty. Byly dlouhé, neobyčejně pohyblivé. Jako by se mohly ohýbat v kloubech nejen dolů, nýbrž i stranou, ba i vzhůru. Indián, jenž měl pro strach uděláno, přemáhal bázeň, kterou v něm vzbuzoval ten záhadný člověk.

„Výborně. Skvělé,“ povídal Salvátor, jako by měl z otoku radost a vytrvale ho prohmatával.

Když skončil prohlídku, obrátil tvář k Indiánovi a řekl:

„Teď je novoluní. Pjijď za měsíc, v přístím novoluní, a dostaneš děcko zdravé.“

Odnesl dítě za skleněné dveře, kde byla koupelna, operační síň a nemocniční sály.

A černoch už přiváděl do přijímací místnosti novou pacientku, stařenu s bolavou nohou.

Indián se nízko poklonil ke skleněným dveřím, které se zavřely za Salvátorem, a vyšel.

Přesně za osmadvacet dní se skleněné dveře opět otevřely.

Ve dveřích stálo děvčátko v nových šatečkách, zdravé, červené. Ustrašeně hledělo na dědečka. Indián rychle přistoupil k dítěti, vzal je do náruče, zlíbal, prohlížel mu krček. Po otoku nebylo ani památky. Jen malý zarudlý proužek svědčil o operaci.

Dívka dědečka odstrkovala a dokonce vykřikla, když ji při líbání popíchal dávno neholenou bradou. Hned za dítětem vkročil Salvátor. Teď se doktor již usmíval, pohladil děvčátko po vlasech a řekl:

„Tak si vezmi své děvčátko. Přinesl jsi ji ještě včas. Za několik hodin bych ani já nebyl dokázal vrátit jí život.“

Tvář starého Indiána se pokryla vráskami, rty se mu zachvěly a z očí vytryskly slzy. Znova zvedl děcko, přitiskl je k prsům, klesl před Salvátorem na kolena a hlasem přerývaným pláčem pravil:

„Zachránil jste mé vnučce život. Co vám může nabídnout chudý Indián v odměnu kromě svého života?“

„K čemu by mi byl tvůj život?“ podivil se Salvátor.

„Jsem starý, ale mám ještě dost síly,“ pokračoval Indián nezvedaje se z podlahy. „Odnesu vnučku k její matce, mé dceři, a vrátím se k vám. Chci vám dát celý zbytek svého života za dobro, které jste mi prokázal. Budu vám sloužit jako pes. Prosím, přijměte mé služby.“

Salvátor se zamyslel.

Velmi nerad a opatrně přijímal lidi do služeb. Ačkoli práce by se našla. Ano, práce by bylo dost, Jim nestačí na celý sad. A tento Indián se zdá vhodným člověkem, třebaže by doktor dal přednost černochovi.

„Nabízíš mi svůj život a prosíš jako o milost, abych přijal tvůj dar. Dobrá. Budiž. Kdy můžeš přijít?“

„Vrátím se dřív, než skončí první čtvrt měsíce,“ řekl Indián, líbaje lem Salvátorova pláště.

„Jak se jmenuješ?“

„Já? ... Kristo... Christofor.“

„Jdi, Kristo. Budu tě očekávat.“

„Pojď, dítě!“ obrátil se Kristo k děvčátku a znovu je vzal do náruče. Děvčátko zaplakalo. Kristo spěšně odcházel.

čarovný sad

Když se Kristo za týden vrátil, zadíval se mu doktor Salvátor upřeně do očí a řekl :

„Vyslechni mě pozorně, Kristo. Přijímám tě do svých služeb. Budeš dostávat stravu a pěkný plat...“ Kristo odmítavě zamával rukama:

„Nic nechci, jen abych vám mohl sloužit...“ „Mlč a poslouchej,“ pokračoval Salvátor. „Budeš mít všechno. Ale žádám od tebe jedno: musíš mlčet o všem, co tu uvidíš.“

„Raději si vyříznu jazyk a hodím ho psům, než bych řekl jediné slovo.“

„Dej pozor, aby se ti takové neštěstí nestalo,“ varoval ho Salvátor. Zavolal na černocho v bílém rouchu a přikázal mu: „Zaved’ ho do sadu a svěř ho Jimovi.“

Černoch se mlčky uklonil, vyvedl Indiána z bílého domu, provedl ho nádvořím, které již Kristo znal, a zaklepal na železnou branku ve druhé zdi.

Za zdi se ozval štěkot psů, branka vrzla a pomalu se otevřela, černoch postrčil Krista do sadu, cosi křikl hrdelním hlasem na jiného černocho a odešel.

Kristo se polekaně přitiskl ke zdi: se štěkotem podobným řevu hnala se k němu neznámá zvířata žlutočervené barvy s tmavými skvrnami. Kdyby se srazil Kristo s nimi v pam-pách, okamžitě by v nich poznal jaguáry. Ale zvířata, která se k němu hnala, štěkala jako psi! V tu chvíli bylo Kristovi jedno, jaká zvířata se to na něho ženou. Vrhł se k nejbližšímu stromu a s nečekanou rychlostí se vyšplhal do větví. Černoch zasyčel na psy jako rozzuřená kobra. Ti se rázem uklidnili. Přestali štěkat, ulehli na zem, položili hlavy na natažené pracky a úkosem pozorovali černocho.

Černoch opět zasyčel, obraceje se tentokrát na Krista, který seděl na stromě, a zamával rukama, naznačuje mu, aby slezl.

„Proč syčíš jako had?“ řekl Kristo, neopouštěje svůj útulek. „Spolkl jsi jazyk?“

Černoch jen zlostně zabučel.

„Nejspíš bude němý,“ pomyslně si-Kristo a vzpomněl si na Salvátorovu výstrahu. Cožpak Salvátor vyřezává jazyky sluhům, kteří zradí jeho tajemství? Ten černoch má možná vyříznutý jazyk... Kristo se najednou tak vyděsil, že div nesletěl se stromu. Zatoužil utéci odtud stůj co stůj a co nejdříve. Odhadl v duchu, jak daleko je od stromu, na kterém seděl, ke zdi. Ne, nepřeskočí... Ale černoch přistoupil ke stromu, chytil Indiána za nohu a netrpělivě ho táhl dolů. Kristo se musel vzdát. Seskočil se stromu, usmál se na černocho co nejprívětivěji, podal mu ruku a přátelsky se zeptal:

„Jim?“

Černoch přikývl.

Kristo mu silně stiskl ruku. Když už jsem se dostal do pekla, musím být s d'áblý zadobře, pomyslel si a pokračoval nahlas:

„Tys němý?“

Černoch neodpověděl.

„Nemáš jazyk?“

Černoch mlčel dál.

Jak bych se mu mohl podívat do úst? pomyslel si Kristo. Ale Jim se zřejmě nemínil pouštět do řeči ani posušky. Vzal Krista za ruku, přivedl ho k červenorezavým zvířatům a cosi na ně zasyčel. Zvířata se zvedla, přiblížila se ke Kristovi, očichala ho a klidně se vzdálila. Kristovi se trošičku ulevilo.

Jim mávl rukou a vedl Krista na prohlídku sadu.

Po smutném nádvoří vydlážděném kameny překvapoval sad hojností zeleně a květů. Prostíral se východním směrem k moři, a k pobřeží měl povlovný spád. Na všechny strany se rozbíhaly pěšinky, posypané načervenalými rozdrčenými mušlemi. Podle nich rostly fantastické kaktusy a modrozelené šťavnaté agáve, košťátka se spoustou žlutozelených květů. Celé houštiny broskvoní a oliv halily svým stínem hustou travu s pestrými, zářivými květinami. V zelené trávě jiskřily vodní nádrže, vyložené po okrajích bílými kameny. Vysoké vodotrysky osvěžovaly vzduch.

V sadu bylo plno všelijakého křiku, zpěvu a štěbetání ptáků, řevu, kvikotu a pískotu zvířat.

Kristo ještě nikdy neviděl tolik podivných zvířat. V sadu žila nevidaná havěť.

Tamhle přeběhla pěšinku šestinohá ještěrka se třpytnými měděně zelenými šupinami. Se stromu visel dvouhlavý had. Kristo zděšeně uskočil od dvouhlavého plaza, který na něho zasyčel dvěma rudými tlamami. Černoch mu odpověděl ještě hlasitějším zasyčením a had, pokyvuje hlavami, sklouzl se stromu a zmizel v hustém rákosí. Jiný dlouhý had se odpalil z pěšinky, zachycuje se dvěma nohama. Za drátěnou mřížkou

chrochtal vepřík. Zadíval se na Krista jediným velkým okem, umístěným uprostřed čela.

Dvě bílé krysy, srostlé na bocích, utíkaly po růžové pěšince jako dvouhlavá, osminohá obluda. Občas se toto obojetné stvoření začalo prát samo se sebou; pravá krysa táhla doprava, levá doleva a obě nespokojeně pištěly. Vždycky však zvítězila pravá. Podle cesty se pásla siamská dvojčata srostlá v bocích: dvě jemnorouné ovce. Nepraly se jako krysy. Zřejmě se mezi nimi již dávno ustálila naprostá jednota vůle a přání. Jedna nestvůra Krista zvláště překvapila. Byl to veliký, úplně holý růžový pes. Z jeho zad, jako by vylezla z psího těla, vyčuhovala malá opička, její hrud', ruce, hlava. Pes přistoupil ke Kristovi a mávl ocasem. Opička vrtěla hlavou, mávala rukama, plácala po zádech psa, s kterým tvořila jeden celek, dívala se na Krista a křičela. Indián strčil ruce do kapes, vyndal kousek cukru a podával ho opičce. Ale kdosi chvatně odtáhl Kristovi ruku stranou. Za zády se mu ozvalo zasyčení. Kristo se ohlédl; byl to Jim. Starý černoch vysvětloval Kristovi pohyby rukou a obličjeje, že opičku nesmí krmit. Vzápětí vrabec s papouščí hlavou vyrval v letu Kristovi cukr z ruky a skryl se za keřem. Opodál na rybníce zabučel kůň s kravskou hlavou.

Po planince přeběhly dvě lamy, mávající koňskými ocasy. Z trávy, z houštin, z větví stromů zírali na Krista neobyčejní hadi, čtvernožci a ptáci; psi s kočičími hlavami, husy s kohoutí hlavou, rohatí kanci, pštrosi nandu s orlími zobáky, berani s tělem pumy...

Kristo se domníval, že blouzní. Protíral si oči, smáčel spánky chladivou vodou z vodotrysků, ale nic naplat. V nádržích viděl hady s rybími hlavami a žábami, ryby s žabíma nohama, obrovské žaby s dlouhým ještěřím tělem...

Opět zatoužil utéci odtud.

Ale tu ho Jim vyvedl na široké prostranství posypané pískem. Uprostřed stála vilka z bílého mramoru v maurském slohu, obklopená palmami. Mezi palmami bylo vidět oblouky a sloupy. Z bronzových fontán zpodobujících delfíny tryskaly

kaskády vody do průzračných nádrží, v nichž se hemžily zlaté rybky. Největší fontána před hlavním vchodem znázorňovala jinocha sedícího na delfinu podobně jako bájeslovný Tritón*/ se zavínutou lasturou, přiloženou ke rtům.

Za vilou bylo několik obytných a služebních domků a dál se opět táhly houštiny pichlavých kaktusů až k jakési bílé zdi.

„Zase zed'!“ řekl si v duchu Kristo.

Jim zavedl Indiána do nevelkého pokoje, v němž byl příjemný chládek. Posunky mu vysvětlil, že pokojík je určen jemu, Kristovi, a pak ho zanechal o samotě.

třetí zed'

Kristo si již poněkud zvykl na neobyčejný svět, který ho obklopoval. Všichni čtvernožci, ptáci i hadi žijící v sadu byli zcela ochočeni. S některými z nich navázal Kristo dokonce přátelství. Psi se srstí jaguárů, kterých se první den tak polekal, chodili v patách za ním, lízali mu ruce a lísalí se k němu. Papoušci mu slétali na rameno.

Sad a zvířata mělo na starosti dvanáct černochů, stejně nemluvných nebo němých jako Jim. Kristo je nikdy neslyšel rozprávět ani mezi sebou. Všichni mlčky plnili své úkoly. Jim tu byl jakýmsi správcem. Dohlížel na černochy a přiděloval jim práci. A Kristo byl ke svému údivu určen za Jimova pomocníka. Práce neměl zrovna mnoho a stravu měl dobrou. Nemohl si na svůj život naříkat. Jediné, co ho znepokojovalo, bylo zlověstné mlčení černochů. Byl přesvědčen, že Salvátor jim všem uřezal jazyky. A když byl občas volán k Salvátorovi, vždycky si v duchu říkal: Chce mi uříznout jazyk. Ale brzy se Kristo přestal o svůj jazyk tolik bát.

Jednou uviděl Jima spícího ve stínu olivovníků. Černoch

*) Tritón — podle řecké mytologie bůh mořských vln, Troubením na lasturu vyvolával nebo utišoval vlnobití. Obvykle byl zobrazován sedící na delfinu.

ležel na zádech, ústa otevřená. Kristo využil této příležitosti a opatrně nahlédl spícímu do úst; přesvědčil se, že jazyk starého černocha je na svém místě. To Indiána poněkud uklidnilo.

Salvátor měl přísný denní pořádek. Ráno od sedmi do devíti přijímal nemocné Indiány, od devíti do jedenácti operoval a pak odcházel do své vily a pracoval tam v laboratoři. Operoval zvířata a pak je dlouho zkoumal. Když byl se svým pozorováním hotov, posílal zvířata do sadů. Kristo někdy při uklízení pronikal až do laboratoře. Všechno, co tam viděl, ho plnilo údivem. Ve skleněných zkumavkách, naplněných jakýmsi tekutinami, pulsovaly různé orgány. Uřezané ruce a nohy žily dál. A když tyto živé údy, oddělené od těla, začínaly chřadnout, Salvátor je léčil a křísil hasnoucí život.

Krista to všechno děsilo. Raději pobýval mezi živými nestvůrami v sadu.

Přestože Salvátor prokazoval Indiánovi velkou důvěru, nedostal se Kristo nikdy za třetí zeď. Ale právě tam ho to velmi lákalo. Jednou v poledne, když všichni odpočívali, odběhl k vysoké zdi. Za ní uslyšel dětské hlasy a rozeznával indiánská slova. Občas se k dětským hlasům přidružily čísi slabší, pisklavé hlásky, které jako by se s dětmi hádaly a mluvily jakýmsi nesrozumitelným nářečím.

Když jednou Salvátor potkal Krista v sadu, přistoupil k němu, podle svého zvyku se mu zadíval přímo do očí a řekl:

„Pracuješ u mě už měsíc, Kristo, a jsem s tebou velmi spokojen. V dolním sadu se rozstonal jeden z mých sluhů. Budeš ho zastupovat. Uvidíš tam mnoho nového. Ale měj na paměti naši úmluvu: drž jazyk pevně za zuby, nechceš-li o něj přijít.“

„Už jsem se téměř odnaučil mluvit mezi vašimi němými sluhy, doktore,“ odpověděl Kristo.

„Tím líp. Mlčet je zlato. Budeš-li mlčet, dostaneš mnoho zlatých pesos. Doufám, že během dvou týdnů postavím svého nemocného sluhu na nohy. Mimochodem, znáš dobře Andy?“

„Narodil jsem se v horách.“

„Výborně. Musím doplnit svůj zvěřinec novými zvířaty a ptáky. Vezmu tě s sebou. A teď jdi. Jim tě zavede do dolního sadu.“

Kristo již mnohému přivykl. Ale to, co viděl v dolním sadu, předčilo všechno jeho očekávání.

Na velké louce ozářené sluncem se hemžily nahé děti a opice. Byly to děti různých indiánských plemen. Některé byly docela maličké, nejvyšší tříleté, nejstarším bylo asi dvanáct. Tyto děti byly Salvátorovými pacienty. Mnohé z nich měly za sebou vážné operace a vděčily Salvátorovi za svůj život. Uzdravující se děti si hrály a běhaly v sadu a později, když docela okřály, brali si je rodiče domů.

Kromě dětí tu žily opice. Bezocasé opice. Opice bez chomáčku srsti na těle.

Nejpodivnější bylo, že všechny opice, některé lépe, jiné hůře, ovládaly dar řeči. Přely se s dětmi, nadávaly, pištěly slabými hlásky. Přesto však opice žily s dětmi v míru a nehádaly se s nimi víc než děti samy mezi sebou.

Kristo nemohl hned určit, jsou-li to pravé opice nebo lidé.

Když se Kristo obeznámil s dolním sadem, všiml si, že je menší než horní, že se ještě příkřeji svažuje k zálivu a směřuje ke skále strmé jako zeď.

Za skálou bylo pravděpodobně moře. Ozýval se odtud hukot mořského příboje.

Když Kristo za několik dní probádal skálu, zjistil, že je umělá. Hle, další, čtvrtá zeď. V neproniknutelných houštinách glycínií objevil šedá železná vrátka stejné barvy jako skála, která s ní splývala.

Kristo naslouchal. Za skálou nebylo slyšet, kromě příboje, žádný zvuk. Kam vedou ta úzká vrátka? Na pobřeží?

Náhle zaslechl nadšený dětský křik. Děti se dívaly na nebe. Kristo zvedl hlavu a uviděl nevelký červený dětský balóněk, který pomalu letěl parkem. Vítr ho odnášel směrem k moři.

Obyčejný dětský balóněk, který proletěl nad sadem, Krista

velmi vzrušil. Začal být neklidný. A jakmile se uzdravený sluha vrátil, vydal se Kristo k Salvátorovi a řekl mu:

„Doktore! Brzy se vypravíme do And, možná nadlouho. Dovolte mi, abych navštívil dceru a vnučku.“

Salvátor neměl rád, když jeho sluhové opouštěli usedlost, a proto raději zaměstnával osamělé lidi. Kristo mlčky čekal a díval se Salvátorovi do očí.

Salvátor mu s chladným pohledem připomněl:

„Nezapomeň na naši úmluvu. Dej si pozor na jazyk! Jdi. Vrat' se nejpozději za tři dny. Počkej!"

Salvátor se vzdálil do druhého pokoje a přinesl odtamtud jelenicový váček, v kterém cinkaly zlaté mince:

„Tohle je pro tvou vnučku. A tobě za mlčení.“

• přepadení

„Nepřijde-li dnes, zřeknu se tvé pomoci, Baltazare, a najdu si opatrnější a spolehlivější lidi,“ povídal Zurita a netrpělivě si potahoval hebké vousy. Byl teď oblečen v bílých městských šatech a na hlavě měl slaměný klobouk. Setkal se s Baltazarem na okraji Buenos Aires, kde končí obdělaná pole a začínají pampy.

Baltazar v bílé blůze a modrých pruhovaných kalhotách seděl u cesty, mlčel a rozpačitě pošukával trávu sežehnutou sluncem.

Sám už litoval, že vyslal svého bratra Krista jako špeha k Salvátorovi.

Kristo byl o deset let starší než Baltazar. Přes své stáří byl ještě velmi silný a obratný. Byl chytrý jako kočka z pamp. A přece jen byl nespolehlivý. Zkoušel pracovat v hospodářství, ale připadalo mu to nudné. Později měl v přístavu malý výčep, ale dal se na pití a brzy přišel na mizinu. V posledních letech se zapletl do různých nekalých čachrů, kde uplatňoval svou

neobyčejnou chytrost a občas i věrolomnost. Takový člověk se dobře hodil za špeha, ale nedalo se mu věřit. Kdyby se mu to hodilo, mohl by zradit i rodného bratra. Baltazar to věděl, a proto se znepokojoval neméně než Zurita.

„Jsi přesvědčen, že Kristo viděl balónek, který jsi vypustil?“

Baltazar nerozhodně pokrčil rameny. Byl by nejraději s celou věcí skoncoval, šel domů, osvěžil hrdlo chladnou vodou s vínem a zavčas ulehl ke spánku.

Poslední paprsky zapadajícího slunce osvětlily kotouče prachu, zvedajícího se za pahorkem. Současně se ozvalo duté, táhlé zapískání. Baltazar se zvedl.

„To je on!“

„Konečně!“

Kristo se blížil svěžím krokem. Už nevypadal jako starý zubožený Indián. Znovu kurážně zahvízdal, a když k nim došel, přivítal se s Baltazarem a Zuritou.

„Tak co, seznámil ses s mořským ďáblem?“ zeptal se ho Zurita.

„Ještě ne, ale je tam. Salvátor chrání ďábla za čtverou zdí. Ale hlavního je dosaženo: sloužím u Salvátora a on mi důvěřuje. S tou nemocnou vnučkou se mi to ohromně povedlo.“ Kristo se zasmál a přimhouřil své chytré oči. „Málem by byla po mém uzdravení všechno zkazila. Objímám ji a líbám, jak se sluší na milujícího dědečka, a ona, hlupačka, se vzpouzí a div se nerozbrečí.“ Kristo se znova zasmál.

„Kdes sehnal tu vnučku?“

„Peníze neseženeš jen tak lehko, ale holek je všude dost,“ odpověděl Kristo. „Její matka je spokojená. Dostal jsem od ní pět papírových pesos a ona dostala zdravou dceru.“

O tom, že dostal těžký váček se zlatými mincemi, Kristo pomlčel. Ovšemže nemínil odevzdat peníze dívčině matce.

„U Salvátora se dějí zázraky. Má tam hotový zvěřinec,“ Kristo začal vyprávět o všem, co viděl.

„To všechno je velmi zajímavé,“ řekl Zurita a zapálil si

doutník, „ale to nejlhavnější, ďábla, jsi neviděl. Co hodláš podniknout dál, Kristo?“

„Dál? Udělám si malý výlet do And.“ A Kristo vyprávěl, že se Salvátor chystá na lov zvěře.

„Výborně!“ zvolal Zurita. „Salvátorův pozemek leží daleko od jiných usedlostí. Za jeho nepřítomnosti vpadneme na jeho panství a polapíme mořského ďábla.“

Kristo odmítavě zavrtěl hlavou.

„Jaguáři vám utrhnou hlavu a ďábla nenajdete. Nenajdete ho ani s hlavou na krku, když já ho nenašel.“

„Tak tedy,“ řekl Zurita po úvaze, „nastrojíme léčku, a když se Salvátor vydá na lov, zajmeme ho a jako výkupné budeme žádat — mořského ďábla.“

Kristo obrátným pohybem vytáhl ze Zuritovy kapsy vyčnívající doutník.

„Pěkně děkuju. To už je o něco lepší. Ale co když vás Salvátor oklame, slíbí výkupné a pak vám ho nedá. Tihle Španě-lé...“ Kristo zakašlal.

„Tak co tedy navrhuješ?“ zeptal se již nazlobeně Zurita.

„Mějte strpení, Zurito. Salvátor mi důvěřuje, ale jen do čtvrté zdi. Doktor mi musí věřit jako sobě samému a pak mi ukáže i ďábla.“

„Tak co?“

„Poslouchej. Salvátora přepadnou banditi,“ Kristo zabodl ukazováček Zuritovi do prsou, „a já,“ udeřil se do prsou, „poctivý Araukán, mu zachráním život. Potom už před Kristem nezůstane v Salvátorově domě nic tajného.“ A má peněženka se naplní zlatými pesos, dokončil v duchu.

„Což, tohle není špatné.“

Domluvili se, kterou cestou Kristo Salvátora poveze.

„V předvečer našeho odjezdu hodím přes plot červený kámen. Buďte připraveni.“

Přestože byl plán přepadení velmi pečlivě promyšlen, mohla jedna nepředvídaná okolnost celou věc málem pokazit.

Zurita, Baltazar a deset hrdlořezů, zjednaných v přístavu,

oblečení v úborech gaučů*) a dobře vyzbrojeni, seděli na koních a očekávali svou oběť opodál usedlosti.

Byla tmavá noc. Jezdci bedlivě naslouchali, kdy uslyší dupot koňských kopyt.

Ale Kristo nevěděl, že Salvátor se vypraví na lov docela jinak, než jak se to dělávalo před několika lety.

Znenadání zaslechli banditi hukot motoru, který se rychle blížil. Za pahorkem oslnivě zablýskla světla svítlen. Kolem jezdců se přehnal obrovský černý automobil, dříve než si stačili uvědomit, co se stalo.

Zurita zoufale nadával. Baltazarovi to přišlo k smíchu.

„Nezlobte se, Pedro,“ řekl Indián. „Ve dne je horko, proto jedou v noci; Salvátor má na voze dvě slunce. Ve dne budou odpočívat. Můžeme je dohonit na zastávce.“ Baltazar pobídl koně a rozjel se za automobilem. Ostatní ho následovali.

Když jeli asi dvě hodiny, uviděli náhle v dálce oheň.

„To jsou oni. Něco se jim přihodilo. Stůjte, doplížím se tam a uvidím. Čekejte tu na mě.“

Baltazar seskočil s koně a odplazil se jako užovka.

Za hodinu se vrátil.

„Vůz nejede. Porouchal se. Spravují ho. Kristo stojí na stráži. Musíme si pospíšet.“

Ostatní se událo velmi rychle. Banditi přepadli cestující, a než se Salvátor vzpamatoval, měl už on, Kristo a tři černoši spoutané nohy i ruce.

Jeden z najatých banditů, vůdce tlupy — Zurita se raději držel ve stínu — žádal na Salvátorovi dosti veliké výkupné.

„Zaplatím, pusťte mě,“ odpověděl Salvátor.

„To je za tebe. Ale stejně tolik musíš dát za ostatní tři cestující,“ vzpamatoval se bandita.

„Tolik najednou nemohu zaplatit,“ odpověděl Salvátor po úvaze.

„Ať tedy zemře!“ zvolali banditi.

*) Polodivoké pastýřské kmeny, žijící v pampách, indiánští míšenci, výborní jezdcí.

„Nepřistoupíš-li na naše podmínky, na úsvitě tě zastřelíme,“ řekl bandita.

Salvátor pokrčil rameny a odpověděl:

„Nemám u sebe tolik peněz.“

Jeho klid ohromil dokonce i banditu.

Lupiči odklidili spoutané zajatce za automobil, začali prohledávat zavazadla a našli zásoby lihu pro sbírky. Vypili ho a opili se svalili na zem.

Nedlouho před úsvitem připlížil se kdosi k Salvátorovi.

„To jsem já,“ řekl Kristo. „Podařilo se mi rozvázat pouta. Přikradl jsem se k banditovi s puškou a zabil jsem ho. Ostatní jsou opilí. Řidič spravil vůz. Musíme si pospíšet.“

Všichni rychle nasedli do auta, černoch u volantu spustil motor, vůz sebou trhl a rozjel se po silnici.

Vzadu se ozvaly výkřiky a zmatená střelba.

Salvátor pevně stiskl Kristovi ruku.

Teprve po Salvátorově odjezdu dověděl se Zurita od své tlupy, že lékař byl ochoten zaplatit výkupné. Možná, pomyslel si Zurita, že by bylo jednodušší vzít výkupné, než se honit za mořským děblem, o němž nevíme, co se z něho vlastně vyklube. Ale příležitost byla promeškána, musí tedy čekat na Kristovy zprávy.

Kristo doufal, že Salvátor k němu přijde a řekne: „Zachránil jsi mi život. Ted’ už pro tebe nebude v mém domě žádné tajemství. Pojď, ukážu ti mořského děbla.“

Ale Salvátor se k tomu neměl. Štědře Krista odměnil za jeho čin a pohřbil se do své vědecké práce.

Kristo neztrácel čas a začal zkoumat čtvrtou zeď s tajnými dvířky. Dlouho neměl úspěch, až konečně tajemství odhalil. Jednou, když ohmatával dvířka, zmáčkl malou vypuklinu.

Dveře najednou povolily a otevřely se. Byly těžké a silné jako u nedobytné pokladny. Kristo rychle proklouzl a dvířka za ním zapadla. To ho maličko znepokojilo. Prohlížel dveře, mačkal výstupky, ale dveře se neotvíraly.

Sám jsem se zavřel do pasti, zabručel Kristo.

Nezbývalo mu nic jiného, než pustit se do prohlídky posledního Salvátorova sadu, který ještě neznal.

Octl se v hustých křovinách. Sad tvořil nevelkou kotlinu, obehnanou ze všech stran vysokou zdí z uměle navrstvených skal. Slyšel nejen příboj vln, ale i šelestivé kroky racků na písčité mělčině.

Byly tu stromy a keře, obvykle rostoucí ve vlhké půdě. Mezi velkými stinnými stromy, které dobře chrání před slunečními paprsky, protékalo mnoho potůčků. Z mnoha fontán tryskala voda a zvlažovala vzduch. Bylo tu vlhko jako na nízkých březích Mississippi. Uprostřed sadu stál nevelký zděný dům s plochou střechou. Jeho stěny byly porostlé břečťanem. Zelené žaluzie v oknech byly spuštěny. Dům vypadal neobydlený.

Kristo došel na konec sadu. U zdi, oddělující sídlo od zálivu, byl obrovský čtvercový bazén, hustě osázený stromy. Byl nejméně pět set čtverečných metrů veliký a nejméně pět metrů hluboký.

Když se Kristo přiblížil, vyběhlo z houštin polekaně jakési stvoření a vrhlo se do bazénu. Za ním vystříkla prška krupějí. Kristo se vzrušeně zastavil. On! Mořský d'ábel! Konečně ho Kristo vidí.

Indián přistoupil k nádrži a zadíval se do průzračné vody.

Na dně bazénu seděla na bílých kamenných deskách veliká opice. Ulekaně a zvědavě hleděla zpod vody na Krista. Ten se nemohl vzpamatovat z údivu; opice dýchala pod vodou. Její boky se střídavě zdvíhaly a klesaly.

Když se Kristo probral z úžasu, bezděčně se rozesmál; mořský d'ábel, postrach rybářů, je tedy obojživelná opice. Jsou všelijaké věci na světě, pomyslel si starý Indián.

Byl spokojen; konečně všechno vypátral. Ale zároveň byl

také zklamán. Opice zdaleka nepřipomínala obludu, o které vyprávěli očití svědci. Co nedokáže strach a fantazie!

Ale musel pomýšlet na návrat. Vrátil se zpět k vrátkům, vylezl na vysoký strom u plotu, a vydávaje se v nebezpečí, že si zlomí nohu, seskočil s vysoké zdi.

Sotva se postavil na nohy, uslyšel Salvátorův hlas:

„Kristo! Kdepak jsi?“

Kristo zvedl hrábě, které se povalovaly na pěšince, a začal shrabovat suché listí. „Tady jsem.“

„Pojďme, Kristo,“ řekl Salvátor a přistoupil k zamaskovaným železným dveřím ve skále. „Podívej se, ta dvířka se otvírají takhle.“ A stiskl Kristovi známou vypuklinu na drsném povrchu dveří.

Doktor přišel pozdě, ďábla jsem už viděl, pomyslně si Kristo.

Vešli do sadu. Když minuli domek porostlý břechťanem, zamířil Salvátor k bazénu. Opice stále ještě seděla ve vodě a pouštěla bublinky.

Kristo udiveně vykřikl, jako by ji viděl poprvé. Ale vzápětí užasl doopravdy.

Salvátor si opice vůbec nevšiml. Jen se po ní ohnal rukou, jako by mu překážela. Opice ihned vyplula, vylezla z bazénu, otřepala se a vlezla na strom. Doktor se sklonil, ohmatal trávu a silně zmáčkl malou zelenou destičku. Ozval se dutý hukot. V podlaze na okrajích bazénu se otevřely otvory. Za několik okamžiků byl bazén prázdný. Otvory se zavřely.

Odkudsi ze strany se sunuly železné schůdky, vedoucí na dno bazénu.

„Pojďme, Kristo.“

Sestoupili do bazénu. Salvátor stoupl na jednu desku a hned se otevřel nový otvor uprostřed bazénu, široký asi čtverečný metr. Železné schody vedly kamsi do podzemí.

Kristo sestupoval za Salvátorem do hlubin. Šli dosti dlouho. Shora dopadalo otvorem jen rozptýlené světlo. Ale brzy za-

niklo. Obklopila je naprostá tma. Podzemní chodbou se dutě rozléhaly jejich kroky.

„Dej pozor, abys neklópytl, Kristo, hned budeme na místě.“ Salvátor se zastavil a tápal rukou po zdi. Cvakl vypínač a kolem se rozlilo jasné světlo. Stáli v krápníkové jeskyni před bronzovými dveřmi s lvími hlavami, které držely v zubech kruhy. Salvátor trhl jedním kruhem. Těžké dveře se hladce otevřely a poutníci vstoupili do tmavého sálu. Znovu cvakl vypínač. Matná koule osvětlila rozlehlou jeskyni, jejíž jedna stěna byla skleněná. Salvátor rozsvítil; jeskyně se pohroužila do tmy a silné reflektory osvětlovaly prostor za skleněnou zdí. Bylo to obrovské akvárium, nebo spíš skleněný dům na mořském dně. Ze země se zvedaly chaluhy a korálové keře a mezi nimi se hemžily ryby. Náhle Kristo spatřil, že z houštin vychází tvor podobný člověku s velkýma vypouklýma očima a žabíma nohama. Tělo neznámého se lesklo stříbřitě modrými šupinami. Podivné stvoření připlavalo rychlými, obratnými rozmachy ke skleněné stěně, kývlo na Salvátora, vkročilo do skleněné komory a zabouchlo za sebou dveře. Z komory rychle vytékala voda. Neznámý otevřel druhé dveře a vstoupil do jeskyně.

„Sundej si brýle a rukavice,“ řekl Salvátor.

Neznámý poslušně odložil brýle a rukavice a před Kristem stál štíhlý krásný mládenec.

„Seznamte se; tohle je Ichtyandr, člověk ryba, nebo správněji obojživelník, alias mořský ďábel,“ představoval mladíka Salvátor.

Mladík se přívětivě usmál, podal Indiánovi ruku a řekl španělsky:

„Dobrý den!“

Kristo mlčky stiskl podávanou ruku. Údivem ztratil řeč.

„Černoch, Ichtyandrův sluha, onemocněl,“ pokračoval Salvátor. „Nechám tě tu s Ichtyandrem několik dní. Budeš-li dobře konat své povinnosti, přidělím tě Ichtyandrovi nastálo.“

Kristo mlčky přikývl.

ichtyandrův den

Ještě je noc, ale co nevidět se rozední.

Vzduch je teplý a vlahý, napojený sladkou vůní magnólií, tuberóz a rezedy. Ani lístek se nepohne. Ticho. Ichtyandr kráčí v sadu po písčité pěšince. Na opasku se mu odměřeně pohupuje kinžál, brýle, návleky na ruce a na nohy — žabí nohy. Jen pod nohama mu slabě skřípe písek z mušlí. Pěšinku je sotva vidět. Keře a stromy ji zastínily černými neforemnými skvrnami. Od nádrží stoupá mlha. Občas Ichtyandr zavadí o větévku. Rosa mu skrápí vlasy a rozpálené skráně.

Pěšinka se prudce stáčí doprava a sestupuje po svahu. Vzduch je stále svěžejší a vlhčí. Ichtyandr cítí pod nohama kamenné desky, zpomaluje krok a zastavuje se. Pomalu si nasazuje velké brýle s tlustými skly a navléká si žabí nohy. Vydechnutím si vyprazdňuje plíce a skáče do nádrže. Voda mu povléká tělo příjemnou svěžestí, chladí žábry. Ty se začínají rytmicky pohybovat, člověk se mění v rybu.

Několik prudkých rozmachů rukama a Ichtyandr se ocitá na dně nádrže.

Jinoch bezpečně plave v naprosté tmě. Vztáhne ruku, nahmatá železnou skobu v kamenné zdi. Vedle je druhá, třetí skoba... Tak se dostane do tunelu, naplněného po okraj vodou. Plave u dna, proti studenému proudu. Pak se odráží od dna, vyplouvá vzhůru, a jako by se ponořil do teplé lázně. Voda, ohřátá v parku v nádržích, proudí po hladině tunelu k volnému moři. Teď může Ichtyandr plavat po proudu. Zkříží ruce na prsou, uléhá naznak a plave hlavou napřed.

Blíží se konec tunelu. Tam, hned při ústí do oceánu, dole, dere se ze skalní rozsedliny pod silným tlakem horký pramen. V jeho proudech šustí zvířené kamínky a mušle.

Ichtyandr se obrací na prsa a dívá se kupředu. Je tma.

Vztahuje ruku. Voda poněkud chladne. Dlaně se dotknou železné mříže, jejíž pruty jsou pokryty měkkými a kluzkými mořskými chaluhami a drsnými mušlemi. Mladík se zachytí mříže, najde složitou závoru a otevře ji. Těžké kulaté zamřížované dveře, zahrazující východ z tunelu, se pomalu otvírají. Ichtyandr vklouzne do otvoru. Mříž se za ním uzavře.

Člověk obojživelník vyplouvá na volné moře, vesluje rukama i nohama. Ve vodě je stále ještě tma. Jen kdesi v černé hlubině se občas zatřpytí namodralé svítilky a matně rudé medúzy. Ale blíží se úsvit a mořští světloňoši zhášejí jeden za druhým své lampičky.

Ichtyandr cítí v žábrách tisíce drobných jehel, těžko se mu dýchá. Znamená to, že právě minul skalnatou výspu. Za výspou je mořská voda vždy zanesena jilem, pískem a různými odpadky. Je také sladká, nedaleko vtéká do moře řeka.

Divím se, jak ty říční ryby mohou žít v kalné, neslané vodě, říká si v duchu Ichtyandr. Jejich žábry nejsou asi tak citlivé k písku a jílů.

Ichtyandr vyplouvá kousek výš, pak se prudce stáčí doprava, k jihu a spouští se do hlubiny. Zde je voda čistší. Dostal se do studeného spodního proudu, který směřuje podle břehu od jihu na sever, k ústí řeky Parany, jež ho pak odvrací k východu. Proud plyne velmi hluboko, ale jeho horní hranice probíhá asi patnáct až dvacet metrů pod hladinou. Teď se Ichtyandr znovu může dát unášet proudem, odnese ho daleko na volné moře.

Mohl by si maličko zdřímnout. Nebezpečí mu žádné nehrozí, je ještě tma a mořští dravci spí. Je tak příjemné zdřímnout si před východem slunce. Cítí na kůži, jak se mění teplota vody podle spodních proudů.

Tu zachytí sluchem dutý rachotivý zvuk, pak druhý, třetí. To řinčí kotevní řetězy; v zálivu, několik kilometrů od Ichtyandra, zvedají rybářské čluny kotvy. Co nevidět se rozední. A tu zas — velmi vzdálené odměřené rachocení. Jsou to stroje a šrouby Horroksu, anglického zaoceánského parníku,

který se plaví mezi Buenos Aires a Liverpoolem. Teď je vzdálen ještě asi čtyřicet kilometrů. A jak je ho slyšet! Zvuk se šíří v mořské vodě rychlostí půldruha tisíce metrů za vteřinu. Jak krásný je Horroks v noci, opravdové plující město, zářící světly. Ale aby ho uviděl v noci, musí vyplout již v podvečer daleko na širé moře. Do Buenos Aires připluje Horroks za světla vycházejícího slunce, již se zhasnutými světly. Ne, teď už si nezdrímne, šrouby, kormidla a stroje Horroksu, kolébání jeho tělesa a světla lodních okének a světlometů probudí obyvatele oceánu. Delfini už jistě první zaslechli, že se Horroks blíží, a svým potápěním lehce rozbouřili hladinu, proto také Ichtyandr zobražitel. A jistě už se vrhli vstříc parníku.

Hukot lodních strojů se ozývá z různých stran; přístav i záliv se probouzejí. Ichtyandr otvírá oči, potřásá hlavou, jako by stěpával poslední dřímotu, rozmáchně se rukama, odrazí nohama a vyplouvá na hladinu.

Opatrně vysunul hlavu z vody a rozhlédl se. Poblíž nejsou loďky ani škunery. Vynořil se po pás a udržuje se v této poloze pohyby nohou.

Nízko nad vodou létají rackové a kormoráni, občas se hrudí nebo koncem křídla dotknou zrcadlové hladiny a zanechávají na ní kruhy, které se pomalu rozplývají. Křik bílých racků připomíná dětský pláč. Nad Ichtyandrovou hlavou přeletěl za svistu obrovských křídel sněhově bílý albatros bouřňák a ovanul ho proudem vzduchu. Má neúnavná černá křídla, rudý zobák se žlutou špičkou a oranžové nohy. Míří k zálivu. Ichtyandr ho trochu závistivě provází očima. Ptákova smuteční křídla mají v rozpětí nejméně čtyři metry. Mít tak taková křídla!

Na západě odchází noc za daleké hory. Východ již zrůžo-věl. Na mořské hladině se objevily sotva viditelné, lehounké vlnky a na nich zlaté stružky. Bílí rackové vzlétají do výše a barví se do růžova.

Po bledé hladině se zaklikatily duhově bledě modré a fial-

kové pěšinky; jsou to první poryvy větru. Fialkových pěšinek stále přibývá. Vítr sílí. Na písčitém pobřeží se již objevují zpeřené žlutobílé jazyky příboje. Voda poblíž břehu zezelenala.

Blíží se celá flotila rybářských škunerů. Otec přikázal, aby nechodil lidem na oči. Ichtyandr se hluboko potápí, opět se dostává do studeného proudu. Odnáší ho ještě dál od pobřeží na východ, na volné moře. Kolem je modrofialová tma mořských hlubin. Ryby, které tu plavou, vypadají světle zelené s tmavými skvrnami a proužky. Bez přestání táhnou červené, žluté, citrónové a skořicové ryby jako roj pestrých motýlů.

Shora sem doléhá hukot a voda tmavne. To proletěl nízko nad vodou vojenský hydroplán.

Jednou takový hydroplán dosedl na vodu. Ichtyandr se nepozorovaně zachytil železné výztuže plováku a... div ho to nestálo život; hydroplán se znenadání zvedl s vody a Ichtyandr seskočil z desetimetrové výšky.

Ichtyandr zvedá hlavu. Slunce mu svítí téměř nad hlavou. Blíží se poledne. Vodní hladina už nevypadá jako zrcadlo, ve kterém se odráží mělké kamenité dno, velké ryby a sám Ichtyandr. Zrcadlo se teď zkřivilo, je vypouklé a neustále se pohybuje.

Ichtyandr se vynořuje. Vlny se houpají. Ted' vyhlédl z vody. Zvedl se na hřebeni vlny, sklesl dolů a opět se zvedl. Co se to děje kolem! Na břeh už doráží příboj, řve a obrací kameny. Voda u pobřeží je žlutozelená. Duje ostrý jihozápadní vítr. Vlny jsou stále větší. Na jejich hřebenech se kmitají bílí beránci. Spršky vody dopadají na Ichtyandra. Je mu to příjemné.

čím to je, uvažuje Ichtyandr, když plavu proti vlnám, vypadají tmavomodré, a když se ohlédnu za sebe, jsou světlé?

S vrcholků vln se odtrhují hejna ryb — létavic. Létavice urazí stovky metrů, střídavě se zvedají a zase klesají, míjejíce

hřebeny vln a úžlabiny mezi nimi, mizí ve vodě a za okamžik zase vyskakují. Bílí rackové se zmítají a naříkají. Nejrychlejší ptáci, fregatky, krájejí vzduch svými širokými křídly. Obrovský zahnutý zobák, ostré drápy, tmavoskořicové peří s nazelenalým kovovým odstínem, oranžový zobák. To je samec. A opodál druhá fregatka, světlejší s bílou náprsenkou, samice. Teď padá jako kámen do vody a za vteřinu se už v jejím čilém zobáku třepetá stříbřitě modrá rybka. Létají tu bouřňáci albatrosové. Bude bouřka.

Vstříc bouřkovému mraku už jistě letí podivuhodný odvážný pták palamedea. Vždycky vítá bouřku písní. Zato rybářské škunery a naparáděné jachty plnými plachtami spěchají ke břehu, aby se skryly před bouří.

Je nazelenalý soumrak, ale tlustou vrstvou vln lze ještě rozeznat, kde je teď slunce, velká světlá skvrna. Stačí to k určení směru. Ichtyandr musí doplout na mělčinu dřív, než ho mrak skryje, jinak sbohem snídaně. A má už dávno hlad. Ve tmě nemůže najít ani mělčinu, ani podmořské skály. S námahou pracuje rukama nohama, plave jako žába.

Občas si lehne na záda a ověřuje si směr plavby podle stěží viditelného průsvitu v hustém modrozeleném přítmí. Chvillemi se pozorně zahledí kupředu, neuvidí-li již mělčinu. Na zábrách i na těle cítí, jak se mění voda; blíž u mělčiny není již tak hustá, je slanější a je v ní více kyslíku, je příjemná, lehká. Zkouší její chuť na jazyku. Tak poznává starý zkušený námořník blízkost země, i když ji ještě nevidí, podle příznaků, které rozezná jedině on.

Pozvolna se jasní. Zprava i zleva se noří z šera dávno známé obrysy podmořských skal. Mezi nimi je nevelká plošinka, za ní kamenná zeď. Zde bývá ticho i za nejsilnější bouře. Kolik ryb se tu nashromáždilo, v té tiché podmořské zátoce! Kypí to tu jako v kotli s vroucí polévkou. Malé, tmavé, se žlutým příčným proužkem uprostřed těla, se žlutým ocasem, se šikmými tmavými pruhy, červené, blankytné, tmavomodré. Znenadání mizí a zrovna tak nečekaně se objevují na stejném

místě. Vyplaveš-li vzhůru a rozhlédneš se kolem sebe, hemží se tu rybami, ale dole už zmizely, jako by se do země propadly. Ichtyandr dlouho nechápal, čím to je, až jednou chytil rybku do ruky. Tělíčko bylo velké jako dlaň, ale docela ploché. Proto je shora špatně viděl.

A už je tu snídane. Na rovné plošince vedle příkré skály je mnoho ústřic. Ichtyandr připluje blíž, ulehne na plošince vedle lastur a pustí se do jídla. Vybírá ústřice z lastur a klade je do úst. Zvykl si jíst pod vodou; položí sousto do úst, a polo-sevřenými rty obratně vystříkne vodu. Trochu jí ostatně spolkne s jídlem, ale je na ni již zvyklý.

Kolem něho se kolébají vodní rostliny — zelené prolamované listy agaru, zpeřené zelené listy mexické kaulerpy, něžné růžové nitofily. Ale vzápětí vypadají všechny tmavošedé; ve vodě se zešeřilo, bouře pokračuje. Občas se ozve duté zahřmění. Ichtyandr se dívá vzhůru.

Proč se najednou tak setmělo? Přímou Ichtyandrovi nad hlavou se objevila tmavá skvrna. Co by to mohlo být? Je po snídani. Teď se může podívat na hladinu. Opatrně vyplouvá k temné skvrně nad svou hlavou, klouzaje podle kolmé skály. Ukazuje se, že na vodu dosedl obrovský albatros. Ptákovy oranžové nohy jsou docela blízko. Ichtyandr vztáhne ruku a chytá albatrosa za nohy. Polekaný pták roz-přahuje svá mohutná křídla a vznáší se, zvedaje při tom Ichtyandra nad hladinu. Ale na vzduchu Ichtyandrovo tělo rázem ztěžkne, albatros s ním těžce klesá zpět do vody a dopadne na něho svou opeřenou, jemnou hrudí. Ichtyandr nečeká, až ho bouřňák rudým zobákem klovně do hlavy, potopí se a za okamžik se vynořuje opodál na hladině. Albatros odlétá k východu a mizí za horami vln vzedmutých bouří.

Ichtyandr leží na zádech. Bouře už přešla. Hrom rachotí kdesi v dálce na východě. Ale leje jako z konve. Ichtyandr mhouří oči rozkoší. Nakonec otevře oči, vstane napůl ponořen do vody a rozhlíží se. Je na hřebeni vysokánské vlny. Kolem něho je moře, nebe, vítr, mračna, liják a vlny, vše-

chno se smíchalo do mokrého otáčivého klubka, které hučí, šumí, řve a burácí. Pěna se kudrnatí na hřebenech vln a zlostně se svíjí na jejich žebrech. Hory vod se prudce vztyčují a řítí se dolů jako laviny, vlny se dmou, liják šumí, vítr zuřivě burácí.

To, čeho se pozemšťan děsí, působí Ichtyandrovi radost. Musí být ovšem opatrný, jinak by se na něho zřítíla hora vody. Ale Ichtyandr se umí vypořádat s vlnami stejně dobře jako ryba. Hlavně je musí znát: jedna ho nese nahoru dolů, nahoru dolů a jiná zas dřív než se naděje mu přeskočí přes hlavu. Věděl i to, co se děje pod vlnami, věděl, jak vlny mizí, když ustane vítr; věděl, že z počátku se ztrácejí drobné vlnky, potom veliké, ale mírné, klidné čerení trvá ještě dlouho. Rád metal kozelce v pobřežních vlnách, ačkoli věděl, že je to nebezpečné. Jednou ho vlna znenadání převalila, udeřil se silně hlavou o dno a ztratil vědomí. Obyčejný člověk by utonul, ale Ichtyandr se ve vodě zotavil.

Děšť ustal. Vítr ho odehnal za bouřkou kamsi na východ. Teď se vítr obrátil. Od tropického severu zavanulo teplo. Mezi mraky se ukázaly kousky modré oblohy. Z mračen se prodraly sluneční paprsky a dopadly na vlny. Na obloze ještě zamračené se na jihozápadě objevuje duha. Moře se dočista změnilo. Není již olověně černé, nýbrž modré s ostře zelenými skvrnami tam, kam dopadly paprsky slunce.

Slunce! Obloha i moře, pobřeží a vzdálené hory jsou v okamžiku k nepoznání. Jak nádherné, lehké a vlhké povětří bývá po bouři! Ichtyandr chvílemi vdechuje do plic čistý, zdravý mořský vzduch, chvílemi zas usilovně dýchá žábami. Jediný z lidí ví, jak lehce se dýchá potom, když bouře, vítr a vlny smíchají oblohu s mořem, vzduch s vodou, a vydatně nasytí vodu kyslíkem. Tehdy okřávají všechny ryby, všichni mořští tvorové.

Po bouři vyplouvají z houštin mořských džunglí, z těsných skalních úžlabin, ze spleť fantastických korálů a hub drobné rybky, za nimi následují velké ryby a nakonec, když

bouře již docela utichne, vyplují něžné, křehké medúzy, průhlední, téměř nic nevážící rackové, stenophory, žebernatky, Venušiny pásy.

Tamhle dopadl na vlnu sluneční paprsek. Voda kolem rázem zezelenala, drobné bublinky se třpytí, pěna syčí... Kolem Ichtyandra dovádějí jeho přátelé delfini a pokukují po něm veselýma, chytrýma, zvědavýma očima. Jejich lesklé, tmavé hřbety se kmitají ve vlnách. Ichtyandr se směje, honí delfíny, plave a potápí se spolu s nimi. Zdá se mu, že i moře i delfini, i nebe a slunce jsou stvoření pouze pro něho.

Ichtyandr zvedá hlavu a se zamhouřenýma očima se dívá do slunce. Kloní se k západu. Brzy bude večer. Dnes nemá chuť na brzký návrat domů. Bude se houpat na vlnách, dokud modré nebe neztmavne a neobjeví se na něm první hvězdy.

Brzy se mu však nečinnost zprotiví. Kdesi tu hynou drobní mořští tvorové. Mohl by je zachránit. Vstává a dívá se na odlehlé pobřeží. Tam, k mělčině u písčité kosy! Tam nejvíce potřebují jeho pomoc. Tam zuří mořský příboj.

Zběsilý příboj po každé bouři vyhazuje na břeh spousty vodních rostlin a mořských obyvatel: medúz, krabů, mořských hvězdic a někdy i neopatrného delfína! Medúzy hynou velmi brzy, některé ryby se dostanou zpět do vody, ale mnoho jich zajde na břehu. Krabi se téměř vždy vrátí do oceánu. Občas sami vylézají na břeh a požírají oběti příboje. Ichtyandr rád zachraňuje mořské tvory vyhozené na mělčinu.

Celé hodiny bloudíval po bouři na pobřeží a zachraňoval ty, kteří se ještě zachránit dali. Měl radost, když viděl, jak ryba, kterou hodil do vody, odplovává a vesele mává ocasem. Měl radost, když omámené ryby, plovoucí ve vodě na boku nebo bříškem vzhůru, nakonec ožívaly. Zvedl na břehu velikou rybu a odnášel ji k vodě; ryba se mu třepala v rukou a on jí se smíchem domlouval, aby se nebála a vydržela ještě chvílku. Touž rybu by ovšem s chutí snědl, kdyby ji

vyhladovělý chytil v moři. To však bylo nutné zlo. Ale tady na břehu byl ochráncem, přítelem, zachráncem obyvatel moře.

Vracíval se obvykle k břehu tak, jako jej opouštěl: spodním mořským proudem. Ale dnes neměl chuť potopit se nadlouho, moře a obloha byly tak neobyčejně krásné. Ichtyandr se potápěl, plaval pod vodou a zas se vynořoval na hladinu, jako mořští ptáci na rybolovu.

Poslední sluneční paprsky pohasly. Na západě ještě dohořívá žlutý pruh. Pochmurné vlny jako tmavošedé stíny nabíhají jedna na druhou.

Po chladném vzduchu je ve vodě tak teplo. Kolem je tma, ale není děsivá. V tu dobu nikdo neútočí. Denní dravci už usnuli a noční se ještě nevydali na lov.

Ano, tohle Ichtyandr potřebuje: severní proud, který plyne těsně pod mořskou hladinou. Tiché čření se ještě neuklidnilo a slabounce rozhoupává podmořskou řeku nahoru dolů, ale ona zvolna teče dál od žhavého severu k chladnému jihu. O mnoho níž plyne zpětný chladný proud, od jihu k severu. Ichtyandr často používá těchto proudů, když musí dlouho plavat podle břehu.

Dnes se zatoulal daleko na sever. Teplý proud ho teď zanesl do tunelu. Jen aby nezdříml a neodplul dál, jak už se mu to kdysi přihodilo. Chvillemi klade ruce za hlavu, chvillemi je upažuje, pomalu roztahuje a stahuje nohy, prostě cvičí. Proud ho unáší k jihu. Teplá voda a pomalé pohyby paží a nohou ho uklidňují.

Dívá se vzhůru a vidí klenbu hustě posetou hvězdami jako drobným práškem. To třpytivé svítilky zažehly své svítilny a vyplouvají na hladinu moře. Kdesi ve tmě se míhají modravé a narůžovělé mlhoviny, husté shluky nejdrobněj-ších svítících tvorečků. Kolem proplouvají zvolna koule, vydávající jemné nazelenalé světlo. Docela blízko svítí medúza; podobá se lampě, zacloněné umně vyrobeným stínítkem s krajkami a dlouhými trásněmi. Při každém pohybu medúzy se trásně pomalu pohupují, jakoby kolébané lehkým větrem.

Na mělčinách již svítí mořské hvězdice. Dole v hlubině se už rychle míhají světla velikých nočních dravců. Prohánějí se navzájem, krouží, hasnou a planou nanovo.

Zas je tu mělčina. Fantastické stvoly a větve korálů jsou zevnitř osvětleny nebesky modrým, růžovým, zeleným a bílým světlem, jiné září jako do běla rozžhavený kov.

Na nebi v noci svítí jen malé, daleké nebeské hvězdy a někdy měsíc. A tady je tisíce hvězd, tisíce měsíců, tisíce malých různobarevných sluncí, zářících něžným jemným světlem. Noc v oceánu je tisíckrát krásnější než noc na zemi.

Ichtyandr vyplouvá na hladinu, aby mohl lépe srovnávat.

Vzduch se oteplil. Nad hlavou se klene tmavomodrá obloha posetá hvězdami. Nad obzorem visí stříbřitý kotouč měsíce. Od něho se vine po celém oceánu stříbrná pěšina.

Z přístavu sem doléhá nízké, syté, protáhlé houkání. To se obrovský Horroks vydává na zpáteční pout'. Už je tedy hodně pozdě. Brzy se rozední. Ichtyandr byl z domova téměř noc a den. Otec mu asi vyhubuje.

Posléze se přiblíží k tunelu, strčí ruku mezi mříže, otevře železnou branku a plave tunelem v úplné tmě. Na zpáteční cestě musí plavat dole, ve studeném proudu, směřujícím od moře k bazénu v parku.

Probouzí ho lehký úder do ramene. Je v bazénu. Rychle vyplave na hladinu. Začíná dýchat plicemi a nasává vzduch napojený známou vůní květin.

Za okamžik již tvrdě spí v posteli, jak otec přikázal.

dívka a snědý muž

Jednou zas plaval po bouře v oceánu.

Když se vynořil na hladinu, zpozoroval opodál na vlnách jakýsi předmět, podobný kousku bílé plachty, kterou bouře strhla s rybářského škuneru. Když se přiblížil, zjistil s údi-

vem, že to je člověk, žena, mladé děvče. Byla přivázána k prknu. Snad není ta krásná dívka mrtvá? Byl tak vzrušen svým objevem, že poprvé pocítil nepřátelství k oceánu.

Ale možná že dívka jen ztratila vědomí? Zvedl její bezvládně svěšenou hlavu, zachytil prkno a plaval ke břehu.

Plaval rychle, napínal všechnu sílu, jen občas se na okamžik zastavil, aby zvedl dívčinu hlavu, která sklouzla s prkna. Šeptal jí jako rybám, které se dostaly do úzkých: „Vydrž ještě chvilku!“ Přál si, aby dívka otevřela oči, ale zároveň se toho bál. Přál si ji vidět živou, ale bál se, že se ho poleká. Neměl by sundat brýle a rukavice? Jenže to by zabralo čas a bez rukavic by se mu špatně plavalo. Plaval tedy dál ke břehu a strkal před sebou prkno s děvčetem.

Hle, již se dostal do příboje. Tady musí dát pozor. Vlny ho samy nesou ke břehu. Ichtyandr občas spouští nohu, hledá dno. Konečně se dostal na mělčinu, vynesl dívku na břeh, odvázal ji od prkna, položil ji do stínu duny porostlé křovím a začal ji křísit umělým dýcháním.

Zdálo se mu, že se jí zachvěla víčka a řasy se jemně pohnuly. Přiložil ucho k jejímu srdci a zaslechl slabý tlukot. Je živá... Chtělo se mu křičet radostí.

Dívka pootevřela oči, zadívala se na Ichtyandra a na tváři se jí objevil výraz hrůzy. Potom oči zavřela. Ichtyandr cítil trpkost a radost zároveň. Přece jen dívku zachránil. Teď musí odejít, aby se ho nebála. Ale může ji nechat samotnou, tak bezmocnou? Zatímco uvažoval, zaslechl čísi rychlé, pádné kroky. Déle váhat nemohl. Vrhł se po hlavě do příboje, potopil se, plaval pod vodou k nakupeným skalám, vynořil se, a skrýváje se mezi úlomky skal, pozoroval břeh.

Zpoza duny vyšel snědý muž s knírem a španělkou, na hlavě klobouk se širokým okrajem. Řekl tiše španělsky: „Chvála bohu, tady je!“; rychle se přiblížil k dívce, pak s nečekanou rázností vykročil k moři a ponořil se do vln příboje. Vrátil se k dívce celý promáčený, začal provádět umělé

dýchání (k čemu teď?) a pak se sklonil k dívčině tváři... Políbil ji. Rychle a ohnivě jí cosi povídal. Ichtyandr pochytil jen útržky vět: „... Varoval jsem vás!... Bylo to šílenství!... Dobře, že mi napadlo přivázat vás k prknu...“

Dívka otvírá oči a zvedá hlavu. Strach na její tváři vystřídal údiv, pobouření a nevole. Muž se španělkou dál cosi ohnivě vykládá a pomáhá dívce vstát. Ale je ještě slabá a muž ji znovu ukládá na písek. Teprve za půl hodiny se vydali na cestu. Šli poblíž balvanů, za kterými se skrýval Ichtyandr. Dívka zachmuřeně řekla muži v sombreru:

„Tak to vy jste mě zachránil? Děkuji. Kéz vám Bůh odplatí.“

„Ne Bůh, jenom vy se mi můžete odměnit,“ odpověděl snědý muž.

Dívka jako by ta slova neslyšela. Chvilí mlčela a pak řekla:

„To je zvláštní. A mně se zdálo, měla jsem dojem, jako by u mne stála nějaká obluda.“

„Ovšem, to se vám asi zdálo,“ odpověděl její průvodce. „Ale možná, že to byl d'ábel, který vás pokládal za mrtvou a chtěl se zmocnit vaší duše. Pomodlete se a spolehněte se na mě. Se mnou se k vám žádný d'ábel neodvází.“

Prošli kolem, krásná dívka s podivným snědým mužem, který ji ujišťoval, že ji zachránil. A Ichtyandr ho nemohl usvědčit ze lži. Ať si dělají, co chtějí, Ichtyandr vykonal své.

Dívka se svým průvodcem zmizela za dunami, ale Ichtyandr se za nimi ještě dlouho díval. Potom se obrátil k oceánu. Jak je obrovský a pustý!...

Příboj vyhodil na písek modrou rybu se stříbrným bříškem. Ichtyandr se rozhlédl, kolem ani živá duše. Vyběhl ze svého úkrytu, zvedl rybu a hodil ji do moře. Ryba odplavala, ale Ichtyandrovi bylo nějak smutno. Bloudil po pustém břehu, zvedal ryby a mořské hvězdice a nosil je k vodě. Práce ho postupně zaujala. Vrátila se mu obvyklá nálada. Tak pracoval až do setmění a jen občas se ponořil do vody, když mu pobřežní vítr spaloval a vysušoval žábry.

ichtyandrovův sluha

Salvátor se rozhodl, že pojede do hor bez Krista, který úspěšně sloužil Ichtyandrovi. Indián se zaradoval, neboť v Salvátorově nepřítomnosti se mohl volně stýkat s Baltazarem. Kristo již Baltazarovi sdělil, že našel mořského ďábla. Zbývalo jen promyslet, jak se Ichtyandra zmocnit.

Kristo teď obýval bílý domek, porostlý břečťanem, a často se s Ichtyandrem vídal. Rychle se spřátelili. Ichtyandr, který žil bez lidské společnosti, přilnul k starému Indiánovi, jenž mu často vyprávěl o životě na zemi. Ichtyandr znal o životě v moři víc než nejproslulejší učenci a zasvěcoval Krista do tajů podmořského světa. Dosti dobře se vyznal v zeměpise, znal oceány, moře a nejdůležitější řeky; měl jisté vědomosti z astronomie, navigace, fyziky, botaniky a zoologie. O lidech však věděl málo; měl jakousi matnou představu o rasách, kterými je země osídlena, a o dějinách národů, ale o jejich politických a hospodářských vztazích nevěděl víc než pětileté dítě.

Za dne, když začínalo být horko, spouštěl se Ichtyandr do podzemní jeskyně a kamsi odplouval. Do bílého domku se vracel teprve když horko polevilo a zůstával tam do rána. Ale když přšelo nebo na moři zuřila bouře, trávil v domku celý den. Za vlhkého počasí mu bylo dobře a rád zůstával na souši.

Domek byl neveliký, měl celkem čtyři pokoje. V pokoji vedle kuchyně bydlel Kristo. V sousedství byla jídelna a za ní velká knihovna. Ichtyandr uměl španělsky a anglicky. V posledním největším pokoji byla Ichtyandrova ložnice. Uprostřed ložnice byl bazén. U zdi stála postel. Někdy spával Ichtyandr v posteli, ale dával přednost bazénu. Avšak Salvátor před odjezdem upozornil Krista, že musí dbát, aby

Ichtyandr aspoň tři noci v týdnu spal v obyčejné posteli. Večer přicházel Kristo k Ichtyandrovi, a když mladík nechtěl spát v lůžku, bručel jako stará chůva.

„Ale mně se mnohem líp a pohodlněji spí ve vodě,“ namítal Ichtyandr.

„Doktor poručil, abys spal v posteli, musíš otce poslouchat.“

Ichtyandr nazýval Salvátora otcem, ale Kristo měl pochybnosti o jejich příbuzenství. Ichtyandrova pleť na tváři a rukou byla dosti světlá, pravděpodobně však zbledla častým pobytem pod vodou. Pravidelný ovál jeho obličeje, rovný nos, úzké rty a velké zářivé oči připomínaly tvář Indiána araukánského plemene, k němuž náležel i Kristo.

Kristo by se byl rád podíval, jakou pleť má Ichtyandr na těle, pevně zakrytém šupinatým oděvem, vyrobeným z jakési neznámé látky.

„Nesundáš svou košili na noc?“ oslovil mladíka.

„Proč? Šupiny mi nepřekážejí, jsou velmi pohodlné. Nebrání dýchání žábami ani pokožkou a zároveň mě spolehlivě chrání; ani žraločí zuby, ani ostrý nůž neproniknou tímhle brněním,“ odpověděl Ichtyandr, uléhaje do postele.

„Proč si nasazuješ brýle a oblékáš rukavice?“ zeptal se Kristo a prohlížel si prapodivné rukavice, ležící vedle lůžka. Byly zhotoveny z nazelenalé gumy a prsty byly prodlouženy sukovitými hůlkami potaženými gumou a opatřeny blanami. U nohou byly prsty ještě víc prodlouženy.

„Rukavice mi pomáhají rychle plavat a brýle mi chrání oči, když bouře zvíří ze dna písek. Neoblékám je vždycky. Ale v brýlích lépe vidím pod vodou. Bez nich je pod vodou všechno jako v mlze.“ Ichtyandr pokračoval s úsměvem: „Když jsem byl malý, dovolil mi otec někdy, abych si hrál s dětmi, které žijí v sousedním sadu. Tuze jsem se divil, když jsem viděl, že plavou v bazénech bez rukavic. Jak můžete plavat bez rukavic? tázal jsem se jich. Ale děti nechápaly, o jakých rukavicích mluvím, protože v jejich přítomnosti jsem jich nepoužíval.“

„Teď také vyplouváš do zálivu?“ zajímal se Kristo.

„Ovšem. Jenže postranním podmořským tunelem. Nějací zlí lidé mě div nechtyli do sítě a jsem teď velmi opatrný.“

„Hm... to znamená, že do zálivu vede ještě jiný podmořský tunel?“

„Dokonce několik. Škoda, že se mnou nemůžeš plavat pod vodou! Ukázal bych ti úžasné věci. Proč nemohou všichni lidé žít pod vodou? Projeli bychom se spolu na mém mořském koni.“

„Na mořském koni? Co je to?“

„Delfín. Ochočil jsem si ho. Chudák! Bouře ho jednou vyhodila na břeh a on si pořádně rozbil ploutev. Stáhl jsem ho do vody. Byla to těžká práce. Delfíni jsou na souši mnohem těžší než na vodě. Vůbec, tady u vás je všechno těžší. Dokonce i vlastní tělo. Ve vodě se žije lehčeji. Tak jsem tedy delfína stáhl do vody, ale nemohl plavat, a proto si nemohl hledat obživu. Dlouho, celý měsíc jsem ho krmil rybami. Za tu dobu si na mě nejen zvykl, ale přilnul ke mně. Spřátelili jsme se. Ostatní delfíni mě také znají. To je legrace, dovádět v moři s delfíny! Vlny, pršky, slunce, vítr, hukot! Na dně je to také hezké. Jako bys plaval v hustém modrém vzduchu. Všude ticho. Své tělo ani necítíš. Je volné, lehké a poslouchá každý tvůj pokyn... Mám v moři mnoho přátel. Malé rybky krmím, jako vy krmíte ptáky, plavou za mnou v celých hejnech.“

„A co nepřátelé?“

„Ty mám také. Žraloky a chobotnice. Ale nebojím se jich. Mám nůž.“

„A což když se přiblíží nepozorovaně?“

Ichtyandr se podívil té otázce: „Slyším je přece zdálky.“

„Ty slyšíš pod vodou?“ užasl zase Kristo. „I když plavou tiše?“

„Ale ano. Co je na tom divného? Slyším ušima a celým tělem. Vždyť přece rozechvívají vodu. A to vlnění běží před nimi. Jakmile je ucítím, ohlédnu se.“

„I když spíš?“

„Ovšem.“

„Ale ryby přece...“

„Ryby nehynou náhlým přepadením, ale proto, že se nemohou ubránit silnějšímu nepříteli. Ale já jsem ze všech nej-silnější. A mořští dravci to vědí. Neodvážují se ke mně přiblížit.“

Zurita má pravdu: tenhle chlapec stojí za námahu, pomyslel si Kristo. Ale nebude lehké polapit ho ve vodě. Slyší celým tělem. Ten se sotva chytí do pastí. Musím Zuritu varovat.

„Podmořský svět je tak krásný!“ pokračoval nadšeně Ichtyandr. „Ne, nikdy bych nezaměnil moře za vaši dusnou zaprášenou zem.“

„Proč naší zem? Jsi taky pozemšťan,“ řekl Kristo. „Kdo byla tvá matka?“

„Nevím...“ nejistě řekl Ichtyandr. „Otec říká, že má matka zemřela, když jsem se narodil.“

„Ale jistě to byla žena, člověk, a ne ryba.“

„Snad,“ souhlasil Ichtyandr.

Kristo se rozesmál.

„Řekni mi, proč jsi dováděl, ubližoval rybářům, rozřezával jim sítě a vyhazoval ryby z člunů?“

„Protože lovili víc ryb, než mohli sníst.“ „Ale oni lovili ryby na prodej.“ Ichtyandr nechápal.

„Aby je také druzí lidé mohli jíst,“ vysvětloval Indián.

„Cožpak je lidí tolik?“ divil se Ichtyandr. „Což jim nestačí ptáci a zvířata na zemi? Proč se vydávají na moře?“

„To ti nemohu tak snadno vysvětlit,“ řekl Kristo a zívá. „Je čas spát. Ale ne abys lezl do vany, otec by se zlobil.“ A Kristo odešel.

Ráno už Kristo Ichtyandra nezastihl. Kamenná podlaha byla mokrá.

„Zase spal ve vaně,“ bručel Indián. „A pak nejspíš odplaval do moře.“

K snídani přišel Ichtyandr s velkým zpožděním. Byl nějak rozrušen. Nabodl na vidličku kousek bifteku a řekl:

„Zase pečeně.“

„Zase,“ přísně odpověděl Kristo. „Tak poručil doktor. A ty ses zase najedl v moři syrových ryb? Takhle bys docela odvykl vařené stravě. A spal jsi ve vaně. Nechceš spát v posteli, žábry odvyknou vzduchu a pak si budeš stěžovat, že tě píchá v bocích. A k snídani ses opozdil. Až přijde doktor, budu si na tebe stěžovat. Vůbec neposloucháš.“

„Neříkej mu to, Kristo. Nechci, aby se hněval.“ Ichtyandr sklonil hlavu a zamyslel se. Potom najednou zvedl k Indiánovi své velké, tentokrát smutné oči a řekl: „Kristo, viděl jsem dívku. Nikdy jsem neviděl nic krásnějšího, ani na dně oceánu...“

„Proč jsi tedy huboval na naši zem?“ řekl Kristo.

„Plul jsem na delfínu podle pobřeží a poblíž Buenos Aires jsem ji viděl na břehu. Má modré oči a zlaté vlasy.“ A Ichtyandr dodal: „Ale když mě uviděla, lekla se a utekla. Proč jsem měl brýle a rukavice?“ Odmlčel se a pak řekl docela tiše: „Jednou jsem zachránil nějakou dívku, která se topila v oceánu. Tehdy jsem si nevšiml, jak vypadala. A co když je to ona? Zdá se mi, že také měla zlaté vlasy. Ano, ano... Vzpomínám si...“ Mladík se zamyslel, potom přistoupil k zrcadlu a poprvé v životě se na sebe podíval.

„A cos dělal dál?“

„Čekal jsem na ni, ale ona se nevrátila. Kristo, cožpak už nikdy nepřijde na břeh?“

Snad je dobře, že se mu to děvče zalíbilo, uvažoval Kristo. Ať chválil město jak chtěl, dodnes nemohl přemluvit Ichtyandra, aby s ním navštívil Buenos Aires, kde by se Zurita mladíka lehko zmocnil.

„Možná že dívka už na břeh nepřijde, ale já ti ji pomohu najít. Oblékneš si městský oblek a půjdeš se mnou do města.“

„A uvidím ji?“ zvolal Ichtyandr.

„Je tam mnoho dívek. Snad uvidíš i tu, co seděla na břehu.“

„Pojďme hned!“

„Teď už je pozdě. Do města se pěšky tak snadno nedostaneš.“

„Popluju na delfínu a ty půjdeš po břehu.“

„Máš nějak úspěch,“ odpověděl Kristo. „Vypravíme se spolu zítra na úsvitu. Ty vypluješ do zálivu a já tě budu očekávat s oblekem na pobřeží. Ještě ti musím sehnat oblek.“ V noci se musím sejít s bratrem, myslil si v duchu Kristo. „Tak na shledanou zítra na úsvitu.“

Ve městě

Ichtyandr vyplul ze zálivu a vystoupil na břeh. Kristo na něho čekal s bílým městským oblekem přes ruku. Ichtyandr se podíval na oblek takovým pohledem, jako by mu dávali hadí kůži, a s povzdechem se začal oblékat. Zřejmě si málokdy oblékal šaty. Indián pomohl mladíkovi uvázat kravatu, a když si ho prohlédl, byl s jeho vzhledem spokojen.

„Jdeme!“ řekl vesele Kristo.

Indián chtěl Ichtyandra ohromit a vedl ho po hlavních městských třídách — avenue da Alvear, Vertis, ukázal mu Viktoriino náměstí s katedrálou a radnicí v maurském slohu, náměstí Fuerto a náměstí 25. května s obeliskem svobody, obklopeným krásnými stromy, i presidentův palác.

Ale Kristo byl na omylu. Hluk, ruch velkoměsta, prach, dusno a vřava Ichtyandra úplně přivedly z míry. Snažil se najít v davu lidí dívku, často chytal Krista za ruku a šeptal:

„To je ona!“ Ale hned se opravil: „Ne, to je jiná...“

Bylo poledne. Horko se stalo nesnesitelné. Kristo navrhl, aby se zašli najíst do malé sklepní restaurace. Byl tu chládek, ale hluk a dusno. Špinaví, špatně oblečení lidé kouřili smrduté doutníky. Ichtyandr se dusil kouřem a kromě toho se tu ještě

hlasitě hádali, mávali zmačkanými novinami a vykřikovali nesrozumitelná slova. Ichtyandr vypil velmi mnoho studené vody, ale jídla se nedotkl a smutně řekl:

„Snáz najdeš známou ryбку v oceánu než člověka v tomhle lidském víru. Vaše města jsou odporná. Je tu dusno a ošklivě tu páchne. Začíná mě píchat v bocích. Chci domů, Kristo.“

„Dobrá,“ souhlasil Kristo. „Zajdeme jen k jednomu mému známému a pak se vrátíme.“

„Nechci chodit k lidem.“

„Máme to na cestě. Nezdržím se.“

Když Kristo zaplatil, vyšli s Ichtyandrem na ulici. Se skloněnou hlavou, těžce oddychuje, krácel Ichtyandr za Kristem kolem bílých domů a parků s kaktusy, olivovníky a broskvoněmi. Indián ho vedl k svému bratru Baltazarovi, který bydlel v Novém přístavu.

U moře Ichtyandr lačně vdechoval vlhký vzduch. Měl chuť odhodit šaty a vrhnout se do moře.

„Už tam budem,“ řekl Kristo, s obavou pohlížeje na svého společníka. Přešli železniční trať.

„Tak jsme tu,“ řekl Kristo a sestoupili do šerého krámků.

Když si Ichtyandrový oči zvykly na přitímí, udiveně se rozhlížel. Krámeček připomínal zákoutí na mořském dnu. Police i kousek podlahy byly zavaleny mušlemi, drobnými, velkými, spirálovitými a dvoukřídlymi. Od stropu visely nitě s korály a mořskými hvězdicemi, vycpané mořské ryby, sušení krabi, prapodivní mořští obyvatelé. Na pultu pod sklem ležely v přihrádkách perly. V jedné přihrádce byly růžové perly, „andělská plet“, jak jim říkají lovci. Ichtyandr se mezi známými věcmi poněkud uklidnil.

„Odpočiň si, je tu chládek a ticho,“ řekl Kristo a usadil mladíka na starou proutěnou židli.

„Baltazare! Guttieri!“ zvolal Indián.

„Tos ty, Kristo?“ odpověděl hlas z druhé místnosti. „Pojď sem.“ Kristo se nahnul, aby mohl vstoupit do nízkých dveří, které vedly do druhé místnosti.

To byla Baltazarova laboratoř. Obnovoval tady slabým roztokem kyseliny barvu perel, vybledlou vlhkem. Kristo za sebou pevně zavřel dveře. Slabé světlo dopadalo do místnosti nevelkým stropním oknem a osvětlovalo skleničky a baňky na starém zčernalém stole.

„Buď zdrav, bratře. Kde je Guttiere?“

„Šla k sousedce pro žehličku. Má v hlavě jen krajky a maš-ličky. Hned se vrátí,“ odpověděl Baltazar.

„A Zurita?“ nedočkavě se zeptal Kristo.

„Někam zmizel, neřád. Včera jsme se spolu trošku poškor-pili.“

„Zase kvůli Guttiere?“

„Zurita se před ní kroutil jako had. A ona pořád jenom: nechci a nechci. Co s ní zmůžeš? Je rozmarná a umíněná. Moc si o sobě myslí. Nechápe, že každá indiánská dívka, i největší krasavice, by mohla být šťastná, kdyby dostala takového muže. Má svůj vlastní škuner a loveckou družinu,“ bručel Baltazar a koupal perly v roztoku. „Zurita snad ze vzteku zase pije.“

„Tak co si počneme?“

„A tys ho přivedl?“

„Sedí vedle.“

Baltazar přistoupil ke dveřím a zvědavě se podíval klíčovou dírkou.

„Nevidím ho,“ řekl tiše. „Sedí na židli u pultu.“ „Nevidím ho. Je tam Guttiere.“

Baltazar chvatně otevřel dveře a vstoupil s Kristem do krámků.

Ichtyandr tam nebyl. V tmavém rohu stála dívka, Baltazarova schovanka Guttiere. Slynila svou krásou daleko za obvodem Nového přístavu. Byla však plachá a svěhlavá. Nejčastěji říkala zpěvavým, ale tvrdým hlasem:

„Ne!“

Guttiere se líbila Pedrovi Zuritovi. Chtěl se s ní oženit.

Starý Baltazar by se byl docela rád stal příbuzným majitele škuneru a jeho společníkem.

Ale na všechny Zuritovy nabídky dívka vytrvale odpovídala: „Ne.“

Když otec s Kristem vkročili do místnosti, stála tam dívka se skloněnou hlavou.

„Bud' zdráva, Guttieri,“ řekl Kristo.

„Kde je mládenec?“ zeptal se Baltazar.

„Já žádné mládence neschovávám,“ odpověděla s úsměvem. „Když jsem přišla, podíval se na mě tak divně, jako by se lekl, vstal, najednou se chytil za prsa a utekl. Než jsem se otočila, byl už ze dveří.“

To byla ona, pomyslí si Kristo.

Ichtyandr udýchaně utíkal podél pobřeží. Když unikl z toho strašného města, prudce odbočil z cesty a zamířil rovnou k mořskému břehu. Schoval se mezi pobřežními balvany, rozhlédl se, chvatně se svlékl, ukryl šaty pod balvany, rozběhl se k vodě a vrhl se do vln.

Přestože byl unaven, ještě nikdy neplaval tak rychle. Ryby od něho ulekaně odskakovaly. Teprve když byl již několik mil vzdálen od města, vyplaval blíž k hladině a držel se podle břehu. Tady už byl jako doma. Znal tu pod vodou každý kámen, každou jámu na podmořském dně. Hle, zde utábořeny na písčitém dně žijí zápecnické kambaly, opodál rostou rudé korálové keře, v jejichž větvích se skrývají malé rybky s červenými ploutvemi. Tady v té potopené rybářské bádce se usadily dvě rodiny hlavonožců, kterým se nedávno narodilo potomstvo. Pod šedými kameny žijí krabi. Ichtyandr vydržel celé hodiny pozorovat jejich život. Znal jejich malé radosti ze zdařilého lovu, i jejich bolesti, ztrátu klepet nebo

přepadení chobotnicí. U pobřežních skal bylo mnoho ústřico-vých škeblí.

Teprve poblíž zálivu zvedl Ichtyandr konečně hlavu nad hladinu, a když spatřil stádo delfínů, kteří dováděli ve vlnách, hlasitě, táhle vzkřikl. Veliký delfín mu odpověděl veselým zafrkáním a hbitě připlul k svému kamarádovi, potápěje se a znovu ukazuje na hřbetech vln svůj lesklý černý hřbet.

„Pospěš si, Lidingu!“ zvolal Ichtyandr a plaval mu vstříc. Chytil se delfína. „Honem, plavme dál, kupředu!“

Poslušen mladíkovy ruky delfín rychle vyplul na volné moře, vstříc větru a vlnám. Řezal vlny hrudí a uháněl, až se za ním voda pěníla, ale Ichtyandrovi ta rychlost stále ještě nestačila.

„Rychle, Lidingu! Pospěš si, pospěš!“

Ichtyandr delfína div neuhnal, ale jízda po vlnách ho neuklidnila. Najednou sklouzl z lesklého hřbetu, spustil se do moře a zanechal svého kamaráda nadobro zkoprnlého. Delfín chvílku čekal, zafrkal, ponořil se, vyplul na hladinu, znova nespokojeně zafrkal, prudce zakormidloval ocasem a zamířil k břehu, ale stále ještě se chvílemi obracel zpátky. Jeho kamarád se již na hladině neukázal a Liding se přidružil k stádu, radostně vítán mladými delfíny. Ichtyandr se spouštěl stále hlouběji do šerých hlubin oceánu. Chtěl být sám, vzpamatovat se z nových dojmů, všechno si promyslet, co poznal a viděl. Zatoulal se daleko, úplně zapomínaje na nebezpečí. Chtěl pochopit, proč není takový jako ostatní, proč je cizincem na moři i na zemi.

Hroužil se do hlubin stále pomaleji. Voda byla hustší, začínala ho dusit, stále obtížněji se mu dýchalo. Bylo tu husté šedo zelené šero. Mořských obyvatel zde bylo méně a mnohé z nich Ichtyandr ani neznal, ještě nikdy se nespustil do takových hlubin. Poprvé mu bylo úzko v tom zamlklém soumravném světě. Rychle vyplul na hladinu a zamířil k břehu. Slunce zapadalo a probodávalo vodu rudými paprsky. Když se smísily s modrou vodou, třpytily se něžnými, fialově růžovými a zelenavě modravými tóny.

Ichtyandr neměl brýle, a proto zesponu viděl mořskou hladinu tak, jak se jeví rybám: ne plochnou, nýbrž ve tvaru kužele, jako by byl na dně obrovského trychtýře. Okraje kužele se zdály lemovány červenými, žlutými, zelenými, modrými a šeříkovými prýmký. Za kuželem se prostírala zářivá hladina, v níž se jako v zrcadle odrážely podmořské předměty : skály, vodní rostliny a ryby.

Ichtyandr se převrátil na prsa, odplul ke břehu a usedl pod vodou mezi skalami, poblíž mělčiny. Rybáři sestoupili s loďky do vody a táhli čluny na břeh. Jeden z nich spustil nohy po kolena do vody. Ichtyandr viděl nad vodou beznohého rybáře a ve vodě pouze jeho nohy, které se zpětně odrážely v zrcadle hladiny. Jiný rybář se ponořil do vody po ramena. A ve vodě se objevila podivná bezhlavá, ale čtyřnohá bytost, jako by dvěma stejným lidem usekli hlavu a pak postavili rameny jednoho na ramena druhého. Když se lidé blížili ke břehu, viděl je Ichtyandr tak, jako je vidí ryby: jako by se zrcadlili v kouli. Viděl je od nohou až k hlavě dřív, než přišli těsně ke břehu. Proto také vždycky odplaval rychleji, než ho lidé mohli zpozorovat.

Podivné bezhlavé trupy s čtyřma rukama a hlavy bez trupů připadaly teď Ichtyandrovi nemilé. Lidé... Nadělají tolik hluku, kouří hnusné doutníky, odporně páchnou. Ne, s delfíny je mu líp, jsou čistí a veselí. Ichtyandr se usmál při vzpomínce, jak se jednou napil delfíního mléka.

Daleko na jihu je malá zátoka. Ostré podmořské skály a písčité kosa zabraňuje lodím přístup z moře. Břeh je skalnatý a srázný. Tuto zátoku nenavštěvují ani rybáři, ani lovci perel. Mělké dno je porostlé hustým kobercem rostlin. V teplé vodě je mnoho ryb. Mnoho let za sebou sem připlouvala delfíní samice a rodila v té teplé zátocce delfínata — dvě, čtyři, někdy i šest. Ichtyandrovi se velmi líbili mladí delfíni a pozoroval je celé hodiny nehybně skrytý v houštině. Delfínata zábavně dováděla na hladině, někdy sála mléko své matky a odstrkovala se vzájemně tlamami. Ichtyandr si je

začal opatrně ochočovat; lovil rybky a hostil jimi mláďata. Mladí delfíni i samice si na Ichtyandra časem zvykli. Dováděl už spolu s mláďaty, chytal je, vyhazoval, krákal. Zřejmě se jim to líbilo, byli pořád kolem něho, a jakmile se objevil v zátoce s dárky, chutnými rybkami nebo ještě chutnějšími malými něžnými chobotnicemi, vrhali se k němu v celém houfu.

Když se jednou této delfíní samici narodila mláďata a byla ještě docela maličká, když ještě nejedla a krmila se pouze mateřským mlékem, Ichtyandr si pomyslel: proč bych také nemohl okusit delfíní mléko?

A tu se jednou znenadání objevil pod delfíní samicí, objal ji a začal sát mléko. Delfín nečekal takové přepadení a s hrůzou se vymrštil ze zátoky. Ichtyandr ihned pustil vylekané zvíře. Mléko mělo silnou rybí příchut'.

Polekaná samice, když se vytrhla nenadálému kojenci, vrhla se kamsi do vodní propasti a její mláďata se zmateně a bezhlavě rozprchla na všechny strany. Ichtyandr dlouho sháněl malá, hloupá delfínata, dokud se neobjevila matinka a neodvedla je do sousední zátoky. Až po mnoha dnech se mezi nimi obnovilo přátelství a důvěra.

Kristo se vážně znepokojoval. Ichtyandr se neukázal tři dny a tři noci. Pak přišel unavený, pobledlý, ale klidný.

„Kdes vězel?“ zeptal se přísně Indián, potěšený Ichtyandro-vým příchodem.

„Na dně,“ odpověděl Ichtyandr.

„Proč jsi takový bledý?“

„Div že... jsem nezahynul,“ zalhal Ichtyandr poprvé v životě a vyprávěl Kristovi příběh, který se mu přihodil už dávno.

V hlubině oceánu se tyčí skalnatá plošina a na jejím povrchu je uprostřed velká oválná jáma, pravé podmořské horské jezero.

Ichtyandr plaval nad oním podmořským jezerem. Překvapila ho neobyčejně světle šedá barva dna. Když se spustil

níž a zahleděl se na ně, byl překvapen; měl pod sebou pravý hřbitov různých mořských živočichů, od malých rybiček až k žralokům a delfínům. Mnozí zahynuli docela nedávno. Ale kolem nich se nehemžili, jako obvykle, drobní dravci, krabi a ryby. Všechno bylo tiché a mrtvé. Jenom odkudsi z hloubi stoupaly k hladině bublinky plynu. Ichtyandr plaval nad okrajem prohlubně. Když se spustil ještě níž, pocítil náhle ostrou bolest v žábkách, dusil se a točila se mu hlava. Téměř v bezvědomí bezmocně padal a nakonec se spustil na okraj prohlubně. Ve spáncích mu bušilo, srdce mu prudce tlouklo, oči mu obestřela rudá mlha. A nikde žádná pomoc. Najednou si všiml, že opodál padá ke dnu žralok a křečovitě se svíjí. Asi ho pronásledoval a teď se sám dostal do strašné otravné vody mrtvého podmořského jezera. Břicho a boky se mu vzdouvaly a klesaly, tlamu měl otevřenou, bílé hranaté plošky zubů obnaženy. Žralok umíral. Ichtyandr se zachvěl. Se stisknutými čelistmi, snaže se nedýchat žábami, vylezl po čtyřech z jezera na břeh, potom vstal a šel dál. Hlava se mu zatočila a znovu upadl. Odrazil se nohama od šedých balvanů, rozmáchl se rukama a octl se deset metrů za jezerem ...

Když Ichtyandr skončil své vyprávění, připojil to, co mu kdysi řekl Salvátor:

„V té prohlubni se asi nahromadily nějaké jedovaté plyny, buď sirovodík, nebo kysličník uhelnatý. Chápeš, na mořské hladině se ty plyny okysličují a necítíš je, ale dole v prohlubni, kde se vylučují, jsou ještě silně koncentrované. No a teď mi dej snídani, mám hlad.“

Ichtyandr chvatně posnídal, vzal si brýle a rukavice a šel ke dveřím.

„Přišel jsi jen pro tohle?“ zeptal se Kristo a ukázal na brýle. „Proč mi nechceš říci, co ti je?“

V Ichtyandrově povaze se objevil nový rys, tajnůstkářství.

„Neptej se mě, Kristo, sám nevím, co se se mnou děje.“ Jinoch spěšně vyšel z místnosti.

malá města

Když Ichtyandr neočekávaně spatřil modrookou dívku v krámku prodavače perel Baltazara, upadl do takového zmatku, že vyběhl z krámku a vrhl se k moři. Ted' by se byl rád s dívkou setkal znovu, ale nevěděl, jak to zařídit. Nej-jednodušší by bylo pozvat na pomoc Krista a jít s ním do města. Ale neměl chuť setkat se s ní v Kristově přítomnosti. Denně plaval na pobřeží k místu, kde ji uviděl poprvé. Sedal tam od rána do večera, skryt za pobřežními balvany, a doufal, že ji snad spatří. Na břehu sundával brýle a rukavice a převlékal se do bílého obleku, aby dívku nepolekal. Často strávil na pobřeží den i noc, v noci se pohroužil do moře, najedl se ryb a ústřic, neklidně spal a brzy ráno, ještě před východem slunce, byl již zas na své pozorovatelně.

Jednou večer se odhodlal zajít ke krámku prodavače perel. Dveře byly otevřeny, ale u pultu seděl jen starý Indián a dívka tam nebyla. Vrátil se na břeh. Na skalnatém pobřeží stála dívka v lehkých bílých šatech a slaměném klobouku. Ichtyandr se zastavil a netroufal si přiblížit se k ní. Dívka na kohosi čekala. Netrpělivě přecházela, vyhlízejíc chvílemi na cestu. Ichtyandra, který se zastavil u skalnatého výstupku, ani nezpozorovala.

Vtom dívka někomu zamávala. Ichtyandr se ohlédl a spatřil mladého vysokého ramenatého muže, který chvatně kráčel po silnici. Ichtyandr ještě nikdy neviděl tak světlé vlasy a oči, jako měl neznámý. Mladý obr přistoupil k dívce, podal jí širokou ruku a přívětivě řekl: „Bud' zdráva, Guttiere.“

„Bud' zdráv, Olsene!“ odpověděla.

Neznámý silně stiskl malou dívčí ruku.

„Ne,“ odpověděla dívka. „Jsou to mé vlastní perly a mohu s nimi nakládat, jak chci.“

Ichtyandr si je nevaživě prohlížel. Bylo mu najednou smutno a div se nerozplakal.

„Neseš?“ zeptal se obr a podíval se na dívčin perlový náhrdelník.

Přikývla.

„Otec to nepozná?“ zeptal se Olsen.

Guttiere a Olsen šli až na kraj skalnatého pobřeží a tiše rozmlouvali. Potom si Guttiere odepjala perlový náhrdelník, vzala ho za konec nitky, zvedla ruku a kochajíc se perlami řekla:

„Podívej se, jak krásně hoří perly při západu. Vezmi si je, Olsene...“

Olsen vztahoval ruku, ale vtom náhrdelník vyklouzl z dívčiných rukou a spadl do moře.

„Co jsem to provedla!“ zvolala dívka.

Olsen a Guttiere stáli zarmouceně na břehu.

„Snad bych je mohl vylovit?“ řekl Olsen.

„Je tu strašně hluboko,“ řekla Guttiere a dodala; „Takové neštěstí, Olsene...“

Ichtyandr viděl, jak dívka zesmutněla. Rázem zapomněl, že chtěla darovat perly světlovlasému obrovi. Nemohl se lhostejně dívat na její zármutek. Odtrhl se od výstupku a odhodlaně vykročil ke Guttiere.

Olsen se zamračil, ale Guttiere pohlédla na Ichtyandra se zvědavým údivem; poznala v něm mladíka, který tak spěšně vyběhl z krámků.

„Zdá se, že jste upustila do moře perlový náhrdelník?“ zeptal se Ichtyandr. „Chcete-li, přinesu vám ho.“

„Ani můj otec, nejlepší lovec perel, by ho odtud nevylovil,“ namítla dívka.

„Pokusím se o to,“ skromně odpověděl Ichtyandr a k údivu Guttiere a jejího průvodce se vrhl oblečen z vysokého břehu do moře a zmizel ve vlnách.

Olsen nevěděl, co si má o tom myslet.

„Kdo je to? Kde se tu vzal?“

Uplynula minuta, druhá, ale mladík se nevracel.

„Zahynul,“ zneklidněně řekla Guttieri a dívala se do vln.

Ichtyandr nechtěl, aby dívka věděla, že může žít pod vodou. Zaujat hledáním, zapomněl na čas a pobyl pod vodou trochu déle, než může lovec vydržet. Když se vynořil na hladinu, řekl s úsměvem:

„Mějte strpení. Na dně je mnoho skalních útesů, špatně se tam hledá. Ale já ho najdu.“ A znovu se ponořil.

Guttieri byla nejednou při lovu perel. Překvapilo ji, že mladík, ačkoliv strávil pod vodou téměř dvě minuty, dýchal pravidelně a nevypadal unaveně.

Za dvě minuty se Ichtyandrova hlava znovu objevila na hladině. Tvář mu zářila radostí. Zvedl ruku nad hlavou a ukázal náhrdelník.

„Zachytil se za skalní výstupek,“ řekl docela klidným hlasem a dýchal stejnoměrně, jako by vyšel z vedlejší místnosti. „Kdyby perly spadly do úžlabiny, byl bych musel hledat déle.“

Kvapně vystoupil po balvanech, přiblížil se ke Guttieri a podal jí náhrdelník. Voda mu v proudech stékala po šatech, ale on si toho nevšiml.

„Vezměte si je.“

„Děkuji,“ řekla Guttieri a dívala se na mladíka s novým zájmem.

Zavládlo mlčení. Nikdo z nich nevěděl, co dál. Guttieri se neodhodlala odevzdat Olsenovi náhrdelník v Ichtyandrově přítomnosti.

„Myslím, že jste chtěla dát náhrdelník jemu,“ řekl Ichtyandr a ukázal na Olsena.

Olsen se začervenal a Guttieri řekla v rozpacích:

„Ano, ano,“ a podala náhrdelník Olsenovi, který ho mlčky vzal a vložil do kapsy.

Ichtyandr byl spokojen. Byla to jeho malá msta. Obr dostal dárkem ztracené perly z dívčiny rukou, ale od něho, od Ichtyandra.

Ichtyandr se lehce uklonil a rychle vykročil po silnici.

Dlouho se však ze svého úspěchu neradoval. Zaměstnávaly ho nové myšlenky a otázky. Nevyznal se v lidech. Kdo je ten bělovlasý obr? Proč mu Guttieri darovala své perly? O čem spolu mluvili na útesu?

Té noci se opět projížděl s delfínem po vlnách a děsil ve tmě rybáře svými výkřiky.

Celý příští den strávil pod vodou. V brýlích, ale bez rukavic lezl po písčitém dnu a hledal perlorodky. Večer navštívil Krista, který ho přivítal bručivými výčitkami. Ráno již oblečený čekal Ichtyandr u skály, kde se včera setkal s Guttieri a Olsenem. K večeru při západu slunce se opět objevila Guttieri.

Ichtyandr vyšel ze svého úkrytu a přistoupil k dívce. Když ho Guttieri uviděla, kývla na něho jako na známého a zeptala se s úsměvem: „Chodíte za mnou?“

„Ano,“ odpověděl prostě Ichtyandr, „od té doby, kdy jsem vás viděl poprvé.“ A v rozpacích pokračoval: „Dala jste svůj náhrdelník tomu, tomu... Olsenovi. Ale dřív než jste ho odevzdala, dívala jste se na něj s potěšením. Máte ráda perly?“

„Ano.“

„Tak si vezměte tady to... ode mě.“ A podal jí perlu.

Guttieri dobře znala cenu perel. Perla, která ležela na Ichtyandrově dlani, převyšovala všechno, co viděla a věděla o perlách z otcova vyprávění. Obrovská perla bezvadného tvaru a nejčistší bílé barvy vážila nejméně dvě stě karátů a měla snad cenu nejméně milión zlatých pesos. Guttieri se dívala na neobyčejnou perlu i na krásného mladíka, který stál před ní. Silný, pružný, zdravý, ale trochu ostýchavý, oblečený ve zmačkaných bílých šatech, nepodobal se bohatým mladíkům z Buenos Aires. A nabízel jí dívce, kterou sotva znal, takový dárek.

„Jen si to vezměte,“ opakoval již naléhavě.

„Ne,“ odpověděla Guttieri a zavrtěla hlavou. „Nemohu od vás přijmout tak cenný dar.“

„To není vůbec cenný dar,“ namítl ohnivě Ichtyandr. „Na dně oceánu jsou tisíce takových perel.“

Guttiere se usmála. Ichtyandr zrozpačitěl, zrudl a po chvílce mlčení dodal :

„Tak prosím vás.“

„Ne.“

Ichtyandr se zamračil, byl uražen.

„Nechcete-li pro sebe,“ naléhal, „vezměte si perlu pro toho... Olsena. Ten neodmítne.“ Guttiere se rozhněvala.

„Nevzal si je pro sebe,“ odpověděla přísně. „Vy nic nevíte.“

„Tedy ne?“

„Ne.“

A tu Ichtyandr hodil perlu daleko do moře, mlčky sklonil hlavu, obrátil se a šel k silnici.

Jeho čin Guttiere omráčil. Stála bez hnutí. Hodit do moře miliónový majetek jako obyčejný kamínek! Měla výčitky svědomí. Proč pohněvala toho zvláštního mladíka?

„Počkejte, kam jdete?“

Ale Ichtyandr šel dál s nízko sklopenou hlavou. Guttiere ho dohonila, vzala za ruku a podívala se mu do tváře. Stékaly mu po tvářích slzy. Nikdy dřív neplakal a teď nechápal, proč je všechno zamlžené a rozplizlé, jako by plaval pod vodou bez brýlí.

„Odpusťte, že jsem vás urazila,“ řekla dívka a vzala ho za obě ruce.

zurita je netrpělivý

Po této příhodě objevoval se Ichtyandr denně na pobřeží za městem, oblékal si šaty schované mezi balvany a chodil ke skále, kam přicházela Guttiere. Procházeli se spolu na

pobřeží a živě rozmlouvali. Kdo byl dívčin nový přítel? Na to by sama nebyla mohla dát odpověď. Byl inteligentní, vtipný, znal mnoho věcí, o kterých Guttieri nic nevěděla, a zároveň nechápal tak prosté věci, které zná každý klučina ve městě. Jak tomu rozumět? Ichtyandr o sobě nerad hovořil. Říci pravdu se mu nechtělo. Dívka se od něho dověděla pouze, že je synem lékaře, zřejmě dosti zámožného. Vychovával chlapce daleko od města a poskytl mu velmi svérázné a jednostranné vzdělání.

Někdy sedávali dlouho na břehu. U nohou jim šuměl příboj. Hvězdy zářily. Rozhovor se ztišil. Ichtyandr byl šťasten.

„Musím jít,“ říkala Guttieri.

Ichtyandr váhavě vstával, doprovázel ji k městu, potom se chvatně vracel, shazoval oblek a plaval domů.

Ráno, po snídani, brával s sebou kus bílého chleba a vydával se do zálivu. Usedal na písčitém dně a krmil rybky chlebem. Připlouvaly k němu, obklopovaly ho v celých houfech, klouzaly mu mezi rukama a hltavě mu braly rozmočený chléb přímo z dlaní. Někdy se do jejich houfku vedraly velké ryby a honily malé. Ichtyandr vstával, rukama dravce odháněl a malé rybky se mu schovávaly za zády.

Začal sbírat perly a ukládal je v podmořské jeskyni. Pracoval s chutí a záhy nasbíral velkou hromadu vzácných perel.

Ani sám nevěděl, že se tak stal nejbohatším mužem v Argentině a snad v celé Jižní Americe. Kdyby byl chtěl, mohl se stát nejbohatším mužem na světě. Ale nemyslel na bohatství.

Dny šťastně mýjely. Ichtyandr jen litoval, že Guttieri žije v zaprášeném, dusném a hlučném městě. Kdyby i ona mohla žít pod vodou, daleko od hluku a lidí! Jak by to bylo krásné! Ukázal by jí nový, neznámý svět, krásné květiny na podmořských loukách. Ale Guttieri nemůže žít pod vodou. A on nemůže žít na zemi. I tak tráví příliš mnoho času na vzduchu. A následky se již ukazují: když sedává s dívkou na břehu, stále častěji a silněji ho píchá v bocích. Ale i když

je už bolest nesnesitelná, neopustí dívku dřív, dokud se sama nerozhodne odejít. A ještě jedna věc Ichtyandra znepokojuje: o čem rozmlouvala Guttieri se světlovlasým obrem? Ichtyandr se pořád chystá, že se na to Guttieri zeptá, ale bojí se, aby dívku neurazil.

Jednou večer řekla Guttieri Ichtyandrovi, že zítra nepřijde.

„Proč?“ zeptal se zamračeně.

„Musím si něco vyřídit.“

„Co?“

„Nesmíte být tak zvědavý,“ odpověděla dívka s úsměvem.

„Nechod'te dnes se mnou,“ dodala a odešla.

Ichtyandr se ponořil do moře. Celou noc proležel na balvanech porostlých mechem. Bylo mu smutno. Na úsvitu plaval domů.

Opodál zálivu spatřil, jak rybáři střelí z člunů delfíny. Veliký delfín, zasažený střelou, se vymrštil vysoko nad vodu a těžce se spustil zpátky.

„Liding!“ zašeptal zděšeně Ichtyandr.

Jeden z rybářů již seskočil s loďky do moře a čekal, až raněné zvíře vypluje na hladinu. Ale delfín se vynořil asi sto metrů od lovce a znovu se potopil, těžce oddychuje.

Rybář rychle plaval k delfínovi. Ichtyandr pospíšil příteli na pomoc. Tu se delfín znovu vynořil; rybář ho ihned chytil za ploutev a táhl zesláblé zvíře k loďce.

Ichtyandr dohonil pod vodou rybáře a zakousl se mu do nohy. Rybář se domníval, že ho chytil žralok, a začal zoufale škubat nohama. Ve snaze ubránit se bodl naslepo nepřítele nožem, který držel v druhé ruce. Rána zasáhla Ichtyandra do krku, nechráněného šupinami. Ichtyandr pustil rybářovu nohu a ten kvapně odplaval k loďce. Delfín a Ichtyandr, oba ranění, zamířili k zálivu. Mladík přikázal delfínovi, aby ho následoval, a ponořil se do podmořské jeskyně. Voda dosahovala jen do poloviny jeskyně. Úžlabinami sem vnikal vzduch. Delfín si tu mohl v bezpečí odpočinout. Ichtyandr mu prohlédl ránu. Nebyla nebezpečná. Střela vnikla pod kůži a uváz-

la v tuku. Ichtyandr ji vytáhl prsty. Delfín to trpělivě vydržel.

„To se zahojí,“ řekl Ichtyandr a vlídně poklepal příteli po zádech. Teď se musel postarat i o sebe. Rychle proplaval podmořským tunelem, prošel parkem a vstoupil do bílého domku. Kristo se polekal, když uviděl svého svěřence raněného. „Co je ti?“

„Ranili mě rybáři, když jsem bránil delfína,“ řekl Ichtyandr. Ale Kristo mu nevěřil.

„Zas jsi byl v městě beze mě?“ zeptal se podezřívavě, když mu obvazoval ránu. Ichtyandr mlčel.

„Nadzvedni si šupiny,“ řekl Kristo a odhalil kousek Ichtyandrova ramene. Spatřil tam zarudlou skvrnu. Při pohledu na ni se ulekl.

„Uhodili tě veslem?“ zeptal se a ohmatával rameno. Ale nebylo zateklé. Zřejmě tu šlo o mateřské znamínko. „Ne,“ odpověděl Ichtyandr.

Mladík si šel odpočinout do svého pokoje, ale starý Indián si podepřel hlavu rukama a zamyslel se. Dlouho seděl, potom vstal a vyšel z místnosti.

Rychle zamířil do města a udýchaně vstoupil do Baltazarova krámků. Vrhл podezřívavý pohled na Guttiera, která seděla za pultem, a zeptal se:

„Je otec doma?“

„Je tam,“ odpověděla dívka a ukázala hlavou na dveře, vedoucí do druhé místnosti.

Kristo vkročil do laboratoře a zavřel za sebou.

Zastal bratra u jeho baněk, v nichž omýval perly. Baltazar byl rozhněván, stejně jako minule.

„Člověk by se z vás zbláznil,“ bručel. „Zurita zuří, proč jsi ještě nepřivedl mořského d'ábla. Guttiera se celé dny někde toulá. O Zuritovi nechce ani slyšet. Pořád jen vede svou: Ne! Ne! A Zurita říká: Už mám dost čekání! Seberu se a odvezu ji násilím. Popláče si a zvykne si. Od něho se dá všechno čekat.“

Kristo vyslechl bratrovy stůžnosti a pak řekl:

„Poslyš, nemohl jsem přivést mořského ďábla, protože se stejně jako Guttieri celé dny kdesi toulá beze mě. A se mnou odmítá jít do města. Úplně mě přestal poslouchat. Doktor mě bude hubovat, že jsem na Ichtyandra špatně dohlížel.“

„Musíš ho tedy brzy polapit nebo ukrást a odejdeš od Salvátora dřív, než se vrátí a...“

„Počkej, Baltazare. Neskákej mi do řeči, bratře. S Ichty-andrem si to musíme rozmyslet.“

„Proč rozmyslet?“

Kristo si vzdychl, jako by se nemohl rozhodnout vyložit svůj plán.

„Víš...“ začal.

Ale v tom okamžiku kdosi vešel do krámku a bylo slyšet Zuritův zvučný hlas.

„Tak vida,“ zabručel Baltazar a hodil perlu do lázně, „už je tu zase!“

Tu Zurita s třeskem otevřel dveře a vstoupil do laboratoře.

„Hledme, bratříčkové jsou pohromadě. Budete mě ještě dlouho balamutit?“ zeptal se a podíval se z Baltazara na Krista.

Kristo se zvedl a řekl sladce:

„Dělám co mohu. Mějte strpení. Mořský ďábel není obyčejná rybička. Ten se nedá jen tak vylovit z tůně. Jednou se mi podařilo přivést ho sem a vy jste tu nebyl. Ďábel si prohlédl město, nelíbilo se mu a teď už sem jít nechce.“

„Když nechce, nemusí. Už nemám chuť čekat. V tomto týdnu zamýšlím provést dvě věci najednou. Salvátor se ještě nevrátil?“

„čekáme ho každý den.“

„Musím si tedy pospíšet. Očekávejte návštěvu. Najal jsem vhodné lidi. Ty nám jen otevřeš, Kristo, a o další se postarám sám. Řeknu Baltazarovi, až bude věc zralá.“ Obrátil se k Baltazarovi a řekl: „S tebou si ještě zítra promluvíme. A pamatuj si, že to bude náš poslední rozhovor.“

Bratři se mlčky uklonili. Když se k nim Zurita obrátil zády, zmizely s tváří obou Indiánů sladké úsměvy. Baltazar tiše zanádal. Kristo jako by o čemsi uvažoval.

V krámku se Zurita tiše o něčem domlouval s Guttieri.

„Ne!“ zaslechli bratři dívčinu odpověď. Baltazar zkormouceně zakýval hlavou.

„Kristo!“ zavolal Zurita. „Přijď za mnou, budu tě dnes potřebovat.“

nepříjemné setkání

Ichtyandrovi bylo velmi zle. Rána na krku ho bolela. Měl horečku. Na vzduchu se mu špatně dýchalo.

Ale zrána se přes svou nevolnost vypravil na břeh ke skále a čekal tam na Guttieri. Přišla v poledne. Vedro bylo nesnesitelné. Ichtyandr se v rozžhaveném vzduchu a drobném bílém prachu začal dusit. Chtěl zůstat na pobřeží, ale Guttieri spěchala, musela se vrátit do města.

„Otec si jde vyřizovat své věci a já musím být v krámě.“

„Tedy vás vyprovodím,“ řekl mladík a vydali se po svažité, zaprášené silnici k městu.

Proti nim šel s hluboko svěšenou hlavou Olsen. Byl nějaký ustaraný a prošel kolem nich, aniž zpozoroval Guttieri. Ale dívka na něho zavolala.

„Musím mu říci jen dvě slova,“ řekla Ichtyandrovi, obrátila se a přistoupila k Olsenovi. Tiše a rychle o čemsi rozmlouvali. Zdálo se, že ho dívka prosebně přemlouvá.

Ichtyandr šel několik kroků za nimi.

„Dobrá, dnes po půlnoci,“ zaslechl Olsenův hlas. Obr stiskl dívce ruku, kývl hlavou a rychle odcházel.

Když Guttieri přistoupila k Ichtyandrovi, hořely mu uši a tváře. Rád by si už konečně s dívkou promluvil o Olsenovi, ale nenacházel slov.

„Nemohu,“ začal přerývaně, „musíte mi říci... Olsen... něco přede mnou tajíte. Setkáte se s ním dnes v noci. Milujete ho?“

Guttiere vzala Ichtyandra za ruku, laskavě se na něho podívala a zeptala se s úsměvem: „Věříte mi?“

„Věřím... víte, já vás miluji,“ Ichtyandr již znal to slovo, „ale já... ale je mi tak těžko.“

Byla to pravda. Trpěl nejistotou, ale zároveň pociťoval i ostrou, řezavou bolest v bocích. Dusil se. Ruměnec mu sešel s tváří, byl teď velmi bledý.

„Jste nemocný,“ řekla dívka znepokojeně. „Uklidněte se, prosím vás, můj milý. Nechtěla jsem vám říci všechno, ale teď vám to povím, abyste se uklidnil. Poslouchejte.“

Kolem nich se mihl nějaký jezdec, ale když viděl Guttiere, prudce stočil koně a přijel k mladým lidem. Ichtyandr spatřil snědého, již nemladého člověka, s hebkými kníry nakroucenými vzhůru, s malou španělkou.

Kdesi už ho viděl. Ve městě? Ne... Ano, tam... na břehu.

Jezdec si poklepal bičíkem po botě, podezřívavě a nepřátelsky pohlédl na Ichtyandra a podal ruku Guttiere.

Když uchopil její ruku, zvedl ji nečekaně k sedlu, políbil jí zápěstí a rozesmál se.

„Už vás mám!“ pustil ruku Guttiere, která se začala mračit, a pokračoval posměšně a zároveň podrážděně: „Kdo to kdy viděl, aby se nevěsta v předvečer svatby procházela s cizím mláďencem?“

Guttiere se rozzlobila, ale on ji nepustil k slovu:

„Otec na vás už dávno čeká. Já přijdu do krámu za hodinu.“

Ichtyandr poslední slova už neslyšel. Pocítil najednou, že se mu v očích zatmělo, nějaký chuchvalec se mu valil k hrdlu, dech se zarazil. Nemohl už déle zůstat na vzduchu.

„Tak přece... přece jste mě oklamala...“ vyslovily jeho zmodralé rty. Chtělo se mu mluvit, vypovědět svou lítost

anebo se všechno dovědět, ale bolest v bocích byla už nesnesitelná, ztrácel téměř vědomí. Nakonec se rozběhl k pobřeží a vrhl se z příkré skály do moře.

Guttiere vykřikla a zavrávala. Potom se vrhla k Pedrovi Zuritovi.

„Rychle... Zachraňte ho!“

Ale Zurita se nehýbal.

„Nemám ve zvyku bránit druhým, aby se utopili, mají-li k tomu chuť,“ řekl.

Guttiere se rozběhla ke břehu, aby se vrhla do vody. Zurita pobídl koně, dohonil dívku, zvedl ji za ramena, posadil na koně a ujížděl po silnici.

„Nemám ve zvyku omezovat druhé, jestliže druzí neomezují mě. Tak je to lepší! Ale vzpamatujte se přece, Guttiere!“

Guttiere neodpovídala. Omdlela. Teprve před otcovým krámkem se vzpamatovala.

„Kdo byl ten mládenec?“ zeptal se Pedro.

Guttiere se podívala na Zuritu s neskrývanou zlostí a řekla:

„Pusťte mě!“

Zurita se zamračil. To jsou hlouposti, řekl si v duchu. Hrdina jejího románu se vrhl do moře. Tím lépe. Obrátil se ke krámku a zvolal:

„Otče! Baltazare! Hej!“

Baltazar vyběhl.

„Tady máš svou dceru. A poděkuj mi. Vděčíš mi za její život; chtěla se vrhnout do moře za mladíkem příjemného zevnějšku. Už tedy podruhé jsem zachránil tvou dceru. A ona se mě pořád ještě straní. Ale brzo skoncuji s její umíně-ností.“ Hlasitě se rozesmál. „Přijedu za hodinu. Pamatuj na naši úmluvu!“

Baltazar s poníženou poklonou převzal od Pedra dceru.

Jezdec pobídl koně a odcválal.

Otec s dcerou vešli do krámku. Guttiere vyčerpaně klesla na židli a zakryla si tvář rukama.

Baltazar přivřel dveře, začal přecházet po krámku a vzru-

šeně a ohnivě cosi vykládal. Ale nikdo ho neposlouchal. Se stejným úspěchem by mohl kázat sušeným krabům a mořským ježdíkům na policích.

Skočil do vody, přemýšlela dívka a představovala si Ichtyandrovu tvář. Chudák! Napřed Olsen, potom to ošklivé setkání se Zuritou. Jak se mohl odvážit nazvat mě nevěstou. Teď je po všem...

Guttiere plakala. Bylo jí líto Ichtyandra. Prostý, ostýchavý — cožpak se k němu mohou rovnat prázdní a nadutí mládenci z Buenos Aires?

Co si mám teď počít? uvažovala. Mám skočit do moře jako Ichtyandr? Mám se zabít?

A Baltazar vykládal dál:

„Rozumíš, Guttiere? To je přece úplná zkáza. Všechno, co vidíš v našem krámku, je Zuritův majetek. Mně z toho nepatří ani desetina. Všechny perly nám dává Zurita do komise. A když ho ještě jednou odmítneš, vezme si všechno své zboží a nebude už se mnou vůbec pracovat. To je přece zkáza! Úplná zkáza! Tak buď přece moudré děvče a slituj se nad svým starým otcem.“

„Jen dokonči: A provdej se za něho. Ne!“ ostře odpověděla Guttiere.

„Zatraceně!“ vykřikl zuřivě Baltazar. „Když je to tak, pak už... už... ne já, pak si to s tebou vyřídí sám Zurita!“ Starý Indián odešel do laboratoře a hlučně za sebou práskl dveřmi.

boj s chobotnicemi

Když se Ichtyandr vrhl do moře, zapomněl na chvíli na své nezdravé zemi. Po horkém a dusném vzduchu ho chladná voda uklidnila a osvěžila. Bodavá bolest ustala. Dýchal zhluboka a stejnoměrně. Potřeboval naprostý klid a snažil se nemyslet na to, co se stalo na zemi.

Měl chuť se něčím zabývat, pohybovat se. Do čeho se má pustit? Za temných nocí se rád vrhal z vysoké skály do vody tak, aby se rázem dostal ke dnu. Ale teď bylo poledne a na moři se míhala černá dna rybářských loděk.

Vím, co udělám. Uklidím si jeskyni, pomyslí si Ichtyandr.

Pod příkrou skálou v zálivu byla jeskyně s velkým obloukovým vchodem, z kterého byla překrásná vyhlídka na mořskou hladinu, povlovně se svažující do hlubin moře. Ichtyandr si tuto jeskyni už dávno oblíbil. Ale než se v ní usadí, musí vystěhovat staré obyvatele jeskyně, početné rodiny chobotnic.

Nasadil si brýle, ozbrojil se dlouhým, poněkud zakřiveným nožem a směle plaval k jeskyni. Vejít do jeskyně bylo nebezpečné, a proto se rozhodl vylákat nepřítele ven. Dávno si již všiml, že u potopeného škuneru leží dlouhá harpuna. Chopil se jí a začal s ní mávat před vchodem do jeskyně. Chobotnice, znepokojeny vpádem neznámého, se daly do pohybu. Při krajích jeskyně se objevila dlouhá svíjející se chapadla. Opatrně se blížila k harpuně. Ichtyandr pokaždé trhl harpunou dřív, než ji chapadla chobotnic zachytila. Tato hra trvala několik minut. U okraje jeskyně se již ježily desítky chapadel jako vlasy Medusy Gorgony.* Nakonec stará obrovská chobotnice ztratila trpělivost a rozhodla se, že se s drzým vetřelcem vypořádá. Vylezla z rozsedliny a výhruzně pohybovala chapadly. Pomalu plavala k nepříteli a měnila barvu, aby Ichtyandra zastrašila. Ichtyandr odplaval stranou, zahodil harpunu a připravil se k boji. Věděl, jak těžko člověk se svými dvěma rukama zápolí s nepřítelem, který má osm dlouhých nohou. Než uřízneš chobotnici jednu nohu, už se ti kolem ruky ovine sedm dalších a zkroutí ti ji. Mladík se snažil namířit nůž tak, aby chobotnici bodl do těla. Když se obluda natolik přiblížila, že se ho dotýkala konci chapadel, vrhl se náhle kupředu přímo do klubka mítajících se chapadel, k hlavě chobotnice.

Tento nečekaný pohyb ji vždycky zmate. Trvalo nejméně

*) Medusa Gorgó — v řecké mytologii obludná žena s hady místo vlasů, jež měla moc proměnit v kámen každého, kdo se na ni podíval.

čtyři vteřiny, než živočich dokázal srovnat konce chapadel a ovinout jimi nepřítele. Ale tu již Ichtyandr rychlým a přesným zásahem rozsekl chobotnici tělo, probodl jí srdce a přetál pohybové nervy. A obrovská chapadla, která se již již ovíjela kolem něho, náhle bez vlády odpadla a ochabně klesala dolů.

Jedna je vyřízena!

Ichtyandr se znovu chopil harpuny. Tentokrát proti němu vyrazily dvě chobotnice najednou. Jedna plavala přímo proti němu a druhá se ho snažila napadnout obchvatem zezadu. Vypadalo to nebezpečně. Ichtyandr se odvážně vrhl na chobotnici, kterou měl před sebou, než ale ji mohl zabít, ovinula se mu druhá zezadu kolem krku. Mladík jí rychle odřízl nohu, utál ji nožem přímo u svého hrdla. Potom se k ní obrátil tvář a usekal jí chapadla. Zmrzačená chobotnice se pomalu zakolébala a klesla ke dnu. Potom se Ichtyandr vypořádal i s tou, co ho napadla zepředu.

„Tři," počítal.

Ted' však musel na chvíli ustát v boji. Z jeskyně vyplul celý šik chobotnic, které mohly nepřítele najít hmatem, zatím co Ichtyandr na ně neviděl. Odplaval dál od místa boje tam, kde voda byla čistá, a skolil další chobotnici, jež se vynořila z krvavého mračna.

Boj trval s přestávkami několik hodin.

Když byla konečně zdolána i poslední chobotnice a voda se vyčistila, uviděl Ichtyandr, že na dně leží mrtvá těla a zmítají se uřezaná chapadla. Vstoupil do jeskyně. Bylo tu ještě několik malých chobotnic, velikých jako pěst a s chapadly jako prst. Ichtyandr je chtěl zprvu zabít, ale najednou mu jich bylo líto. Měl bych si je zkusit ochochit. Nebylo by špatné, mít takové hlídače.

Když vyčistil jeskyni od velikých chobotnic, rozhodl se, že si svůj podmořský příbytek pěkně zařídí. Přitáhl z domova stůl na železných nožkách s mramorovou deskou a dvě čínské vázy. Stůl umístil uprostřed jeskyně, na něj postavil vázy, nasypal

do nich hlínu a vložil tam mořské květiny. Hlína vymývaná vodou nějakou dobu vířila nad vázami jako dým, ale pak se voda vyčistila. Květiny kolébané lehkým vlněním se tiše pohupovaly jako ve větru.

U stěny jeskyně byl výstupek, podobný přirozené kamenné lavičce. Nový hospodář s potěšením ulehл na této lavičce. Přestože byla kamenná, tělo ji ve vodě téměř necítilo. Byl to podivný podmořský pokoj s čínskými vázami na stole. Mnoho zvědavých ryb se přišlo podívat na nevídaný příbytek. Brouzdaly mezi nožkami stolu, připlouvaly ke květům ve vázách, jako by k nim čichaly, míhaly se

Ichtyandrovi, opřenému o ruku, pod hlavou. Mramorový hlaváč nahlédl do jeskyně, zamával ocasem a odplaval. Po bílém písku se připlazil veliký krab, zvedl a spustil klepeto, jako by vítal hospodáře, a usadil se pod stolem.

Ichtyandr se radoval ze svého nápadu. Čím bych měl ještě okrášlit své sídlo? uvažoval. Zasadím před vchodem nejkrásnější podmořské květiny, podlahu posypu perlami a u stěn ji obložím lasturami. Kdyby tak viděla můj podmořský pokoj Guttieri... Ale ona mě klame. A možná, že mě ani neklame. Neměla už kdy vyprávět mi o Olsenovi. Ichtyandr se zachmuřil. Sotva byl hotov s prací, zas se cítil osamělý, jiný než ostatní lidé. Proč nikdo nemůže žít pod vodou? Jen já. Kdyby už tak přijel otec! Zeptám se ho...

Tak rád by ukázal svůj nový podmořský příbytek alespoň jedné živé bytosti. Liding, vzpomněl si na delfína. Vzal stočenou lasturu, vyplaval na hladinu a zatroubil. Brzy se ozvalo známé odfrkování; delfín se pořád zdržoval v blízkosti zálivu.

Když delfín připlaval, Ichtyandr ho přátelsky objal a řekl:

„Pojďme ke mně, Lidingu, ukážu ti svůj nový pokoj. Ještě nikdy jsi neviděl stůl a čínské vázy.“

Potopil se a přikázal delfínovi, aby ho následoval.

Delfín byl však velmi neklidný host. Veliký a nemotorný, zvířil v jeskyni takové vlny, že se vázy na stole zakymácely. Nádavkem měl chytrý nápad narazit tlamou na nožku stolu

a převrhnout ho. Vázy spadly, a kdyby to bylo na zemi, rozbily by se. Tady však všechno dobře dopadlo, jenom krab se polekal a s nezvyklou čilostí odběhl nějak bokem ke skále.

Ty jsi ale nešika! pomyslí si Ichtyandr o svém příteli, když stavěl stůl do kouta místnosti a zvedal vázy.

Objal delfína a dál s ním rozmlouval:

„Zůstaň tu se mnou, Lidingu.“

Ale delfín brzy začal potřásat hlavou a dával najevo neklid. Nemohl být dlouho pod vodou. Nutně potřeboval vzduch. Rozmáchl se ploutvemi, vyplaval z jeskyně a zamířil k hladině.

Ani Liding se mnou nemůže žít pod vodou, smutně si pomyslí Ichtyandr, když zůstal sám. Jenom ryby. Ale ty jsou hloupé a bázlivé...

Ulehl na své kamenné lože. Slunce zašlo. V jeskyni se setmělo. Lehký pohyb vln Ichtyandra uspával.

Unavený rušným dnem a prací, začal dřímát.

nový přítel

Olsen seděl na velké bádce a díval se přes okraj do vody. Za obzorem se právě vyhoupllo slunce a osvětlovalo svými paprsky průzračnou vodu v nevelké zátocce až na dno. Po písčitém bílém dnu leželo několik Indiánů. Chvillemi vyplouvali na hladinu, aby se nadechli vzduchu, a zas se potápěli. Olsen bystře pozoroval lovce. Ačkoli bylo časně zrána, slunce už připalovalo. Což abych se také trochu osvěžil a jednou či dvakrát se ponořil? pomyslí si Olsen, rychle se svlékl a skočil do vody. Ještě nikdy se nepotápěl, ale teď se mu to zalíbilo a zjistil, že vydrží pod vodou déle než Indiáni, kteří tomu byli zvyklí. Připojil se k lovcům a záhy ho nová práce upoutala.

Když se potopil potřetí, všiml si, že dva Indiáni, kteří klečeli na dně, náhle vyskočili a vyplavali na hladinu s takovým

chvatem, jako by je pronásledoval žralok nebo piloun. Ohlédl se. Blížila se k němu rychle podivná bytost, zpola člověk a zpola žába, se stříbrnými šupinami, obrovskými vypouklými očima a žabíma nohama. Stvoření rozhazovalo nohy jako žába a mohutnými záběry plavalo kupředu.

Dříve než se Olsen dokázal zvednout z pokleku, byla už obluda u něho a chytila ho za ruku svou žabí tlapou. Polekaný Olsen si přesto všiml, že bytost měla krásnou lidskou tvář, kterou hyzdily jen vypouklé, svítící oči. Podivné stvoření zapomnělo, že je pod vodou, a začalo cosi povídat. Olsen je nemohl slyšet. Viděl jen pohyb rtů. Neznámá bytost mu oběma tlapami pevně svírala ruku. Olsen se nohama silně odrazil od dna a rychle vyplaval na hladinu. Volnou rukou dělal tempa. Obluda se táhla za ním a nepustila ho. Když Olsen vyplaval na hladinu, zachytil se okraje loďky, přehodil nohu, vyskočil na loďku a odhodil od sebe to napůl lidské stvoření se žabíma nohama, takže hlučně plesklo do vody. Indiáni, kteří seděli v bárce, skočili do vody a se spěchem plavali ke břehu.

Ale Ichtyandr se znovu přiblížil k bárce a oslovil Olsena španělsky: „Poslyšte, Olsene, musím s vámi mluvit o Guttieri.“ To oslovení překvapilo Olsena neméně, než setkání pod vodou. Olsen byl statečný člověk s jasnou myslí. Jestliže neznámý zná jeho jméno i jméno Guttieri, je tedy člověk a ne strašidlo.

„Mluvte,“ odpověděl Olsen.

Ichtyandr vylezl na bárku, usedl na přídi, skrčil nohy pod sebe a zkřížil ploutve na prsou.

Brýle! napadlo Olsenovi, který si pozorně prohlížel vypouklé, zářivé oči neznámého.

„Jmenuji se Ichtyandr. Jednou jsem vám přinesl z mořského dna perly.“

„Ale tenkrát jste měl lidské oči a ruce.“

Ichtyandr se usmál a potřásl svými žabíma tlapama.

„Sundávají se,“ vysvětlil stručně.

„Myslel jsem si to.“

Indiáni, skrytí za pobřežními skalisky, zvědavě pozorovali tuto zvláštní rozmluvu, přestože z ní nemohli slyšet ani slovo. „Milujete Guttieri?“ zeptal se Ichtyandr po chvíli mlčení. „Ano, miluji Guttieri,“ prostě odpověděl Olsen. Ichtyandr těžce vzdychl. „Ona vás také miluje?“ „Ano, ona mě také miluje.“ „Ale vždyť miluje mě.“ „To je její věc,“ Olsen pokrčil rameny. „Jak to její věc? Je přece vaše nevěsta.“ Olsen se zatvářil udiveně a odpověděl stejně klidně jako dřív: „Ne, není má nevěsta.“

„Lžete!“ vzplanul Ichtyandr. „Sám jsem slyšel, jak snědý muž na koni povídal, že je nevěsta.“ „Moje?“

Ichtyandr zrozpačitěl. Ne, snědý muž neříkal, že Guttieri je nevěstou Olsena. Ale přece nemůže být mladičké děvče nevěstou snědému muži, takového starého a nepříjemného? Bylo by to možné? Snědý muž je asi její příbuzný... Ichtyandr se rozhodl zaměřit své otázky jiným směrem.

„Co tu děláte? Hledáte perlu?“

„Musím se přiznat, že se mi vaše vyptávání nelíbí,“ zamračeně odpověděl Olsen. „A kdybych vás tak trochu neznal z vyprávění Guttieri, shodil bych vás s bárky a bylo by po rozmluvě. Nesahejte po noži. Mohl bych vám rozbít hlavu veslem, než byste se stačil pohnout. Ale nevím, proč bych před vámi měl tajit, že jsem tu opravdu hledal perlu.“

„Velikou perlu, kterou jsem hodil do moře? Guttieri vám o tom vyprávěla?“

Olsen přikývl.

Ichtyandr triumfoval.

„Tak vidíte. Říkal jsem jí, že vy tu perlu neodmítnete. Navrhoval jsem jí, aby si perlu vzala a dala ji vám. Nechtěla a vy ji teď sám hledáte.“

„Ano, protože teď nepatří vám, ale oceánu. A kdybych ji našel, nebudu za ni nikomu zavázán díkem.“ „Milujete tolik perly?“

„Nejsem žena, abych milovala tretky,“ namítl Olsen.

„Ale mohl byste perlu... jak se to říká? Ano! Prodat,“ vzpomněl si Ichtyandr na málo srozumitelné slovo, „a dostal byste za ni mnoho peněz.“

Olsen znovu souhlasně přikývl.

„Máte tedy rád peníze?“

„Co vlastně ode mě chcete?“ již podrážděně se zeptal Olsen.

„Chci vědět, proč vám Guttieri dává perly. Chtěl jste si ji přece vzít?“

„Ne, nechtěl jsem si ji vzít,“ řekl Olsen. „Ale kdybych i chtěl, teď by bylo pozdě o tom uvažovat. Guttieri je už ženou druhého.“

Ichtyandr zbledl a chytil Olsena za ruku.

„Snad ne toho snědému muže?“ zeptal se polekaně.

„Ano, vzala si Pedra Zuritu.“

„Ale ona přece... myslel jsem, že mě miluje,“ tiše řekl Ichtyandr.

Olsen se na něho soucitně podíval, pomalu si zapálil kratičkou dýmku a řekl: „Ano, taky soudím, že vás milovala. Ale přece jste se před jejíma očima vrhl do moře a utonul, alespoň ona si to myslela.“

Ichtyandr s údivem pohlédl na Olsena. Nikdy neřekl Guttieri o tom, že může žít pod vodou. Ale vůbec ho nenapadlo, že by si dívka jeho skok ze skály do moře mohla vysvětlit jako sebevraždu.

„Minulé noci jsem mluvil s Guttieri,“ pokračoval Olsen. „Vaše smrt ji velmi rozrušila. Zahubila jsem Ichtyandra, říkala.“

„Ale proč si tak rychle vzala jiného? Ona přece... Vždyť jsem jí zachránil život. Ano, ano! Už dávno se mi zdálo, že je podobná dívce, která se topila v oceánu. Vynesl jsem ji na

břeh a schoval se za skaliskem. Potom přišel ten snědý muž, toho jsem hned poznal, a namluvil jí, že on ji zachránil.“

„Guttiere mi o tom vyprávěla,“ řekl Olsen. „Stejně nevěděla, kdo ji vlastně zachránil, zda to byl Zurita, nebo ta zvláštní bytost, kterou letmo zahlédla, když se probírala z mdloby. Proč jste jí sám neřekl, že jste ji zachránil?“

„Bylo mi trapné o tom mluvit. A také jsem si nebyl úplně jist, že jsem zachránil právě Guttiere, dokud jsem neuviděl Zuritu. Ale jak mohla svolit k tomu sňatku?“

„Sám nechápu, jak se to mohlo stát,“ řekl Olsen pomalu.

„Povězte mi všechno, co víte,“ požádal ho Ichtyandr.

„Pracuji v továrně na knoflíky jako přejímač lastur. Tam jsem se s Guttiere seznámil. Nosila k nám lastury, otec ji posílal, když neměl čas přijít sám. Seznámili jsme se a spřátelili. Někdy jsme se scházeli v přístavu a chodili na procházku na pobřeží. Vyprávěla mi o svém trápení, že se o ni uchází bohatý Španěl...“

„To byl on? Zurita?“

„Ano. Zurita. Otec Guttiere, Indián Baltazar, velmi přál tomu sňatku a všemožně dceru přemlouval, aby takového záviděníhodného ženicha neodmítla.“

„Co je na něm k závidění? Je starý, odporný, ošklivě páchne,“ nemohl se zdržet Ichtyandr.

„Pro Baltazara byl Zurita skvělý zeť. Tím spíš, že Zuritovi dlužil hodně peněz. Zurita mohl Baltazara zničit, kdyby si ho Guttiere nebyla vzala. Představte si, jaký měla život. Z jedné strany se jí dotěrně vnucoval ženich a z druhé — věčné výčitky, domlouvání, vyhrůžky otcovy...“

„Ale proč Guttiere Zuritu nevyhnala? Proč vy, takový veliký a silný, jste ho nezabil?“

Olsen se udiveně usmál. Ichtyandr není zřejmě hloupý, a přesto dává takové otázky. Kde vyrůstal, kde se učil?

„Není to tak jednoduché, jak se vám zdá,“ odpověděl. „Zuritu a Baltazara by chránil zákon, policie, soud.“ Ichtyandr to stále nechápal. „Zkrátka to nešlo.“

„Tak proč tedy neutekla?“

„To už bylo snadnější. Taky se rozhodla utéct od otce a slíbil jsem jí svou pomoc. Dávno jsem se chystal odjet z Buenos Aires do Severní Ameriky a nabídl jsem Guttiere, aby jela se mnou.“

„Chtěl jste si ji vzít?“ zeptal se Ichtyandr.

„Vy jste ale,“ pousmál se opět Olsen. „Řekl jsem vám přece, že jsme byli přátelé. Co se z toho mohlo vyvinout, je těžko říci...“

„Proč jste neodjeli?“

„Protože jsme neměli dost peněz na cestu.“

„Cožpak je cesta na Horroksu tak drahá?“

„Na Horroksu? Na Horroksu mohou cestovat jen milionáři. Copak jste, Ichtyandře, spadl z měsíce?“

Ichtyandr zrozpačitěl, začervenál se a umínil si, že už nesmí dávat takové otázky, které by Olsenovi prozradily, že se nevyzná ani v nejprostších věcech.

„Neměli jsme peníze ani na cestu obyčejným parníkem. A po příjezdu na místo nás přece také čekaly výdaje. Práce neleží na ulici.“

Ichtyandr se zase chtěl něco zeptat, ale ovládl se.

„A tehdy se Guttiere rozhodla, že prodá svůj perlový náhrdelník.“

„Kdybych to byl věděl!“ zvolal Ichtyandr, který si vzpomněl na své podmořské poklady. „Co?“

„Nic, jen tak... Pokračujte, Olsene.“ „Byli jsme už připraveni k útěku.“

„A co já? Jak to? Promiňte... Ona tedy chtěla opustit i mě?“

„Všechno to začalo, když jste se ještě neznali. A potom, pokud vím, chtěla vám to zavčas říct. Možná, že vám chtěla navrhnout, abyste jel s ní. Konečně vám mohla napsat i z cesty, kdyby se jí nebylo podařilo promluvit s vámi o útěku.“

„Ale proč s vámi a ne se mnou? S vámi se radila, s vámi se chystala k útěku!“

„Známe se déle než rok a vás...“ „Mluvte, mluvte, nevšímejte si mých slov.“ „Tak tedy. Všechno bylo přichystáno,“ pokračoval Olsen. „Ale tu jste se vrhl do moře před očima Guttieri a Zurita ji náhodou viděl ve vaší společnosti. Brzy ráno, před tím, než jsem šel do závodu, zašel jsem za Guttiere. Dělával jsem to často i dřív. Baltazar se ke mně choval dosti vlídně. Snad se bál mých pěstí nebo snad ve mně viděl druhého ženicha, kdyby Zuritu omrzela Guttierina umíněnost. Prostě Baltazar nebránil našim stykům, jen nás žádal, abychom spolu nechodili Zuritovi na oči. Starý Indián neměl ovšem tušení o našich plánech. Toho rána jsem chtěl Guttiere oznámit, že jsem koupil lístky na parník a že do desíti večer musí být připravena. Přivítal mě Baltazar, byl velmi rozčilený. Guttiere není doma. Ona... tu vůbec není, řekl mi. Před půl hodinou přijel před náš dům Zurita v zbrusu novém lesklém automobilu. To se podívejme! zvolal Baltazar. Automobil je v naší ulici vůbec vzácnost, a ještě když ti zastaví rovnou před domem. Vyběhli jsme s Guttiere na ulici. Zurita už stál venku vedle otevřených dveří a nabídl Guttiere, že ji svezí na tržiště a zpátky. Věděl, že Guttiere tou dobou chodívá nakupovat. Guttiere si prohlížela lesklý vůz. Jistě chápete, jaké je to lákadlo pro mladou dívku. Ale Guttiere je chytrá a nedůvěřivá. Zdvořile odmítla. Viděl jste už někdy tak umíněné děvče! zlostně vykřikl Baltazar, ale vzápětí se rozesmál. Jenže Zurita neztratil hlavu. Vidím, že se ostýcháte, řekl, dovolte, pomohu vám. Chytil ji a posadil do vozu. Guttiere zvolala ještě: Otče! a už se po nich jen zaprášilo. Myslím, že se už nevrátí. Zurita ji odvezl k sobě, skončil své vyprávění Baltazar a bylo vidět, že je velmi spokojen s tím, co se stalo.

Před očima vám unesou dceru a vy o tom tak klidně, dokonce s radostí vyprávíte! řekl jsem pobouřeně Baltazarovi. Proč bych se strachoval? divil se Baltazar. Kdyby šlo

o někoho jiného, prosím, ale Zurita je můj starý známý. Když on, taková držgrešle, nelitoval peněz na auto, znamená to, že je do Guttiere celý pryč. Odvezl ji a ožení se s ní. A ona ať si z toho vezme poučení a nestaví si hlavu. Bohatí nápadníci na vrbě nerostou. Naříkat nemá proč. Zurita má haciendu Dolores poblíž města Parany. Žije tam jeho matka. Jistě tam odvezl i moji Guttiere.“

„A vy jste Baltazara nezabil?“ zeptal se Ichtyandr.

„Podle vás by se člověk musel věčně s někým rvát,“ odpověděl Olsen. „Přiznám se, že jsem měl chuť Baltazarovi natlouci. Ale pak jsem si řekl, že bych tím celou věc ještě víc pokazil. Předpokládal jsem, že ještě není všechno ztraceno... Nebudu vám vysvětlovat podrobnosti. Už jsem vám řekl, podařilo se mi mluvit s Guttiere.“

„V haciendě Dolores?“

„Ano.“

„A vy jste toho ničemu Zuritu nezabil a neosvobodil Guttiere?“

„Zase bít a ještě k tomu zabít. Kdo by to do vás řekl, že jste tak krvežíznivý?“

„Nejsem krvežíznivý,“ vykřikl se slzami v očích Ichtyandr. „Ale je to přece hanebnost!“

Olsenovi se Ichtyandra zželelo.

„Máte pravdu,“ řekl. „Zurita a Baltazar jsou darebáci, zasluhují hněv a opovržení. Patřil by jim výprask. Ale život je mnohem složitější, než si patrně myslíte. Guttiere sama odmítla utéci od Zurity.“

„Sama?“ zeptal se Ichtyandr nedůvěřivě.

„Ano, sama.“

„Proč?“

„Předně je přesvědčena, že jste si vzal život, že jste se kvůli ní utopil. Vaše smrt ji tuze trápí. Zřejmě vás chudinka velmi milovala. Teď je se mnou konec, Olsene, řekla mi. Teď už nic nechci. Všechno je mi lhostejné. Když nás kněz, kterého Zurita pozval, oddával, vůbec jsem to nevnímala. „Nic se ne-

děje bez vůle boží,' řekl kněz, když mi navlékal na prst snubní prsten. 'Co Bůh spojil, člověk nerozlučuj.' Budu se Zuritou nešťastná, ale bojím se uvalit na sebe boží hněv, a proto ho neopustím.“

„Ale vždyť to jsou hlouposti! Jaký bůh? Otec říká, že bůh je pohádka pro malé děti!“ zvolal ohnivě Ichtyandr. „Cožpak jste ji nemohl o tom přesvědčit?“

„Guttiere bohužel té pohádce věří. Misionáři z ní dokázali udělat fanatickou katoličku. Dávno jsem se o to snažil, ale nepodařilo se mi otevřít jí oči. Dokonce vyhrožovala, že budu-li s ní mluvit o církvi a o Bohu, přestane se se mnou přátelit. Musel jsem čekat. A v haciendě jsem neměl čas ji dlouho o něčem přesvědčovat. Podařilo se mi promluvit s ní jen několik slov. Poslyšte, co ještě řekla. Když bylo po svatebním obřadu, zvolal Zurita se smíchem: Tak jedna věc by byla hotová. Ptáčka jsme chytili a posadili do klece, teď nám zbývá chytit ještě rybičku! Vysvětlil Guttiere a ona mně, o jakou rybku jde. Zurita jede do Buenos Aires, aby chytil mořského d'ábla, a pak bude z Guttiere milionářka. Nejste to snad vy? Můžete bez úhony pobývat pod vodou, strašíte lovce perel...“

Opatrnost bránila Ichtyandrovi, aby Olsenovi prozradil své tajemství. Stejně by mu nemohl všechno vysvětlit. A tak, neodpovídaje na otázku, zeptal se sám:

„K čemu potřebuje Zurita mořského d'ábla?“

„Chce ho donutit, aby mu lovil perly. A jestliže jste mořský d'ábel, mějte se na pozoru!“

„Děkuji za výstrahu,“ řekl Ichtyandr.

Netušil, že jeho kousky zná celé pobřeží, že se o něm mnoho psalo v novinách a časopisech.

„Nemohu si pomoci,“ řekl najednou Ichtyandr, „musím ji vidět. Musím s ní ještě aspoň jednou v životě mluvit. Město Paranáy? Ano, vím. Cesta tam vede vzhůru po řece Parané. Ale jak se z Parany dostanu do haciendy Dolores?“

Olsen mu to vysvětlil...

Ichtyandr pevně stiskl Olsenovi ruku.
„Odpusťte. Pokládal jsem vás za nepřítele, ale najednou jsem našel přítele. Sbohem. Jdu hledat Guttiere.“ „Hned?“ zeptal se Olsen s úsměvem.
„Ano, nesmím ztratit ani okamžik,“ odpověděl Ichtyandr, skočil do vody a plaval ke břehu. Olsen jen potřásl hlavou.

Ichtyandr se bez otálení vydal na cestu. Vzal šaty a střevíce, které měl schované na břehu, a přivázal si je na záda řemenem, na němž visel nůž. Nasadil si brýle, navlékl rukavice a vyrazil.

V zálivu Rio de La Plata kotvilo mnoho zámořských lodí a parníků, škunerů a bárek. Mezi nimi pojížděly malé kabo-tážní parní čluny. Zpod hladiny podobala se jejich dna potápníkům, kteří běhají po hladině všemi směry. Kotevní řetězy a lana se zvedaly ze dna jako štíhlé kmeny podmořského lesa. Dno zálivu bylo zavaleno všelijakými odpadky, starým železem, kupami rozsypaného kamenného uhlí a vyhozenou struskou, úlomky starých hadic, útržky plachet, konvemi na benzin, cihlami, rozbitými láhvemi, plechovkami od konzerv a poblíž břehu mrtvolami psů a koček.

Hladina byla pokryta tenkou vrstvou nafty. Slunce ještě nezapadlo, ale tady panovalo šedo zelené příšeří. Řeka Paraná přinášela písek a jíl, které kalily vodu zálivu.

Ichtyandr by mohl lehce zbloudit v tom bludišti lodí, ale řídil se lehkým proudem řeky ústící do zálivu. Je to zvláštní, jak jsou lidé málo čistotní, říkal si v duchu a štítivě si prohlížel dno, připomínající smetiště. Plaval středem zálivu, pod lodními kýly. Ve špinavé vodě zálivu se mu špatně dýchalo, jako člověku v dusném pokoji.

Tu a tam spatřil na dně lidské mrtvoly a kostry zvířat. Jedna mrtvola měla rozřátou lebku a na krku provaz s kamenem. Byl tu pohřben čísi zločin. Ichtyandr spěchal, aby se dostal z těchto ponurých míst.

Ale čím více stoupal v zálivu, tím silnější byl vstřícný proud. Plavalo se mu špatně. V oceánu jsou také proudy, ale tam mu pomáhaly, dobře se v nich vyznal. Používal jich, jako námořník používá příznivého větru. Tady byl jen jeden vstřícný proud. Ichtyandr byl zkušený plavec a zlobilo ho, že se tak pomalu dostává kupředu.

Najednou prolétlo cosi velmi blízko kolem něho, div ho to nezasáhlo. To z kteréśi lodi shodili kotvu. Tady plavat není zrovna bezpečné, pomyslel si Ichtyandr a ohlédl se. Viděl, že ho dohání veliký parník.

Spustil se ještě níž, a když dno parníku proplouvalo nad ním, chytil se kýlu. Polypi oblepili železo drsnou hmotou, za kterou se mohl držet. Nebylo zrovna pohodlné ležet ve vodě v této poloze, ale zato byl chráněn a plul rychle, unášen parníkem.

Delta končila a parník plul teď po řece Paranč. Řeka s sebou nesla ohromné množství jílu. V jejích sladkých vodách se Ichtyandrovi těžce dýchalo. Ruce měl strnulé, ale nechtěl se rozloučit s parníkem. Škoda, že jsem se nemohl vydat na tu cestu s Lidingem, vzpomněl si na delfína. Ale delfína by mohli v řece zabít. Liding by celou cestu nevydržel pod vodou a Ichtyandr se bál objevit se na hladině řeky, neboť tam byl příliš živý ruch.

Ruce mu stále více umdlévaly. Mimoto měl velký hlad, vždyť celý den nic nejedl. Bude muset udělat zastávku. Pustil kýl parníku a plaval ke dnu.

Tma houstla. Ichtyandr si prohlédl bahnité dno. Ale nenašel tu ani rozplácle kambaly, ani ústřicové škeble. Kolem něho rejdivly sladkovodní ryby, neznal však jejich zvyky a připadaly mu mnohem chytřejší než ryby v oceánu. Daly se těžko chytit. Teprve když nadešla noc a ryby usnuly, podařilo se

Ichtyandrovi polapit velkou štiku. Její maso bylo tvrdé a zavánělo bahnem, ale vyhladovělý mládenec ji snědl s velkou chutí, hltaje celé kusy i s kostmi.

Ted' si musí odpočinout. V řece se aspoň může klidně vyspat, nemusí se bát žraloků ani chobotnic. Musí se však postarat o to, aby ho ve spánku proud nezanesl dolů. Ichtyandr vyhledal na dně několik balvanů, položil je do řady, ulehl a zachytil se jednoho kamene rukou.

Ale nespal dlouho. Brzy poznal, že se blíží nějaký parník. Otevřel oči a uviděl signální světla. Parník plul zdola. Ichtyandr se rychle zvedl a chystal se, že se ho zachytí. Byl to však motorový člun s docela hladkým dnem. Po marných pokusech zachytit se Ichtyandr div nespadl pod šroub.

Několik lodí proplulo dolů po proudu, až se nakonec Ichtyandr zachytil jedné, která plula vzhůru po řece.

Tak se dostal do města Parany. První část cesty měl za sebou. Ale zbývala mu ještě nejobtížnější část—putování po zemi.

Časně zrána odplaval Ichtyandr z hlučného městského přístavu do tiché neobydlené končiny, opatrně se rozhlédl a vylezl na břeh. Sundal brýle a rukavice, zahrabal je v pobřežním písku, usušil si na slunci šaty a oblékl je. Ve zmačkaném obleku vypadal jako tulák. To mu však nedělalo starosti.

Dal se po pravém břehu, jak mu poradil Olsen, a vyptával se cestou rybářů, nevědí-li, jak se dostane do haciendy Dolores, která patří Pedrovi Zuritovi.

Rybáři si ho podezřívavě prohlíželi a záporně vrtěli hlavami.

Míjela hodina za hodinou, vedro bylo stále únavnější a hledání marné. Ichtyandr se na zemi nedovedl vůbec orientovat. Žhavé parno ho vysilovalo, točila se mu hlava a myšlenky se mu pletly.

Cestou se pro osvěžení několikrát svlékl a ponořil se do vody.

Nakonec asi kolem čtvrté hodiny potkal šťastně vesničana, podle vzhledu nádeníka. Stařec Ichtyandra vyslechl, přikývl a řekl:

„Jdi pořád touhle cestou, mezi poli. Až přijdeš k velkému rybníku, přejdeš most, vystoupíš na malý kopeček a tam najdeš vousatou donnu Dolores.“

„Proč vousatou? Dolores je přece hacienda?“

„To se ví, hacienda. Ale její stará majitelka se také jmenuje Dolores. Je to matka Pedra Zurity. Taková tlustá vousatá bába. Ať tě ani nenapadne, abys k ní šel sloužit. Ta by s tebe stáhla kůži. Je to učiněná čarodějnice. Ten Zurita si prý přivedl mladou ženu. Nebude mít, chuděra, s tchyní žádný med,“ rozkládal povídací vesničan.

To myslí Guttieri, řekl si v duchu Ichtyandr.

„Je to daleko?“ zeptal se.

„Do večera tam dojdeš,“ odpověděl stařec a podíval se na slunce.

Ichtyandr starci poděkoval a rychle vykročil po cestě mezi pšeničnými a kukuřičnými poli. Rázná chůze ho brzy unavila. Cesta se vlekla jako nekonečná bílá stuha. Pšeničné pole bylo vystřídáno výhony s hustou trávou a pásly se tam ovce.

Ichtyandr umdléval únavou, řezavá bolest v bocích se stále stupňovala. Trápila ho žízeň. Kolem ani kapka vody. Kdyby už tu byl ten rybník! zatoužil. Tváře a oči mu zapadly, těžce dýchal. Měl hlad. Co však mohl najít k snědku? Daleko na louce se páslo stádo beranů pod ochranou honáka a psů. Přes kamennou zídku visely větve broskvoní a meruněk a na nich zralé plody. Tady to není jako v oceánu, všechno je tu cizí, všechno je něčí, všechno je ohrazeno, všechno hlídáno. Jenom ptáci jsou svobodní, nepatří nikomu, létají a zpívají podél cesty. Ale nedají se chytit. A je vůbec dovoleno lovit ptáky? Taky snad někomu patří. Tady by člověk snadno umřel hlady a žízní mezi nádržemi, zahradami a stády.

Proti Ichtyandrovi kráčel s rukama za zády tlustý muž v bílém plášti s lesklými knoflíky, v bílé čepici, s pouzdrém na opasku.

„Prosím vás, je ještě daleko do haciendy Dolores?“ zeptal se ho Ichtyandr.

Tlustý muž si ho podezřívavě prohlédl.

„A co tu pohledáváš? Odkud jdeš?“

„Z Buenos Aires...“

Muž v plášti zbystril pozornost.

„Mám se tam s někým sejit,“ dodal Ichtyandr.

„Natáhni ruce,“ řekl tlustý muž.

Ichtyandra to překvapilo, ale netuše nic zlého, natáhl ruce. Tloušťák vytáhl z kapsy náramky a rychle spoutal Ichtyandrovi ruce.

„A mám tě,“ zabručel muž s lesklými knoflíky, šťouchl Ichtyandra do boku a křikl: „Jdi! Zavedu tě na Dolores!“

„Proč jste mě spoutal?“ zaraženě se zeptal Ichtyandr, zvedl ruce a prohlížel si náramky.

„Žádné řeči!“ přísně ho okřikl tloušťák. „Hajdy!“

Ichtyandr sklonil hlavu a vlekl se dál. Ještě dobře, že nemusel jít zpátky. Nevěděl, co si o tom myslet. Netušil, že minulé noci byla spáchána v sousední farmě loupežná vražda a policie teď pátrá po zločincích. Také mu nenapadlo, že ve svých zmačkaných šatech vypadá podezřele. Jeho neurčitá odpověď o cíli cesty nadobro zpečetila jeho osud.

Četník Ichtyandra zatkl a teď ho vedl do nejbližší osady, aby ho odtud poslal do Parany, do vězení.

Ichtyandr pochopil pouze to, že ho zbavili svobody a že v jeho cestě nastalo mrzuté zdržení. Rozhodl se, že při první příležitosti musí znovu získat svobodu stůj co stůj.

Tlustý četník si z radosti nad svým úspěchem zapálil dlouhý doutník. Šel za Ichtyandrem a zahaloval ho mračnem kouře. Ichtyandr se dusil.

„Nemohl byste přestat pouštět kouř, špatně se mi dýchá,“ řekl obrácen ke svému průvodci.

„Co-o? Že nemám kouřit? Chachacha!“ Četník se zasmál, až se mu svařila tvář. „Tys mi nějaká citlivka!“ vyfoukl jinochovi do tváře kotouč dýmu a křikl: „Plav!“

Ichtyandr poslechl.

Konečně uviděl rybník překlenutý úzkým mostem a bezděčně zrychlil krok.

„Nespěchej tak k té své Dolores!“ křikl tlouštík.

Vyšli na most. Uprostřed mostu se Ichtyandr najednou naklonil přes zábradlí a vrhl se do vody.

Takový čin od člověka se spoutanýma rukama četník vůbec nečekal.

A Ichtyandr zase nečekal to, co tlouštík udělal v následujícím okamžiku. Četník se vrhl do vody za Ichtyandrem, bál se, aby zločinec neutonul. Chtěl ho přivést živého; zatčený, jenž utonul s pouty na rukou, by mu mohl způsobit velké nepříjemnosti. Četník následoval Ichtyandra tak rychle, že ho stačil chytit za vlasy a teď ho pevně držel. Ichtyandr se odhodlal obětovat vlasy a táhl četníka ke dnu. Brzy ucítil, že tlouštíkovo sevření povolilo, že pustil jeho vlasy. Ichtyandr odplaval několik metrů stranou a vyhlédl z vody, aby se podíval, je-li už četník z vody venku. Ten se právě plácal po hladině, a když uviděl Ichtyandrovu hlavu, vykřikl:

„Utopíš se, mizero! Plav ke mně!“

„Vida, to je nápad,“ pomyslí si Ichtyandr a najednou se dal do křiku:

„Pomoc! Topím se!“ a spustil se ke dnu.

Zpod vody pozoroval četníka, jak se potápí a hledá ho. Nakonec tlouštík zřejmě ztratil naději na úspěch a plaval ke břehu.

Teď odejde, pomyslí si Ichtyandr. Ale četník neodešel. Rozhodl se, že setrvá u mrtvol, dokud se nedostaví vyšetřující orgány. To, že utopenec ležel na dně rybníka, na věci nic neměnilo.

V tu chvíli projížděl po mostě vesničan na mezku naloženém pytli. Četník přikázal vesničanovi, aby shodil pytle a zajel na nejbližší četnickou stanici s dopisem. Věc se pro Ichtyandra nepěkně zamotávala. Krom toho byly v rybníce pijavky. Vpíjely se Ichtyandrovi do těla a on je nestačil odtrhávat. Musel to dělat opatrně, aby nezčeřil stojatou vodu a nevzbudil tím strážníkovu pozornost.

Vesničan se za půl hodiny vrátil, ukázal rukou na silnici, naložil své pytle na mezka a spěšně odjel. Asi za pět minut přišli ke břehu rybníka tři četníci. Dva z nich nesli na hlavě lehkou loďku a třetí bidlo s hákem a veslo.

Spustili loďku na vodu a začali pátrat po utopenci. Ichtyandr se pátrání nebál. Pro něho to byla téměř zábava, přecházel jen z místa na místo. Pečlivě prohledali bidlem celé dno rybníka kolem mostu, ale utopence nenašli.

Četník, který Ichtyandra zatkl, s údivem rozhodil ruce. Ichtyandrovi to dokonce působilo zábavu. Ale brzy se mu udělalo špatně. Četníci zvirili svým bidlem na dně rybníka hromady bahna. Voda se zkalila.

Ichtyandr neviděl už ani na vzdálenost vztažené ruky a to začínalo být nebezpečné. Ale hlavně se mu špatně dýchalo žábry ve vodě chudé na kyslík. A ještě k tomu ty hromady bahna.

Začal se dusit a cítil v žábách stále silnější pálení. Už to nemohl vydržet. Bezděčně zasténal a z úst mu vyletělo několik bublinek. Co teď? Musí vyjít z vody, jiné východisko není. Stůj co stůj musí z vody ven. Jistě ho hned chytí, možná i spráskají a posadí do vězení. Ale to už je jedno. Tápavě se potácel k mělčině a zvedl hlavu nad vodou.

„A-a-a!“ vykřikl četník nesvým hlasem a vrhl se přes okraj loďky do vody, aby se co nejrychleji dostal na břeh.

„Panenko Maria! O-o!“ vykřikl druhý a padl na dno člunu.

Dva četníci, kteří byli na břehu, se šeptem modlili. Bledí, třesoucí se strachy, schovávali se jeden za druhého.

Ichtyandr nic takového nečekal a zprvu nechápal příčinu jejich leknutí. Potom si vzpomněl, že Španělé jsou velmi zbožní a pověřiví. Četníci si asi mysleli, že vidí před sebou hosta z onoho světa. Ichtyandr se rozhodl, že je ještě víc postraší; vycenil zuby, vyvalil oči a děsivě zavyl, kráčeje pomalu ke břehu. Vyšel na silnici schválně hodně pomalu a odměřeným krokem se vzdaloval.

Ani jeden z četníků se nepohnul, aby Ichtyandra zadržel. Pověřivá hrůza a strach z přízraku jim bránily konat služební povinnost.

tohle je „mořský ďábel“

Matka Pedra Zurity, Dolores, byla tlustá stařena s nosem jako zobák a s nápadným velkým podbradkem. Hustý knír dodával její tváři zvláštní, nepříjemný výraz. Pro tuto ozdobu, u žen vzácnou, jí přezdívali v celém okolí vousatá Dolores.

Když si její syn přivedl na haciendu mladou ženu, stařena si Guttieri bez okolků zevrubně prohlédla. Především hledala vždycky na lidech chyby. Dívčina krása ji omráčila, ale stařena to nedala najevo. Taková už byla vousatá Dolores; chvilku v kuchyni o samotě přemýšlela a došla k názoru, že dívčina krása je vlastně nedostatek.

Když zůstala se synem o samotě, nespokojeně vrtěla hlavou a povídala:

„Je hezká! Dokonce až moc hezká!“ a dodala s povzdechem: „S takovou krasavicí budeš mít velké trápení... Ano. Raději sis měl vzít Španělku.“ Po chvilce pak pokračovala: „A je to hrdopyška. Ruce má hebké, jemné, asi není zvyklá pracovat.“

„Však ji zkrotíme,“ odpověděl Zurita a pohroužil se do domácích účtů.

Dolores zívla, a aby syna nevyrušovala, vyšla do zahrady nadýchat se večerního chládku. Ráda snila při měsíčku.

Mimózy vydechovaly v zahradě příjemnou vůni. Bílé lilie se třeptily v měsíčním světle. Listí vavřínu a fíkusů lehounce ševalilo.

Dolores usedla na lavičku mezi myrtami a oddala se svému snění; přikoupí tuhleten sousední pozemek, bude pěstovat jemnorouné ovce, postaví nové kůlny.

„Čert aby vás vzal!“ zlostně vykřikla stařena a pleskla se po tváři. „Tihle moskyti nenechají člověka chvilku posedět.“

Obloha se nepozorovaně zatáhla mraky a celá zahrada se pohřížila do soumraku. Na obzoru vyvstal výrazný světle-modrý pruh, odraz světél města Parany.

Vtom Dolores spatřila nad nízkou kamennou zídou lidskou hlavu. Kdosi zvedl ruce spoutané okovy a opatrně přiskočil zeď.

Stařena se polekala. Do zahrady vlezl trestanec, usoudila. Chtěla vykřiknout, ale nemohla, pokusila se vstát a utíkat, ale nohy jí vypověděly službu. Seděla na lavičce a pozorovala neznámého.

Muž v poutech se opatrně kradl mezi keři, přiblížil se k domu a nahlížel do oken.

A najednou — jistě se nepřeslechla — trestanec tiše zavolal: „Guttiere!“

Hleďme, krasotinku! Hleďme, jaké má známosti! Nakonec mě ještě zabije i se synem, vyloupí haciendu a uteče s trestancem, uvažovala Dolores.

Stařena pocítila náhle prudkou nenávist k snaše i hořkou škodolibost. To jí dodalo síly. Vyskočila a pospíšila do domu.

„Rychle!“ řekla šeptem synovi. „Do sadu vlezl trestanec. Volal Guttiere.“

Pedro vyběhl s takovým spěchem, jako by mu hořela střecha nad hlavou, zvedl lopatu, která ležela na pěšince, a utíkal kolem domu.

U zdi stál neznámý ve špinavých, zmačkaných šatech, se spoutanýma rukama a díval se do okna.

„Proklatě!“ zabručel Zurita a lopatou uhodil mladíka do hlavy.

Mládenec se beze slova svezl k zemi.

„Mrtev,“ tiše řekl Zurita.

„Mrtev,“ potvrdila Dolores, která stála za synem, takovým tónem, jako by její syn zašlápl jedovatého štíra. Zurita se tázavě podíval na matku.

„Kam s ním?“

„Do rybníka,“ radila stařena. „Je tam hluboko.“

„Vyplave.“

„Přivážeme k němu kámen. Počkej...“

Dolores vběhla do domu a chvatně hledala pytel, do kterého by mohli vložit tělo neznámého. Ale ráno poslala všechny pytle s pšenicí do mlýna. Vyhledala tedy povlak a dlouhý motouz.

„Pytle nemám,“ řekla synovi. „Nalož tuhle do toho povlaku kamení a přivaž ho motouzem k poutům...“

Zurita přikývl, přehodil si tělo neznámého přes rameno a vlekl ho na konec zahrady, k rybníčku.

„Dej pozor, ať se nezamažeš,“ šeptala synovi stařena, která se za ním belhala s povlakem a motouzem.

„To se umyje,“ odpověděl Pedro, ale přece sklonil mladíkovu hlavu níž, aby krev stékala na zem.

U rybníka Zurita rychle nacpal povlak kamením, pevně ho přivázel mladíkovi k rukám a hodil tělo do vody.

„Teď se musím převléknout.“ Pedro pohleděl na oblohu. „Bude pršet. Děšť smyje do rána stopy krve v zahradě.“

„A v rybníce... nezčervená voda od krve?“ zeptala se vousatá Dolores.

„Ne. Rybníkem protéká proud... Ó, ó, proklatě!“ zachrptěl Zurita, když vcházel do domu, a zahrozil pěstí do jednoho okna.

„Vida naši krasotinku!“ bručela stařena, která šla za synem.

Guttiere měla pokoj v podkroví. Té noci nemohla usnout. Bylo dusno a moskyti dotírali. Hlavou mladé ženy táhly neveselé myšlenky.

Stále myslela na Ichtyandra, na jeho skon. Muže nemilovala, tchyně v ní vzbuzovala odpor. A s tou vousatou stařenou má teď žít...

Oné noci jako by Guttiere zaslechla Ichtyandrův hlas. Volal její jméno. Ze zahrady byl slyšet jakýsi hluk, čísi přitlumené

hlasy, Guttieri usoudila, že už stejně neusne. Vyšla do zahrady.

Slunce ještě nevyšlo. Zahrada tonula v jitřním soumraku. Mračna rozehnal vítr. Na trávě a na stromech se třpytila hojná rosa. Guttieri šla po trávě bosa, v lehkém župánku. Náhle se zastavila a pozorně prohlížela zem. Na pěšině proti jejímu oknu byl písek zbrocen krví. Hned vedle se válela zkrvavená lopata.

V noci tu došlo k nějakému zločinu. Odkud by se tu jinak vzaly stopy krve?

Guttieri šla bezděky po stopách, které ji přivedly k rybníku.

Neskrývají se v tom rybníku poslední stopy zločinu? napadlo ji a se strachem se zahleděla na zelenavou hladinu.

Zpod zelenavé hladiny se na ni dívala tvář Ichtyandra. Na spánku mu zela sečná rána. Jeho tvář vyjadřovala utrpení a zároveň radost.

Guttieri upřeně zírala na tvář utonulého Ichtyandra. Není to šílení smyslů?

Chtěla utéci. Ale nemohla odejít, nemohla z něho spustit oči.

Ichtyandrova tvář se pomalu zvedala z vody. Už se vynořila nad hladinu a zčeřila tichou vodu. Vztáhl ke Guttieri spoutané ruce a s úsměvem na bledé tváři řekl:

„Guttieri! Drahá! Konečně, Guttieri...“ ale nedomluvil.

Guttieri se chytila za hlavu a zděšeně vykřikla:

„Pryč! Zhyň, neblahý přízraku! Vím přece, že jsi mrtev. Proč ses mi zjevil?“

„Ne, ne, Guttieri, nejsem mrtev,“ rychle odpověděl přízrak, „já jsem se neutopil. Odpusť... zatajil jsem před tebou... Nevím, proč jsem to udělal... Neodcházej, vyslechni mne. Jsem živý, sáhni mi na ruce...“

Vztáhl k ní spoutané paže. Guttieri si ho stále prohlížela.

„Neboj se, jsem přece živý... Mohu žít pod vodou. Jsem jiný než ostatní lidé. Já jediný ze všech mohu žít pod vodou. Tenkrát, když jsem se vrhl do moře, zůstal jsem na živu. Vrhł

jsem se do moře proto, že mi bylo těžko dýchat na vzduchu.“ Ichtyandr zavrával a stejně rychle a nesouvisle pokračoval: „Hledal jsem tě, Guttieri. Dnes v noci mě tvůj muž udeřil do hlavy, když jsem přišel k tvému oknu, a hodil mě do rybníka. Ve vodě jsem se vzpamatoval. Podařilo se mi odhodit pytel s kamením, ale tohle,“ Ichtyandr ukázal na pouta, „nedokážu sundat...“

Guttieri začínala věřit, že před ní nestojí přízrak, nýbrž živý člověk.

„Ale proč máte spoutané ruce?“ zeptala se. „Povím ti všechno později... Utečme spolu, Guttieri. Schováme se u mého otce, tam nás nikdo nenajde... A budeme tam spolu žít... Podej mi ruce, Guttieri... Olsen řekl, že mi přezdívací mořský ďábel, ale jsem přece člověk. Proč se mě bojíš?“

Ichtyandr vyšel z rybníka, plný bahna. Unaven klesl na trávu.

Guttieri se nad ním sklonila a konečně ho vzala za ruku. „Můj ubohý chlapče,“ řekla.

„To jsou k nám hosté!“ ozval se najednou posměšný hlas.

Ohlédli se a uviděli, že opodál stojí Zurita.

Zurita stejně jako Guttieri nemohl v noci spát. Když Guttieri vykřikla, vyšel do zahrady a vyslechl celý rozhovor. Jakmile zvěděl, že má před sebou mořského ďábla, kterého tak dlouho a bezúspěšně pronásledoval, zajásal a ihned se rozhodl, že Ichtyandra dopraví na Medúzu. Ale vzápětí se rozmyslil jinak.

„Nepodaří se vám, Ichtyandře, odvézt Guttieri k doktoru Salvátorovi, protože Guttieri je má žena. Pochybují, že se sám vrátíte k otci. Čeká na vás policie.“

„Ale já jsem se ničím neprovinil!“ zvolal Ichtyandr.

„Policie nedává lidem takovéhle náramky pro nic za nic. A když už jste mi padl do rukou, je mou povinností odevzdat vás policii.“

„Snad byste to neudělal?“ rozhořčeně se zeptala muže Guttieri.

„Je to má povinnost,“ odpověděl Pedro a pokrčil rameny.

„To by bylo pěkné,“ vmísila se do rozhovoru Dolores, která se tu právě objevila, „aby nechal utéct trestance! Proč? Snad ne proto, že ten kriminálník tu postává pod cizími okny a chystá se unést cizí ženu!“

Guttiere přistoupila k muži, vzala ho za ruku a řekla laskavě:

„Pusťte ho. Prosím vás o to. Ničím jsem se před vámi neprovinila.“

Dolores v obavě, aby syn ženě nepovolil, zamávala rukama a vykřikla:

„Neposlouchej ji, Pedro!“

„Před prosbou ženy jsem bezmocný,“ řekl líbezně Zurita. „Udělám, co si přejete.“

„Jen se oženil, už je pod pantoflem,“ bručela stařena.

„Nech toho, matko. Upilujeme vám pouta, mladý muži, převlečeme vás do slušnějších šatů a dopravíme na Medúzu. V Rio de La Plata můžete seskočit s paluby a plavat, kam se vám zamane. Ale pustím vás pod jedinou podmínkou: musíte zapomenout na Guttiere. A tebe, Guttiere, vezmu s sebou. Tak to bude jistější.“

„Jste lepší, než jsem si myslela,“ upřímně řekla Guttiere.

Zurita si samolibě nakroutil knír a uklonil se ženě.

Dolores dobře znala svého syna a rázem se dovtípila, že zamýšlí nějakou lest. Ale aby mu nepokazila hru, naoko zlostně bručela:

„Dočista ho omámila! No, když chceš, buď si "pod pantoflem!“

plným chodem

„Zítra se vrátí Salvátor. Horečka mě zdržela doma, ale musíme si o mnohém pohovořit,“ řekl Kristo Baltazarovi. Seděli v Baltazarově krámku. „Poslouchej, bratře, poslou-

chej pozorně a nepřerušuj mě, abych nezapomněl to nejdůležitější.“

Kristo se odmlčel, a když uspořádal své myšlenky, pokračoval :

„Hodně jsme se spolu namáhali kvůli Zuritovi. Je bohatší než my dva dohromady, ale chce být ještě bohatší, než je. Chce polapit mořského d'ábla...“

Baltazar sebou trhl.

„Mlč, bratře, mlč, jinak zapomenu, co jsem chtěl říci. Zurita si chce zotročit mořského d'ábla. A víš, co je mořský d'ábel? Hotový poklad. Nevyčerpatelné bohatství. Může sbírat na mořském dně perly, tisíce nejkrásnějších perel. A nejenom perly. Na mořském dně je také mnoho potopených parníků a v nich ohromné poklady. Mohl by nám je vylovit. Říkám nám, a ne Zuritovi. Víš, bratře, že Ichtyandr miluje Guttieri?“

Baltazar chtěl cosi říci, ale Kristo ho nepustil ke slovu.

„Mlč a poslouvej. Nemohu mluvit, když mi někdo skáče do řeči. Ano, Ichtyandr miluje Guttieri. Přede mnou se nic neutají. Když jsem to zjistil, řekl jsem: Dobrá. Jen ať ji hodně miluje. Bude lepším mužem a zetěm než Zurita. A Guttieri miluje Ichtyandra. Stopoval jsem je zdálky, abych Ichtyandrovi nepřekážel. Jen ať se scházejí.“

Baltazar si vzdychl, ale nechal bratra mluvit dál.

„To ještě není všechno, bratře. Poslouvej dál. Chci ti připomenout něco, co se stalo před mnoha lety. Dnes je tomu dvacet let, co jsem doprovázel tvou ženu, když se vracela od příbuzných. Vzpomínáš si, jela tehdy do hor na pohřeb své matky. Cestou tvá žena umřela při porodu. Dítě taky umřelo. Neřekl jsem ti tenkrát všechno, nechtěl jsem tě ještě víc roztrpčít. Tvá žena cestou umřela, ale dítě ještě žilo, třebaš bylo velmi slabé. Stalo se to v indiánské vesnici. Jedna stařena mi řekla, že nedaleko od nich žije veliký divo-tvorce, bůh Salvátor...“

Baltazar zbystřil pozornost.

„Poradila mi, abych dítě odnesl k Salvátorovi, prý ho může zachránit. Poslechl jsem dobrou radu a odnesl chlapce k Salvátorovi. Zachraňte ho, řekl jsem. Salvátor vzal chlapce, zavrtěl hlavou a řekl: To bude těžká věc. A odnesl ho. Večer vyšel černochoch a řekl: Dítě zemřelo. Odešel jsem.“

„Tak vidíš,“ pokračoval Kristo, „Salvátor vzkázal po svém černochovi, že dítě zemřelo. Všiml jsem si u novorozence, tvého syna, že má mateřské znamínko. Dobře se pamatuji, jaký mělo tvar.“ Kristo chvíli mlčel a pak pokračoval: „Nedávno kdosi poranil Ichtyandra na krku. Ovazoval jsem mu ránu a poodhalil jsem límec jeho šupin. Uviděl jsem mateřské znamínko přesně takového tvaru, jako měl tvůj syn.“

Baltazar se podíval na Krista široce rozevřenýma očima a vzrušeně se zeptal:

„Myslíš, že Ichtyandr je můj syn?“

„Mlč, bratře, mlč a poslouvej. Ano, myslím si to. Myslím, že Salvátor tehdy lhal. Tvůj syn nezemřel a Salvátor z něho udělal mořského d'ábla.“

„Ó ó!...“ vykřikl Baltazar celý bez sebe. „Jak se mohl opovážit! Zabiju ho téměř rukama!“

„Mlč. Salvátor je silnější než ty. A potom, možná, že se mýlím. Dvacet let je dlouhá doba. Mateřské znamínko na krku může mít víc lidí. Ichtyandr může být tvůj syn a nemusí. Musíme být opatrní. Půjdeš k Salvátorovi a řekneš, že Ichtyandr je tvůj syn. Já ti to dosvědčím. Budeš žádat, aby ti syna vydal. A když se bude zdráhat, pohrozíš mu, že ho udáš pro mrzačení dětí. Toho se zalekne. A když to nepomůže, půjdeš k soudu. Kdyby se nám u soudu podařilo dokázat, že Ichtyandr je tvůj syn, oženíme ho s Guttieri; Guttieri je přece tvá schovanka. Tenkrát se ti stýskalo po ženě a po synovi a našel sis tu sirotu Guttieri...“

Baltazar vyskočil ze židle. Přecházel po krámku vrážející do krabů a muší.

„Můj syn! Můj syn! Ach, to je neštěstí!“

„Proč neštěstí?“ podivil se Kristo.

„Nepřerušoval jsem tě a pozorně jsem tě vyslechl, teď poslouchej ty mě. Zatím cos stonal horečkou, Guttieri si vzala Pedra Zuritu.“

Novinka Krista omráčila.

„A Ichtyandr, můj ubohý syn...“ Baltazar svěsil hlavu, „Ichtyandr je v Zuritových rukách!“ „To není možné,“ namítl Kristo.

„Ba ano. Ichtyandr je na Medúze. Dnes ráno ke mně přišel Zurita. Dobíral si nás, vysmíval se nám a nadával. Říkal, že jsme ho zklamali. Představ si, že sám, bez nás, se zmocnil Ichtyandra! Ted' už nám nedá ani groš. Ale já bych od něho ani nic nevzal. Copak mohu prodat vlastního syna?“

Baltazar byl dočista zoufalý. Kristo vrhl na bratra nespokojené pohledy. Ted' by se mělo postupovat rázně. Ale Baltazar by věci mohl spíše uškodit než prospět. Kristo sám v přibuzenství Ichtyandra s Baltazarem příliš nevěřil. Viděl sice u novorozeněte mateřské znamínko. Ale cožpak je to nesporný důkaz? Když spatřil stejné znamínko na krku Ichtyandra, rozhodl se, že té podobnosti využije a bude z ní těžit. Mohl však předpokládat, že bratr přijme jeho zprávu takovým způsobem? Zato Baltazarovy novinky Krista polekaly.

„Ted' není čas k pláči. Musíme jednat. Salvátor přijede zítra časně ráno. Vzmuž se. Čekej mě při východu slunce na molu. Musíme Ichtyandra zachránit. Kam měl Zurita namířeno?“

„Neřekl, ale myslím, že na sever. Už dávno se chystal k břehům Panamy.“ Kristo přikývl.

„Tak nezapomeň: zítra ráno před východem slunce musíš být na pobřeží. Sed' tam, nikam se nevzdaluj, i kdybys měl čekat do večera.“

Kristo pospíšil domů. Celou noc myslel na zítřejší setkání se Salvátorem. Musí se před ním ospravedlnit.

Salvátor přijel na úsvitu. Kristo se zkroušeným a oddaným výrazem řekl, když doktora pozdravil:

„Stalo se neštěstí... Kolikrát jsem Ichtyandra varoval, aby neplaval do zálivu...“

„Co je s ním?“ netrpělivě ho přerušil Salvátor.

„Ukradli ho a odvezli na škuneru. Já...“

Salvátor pevně stiskl Kristovi rameno a podíval se mu do očí. Trvalo to jen okamžik, ale Kristo pod tím zkoumavým pohledem bezděčně zbledl. Salvátor se zamračil, cosi zabručel, uvolnil sevřené prsty na Kristových ramenou a rychle řekl :

„Podrobnosti mi řekneš později.“

Zavolal černocho, řekl mu několik slov řečí, které Kristo nerozuměl, obrátil se k Indiánovi a velitelsky zvolal: „Pojď za mnou!“

Salvátor si po cestě ani neodpočinul, ani se nepřevlékl a rychle kráčel do zahrady. Kristo mu sotva stačil. U třetí zdi je dohonili dva černoši.

„Hlídal jsem Ichtyandra jako věrný pes,“ řekl Kristo, udýchán rychlou chůzí. „Ani jsem se od něho nehnul...“ Ale Salvátor ho neposlouchal. Stál už vedle bazénu a netrpělivě podupával, dokud voda vytékala do stavidel, která se v bazénu otevřela.

„Pojď za mnou,“ přikázal znovu a sestupoval po podzemních schodech. Kristo a oba černoši následovali Salvátora v úplné tmě. Salvátor přeskakoval několik stupňů najednou, jako člověk, který se dobře vyzná v podzemním bludišti.

Když sestoupili na spodní plošinku, neotočil Salvátor jako poprvé vypínačem, ale hmatl potmě rukou, otevřel dveře na pravé zdi a kráčel temnou chodbou. Nebyly tu schody a Salvátor zrychlil krok, aniž rozsvítil.

Co když spadnu do nějaké pasti a utopím se ve studni? přemýšlel Kristo a snažil se udržet krok se Salvátorem. Šli dlouho a nakonec Kristo pocítil, že se podlaha příkře svažuje. Chvillemi se mu zdálo, -že slyší slabé šplouchání vody. Ale tu už jejich cesta skončila. Salvátor, který šel vpředu, se

zastavil a otočil vypínačem. Kristo viděl, že se octl ve velké, dlouhé jeskyni s oválným stropem, zaplavené vodou. Klenba se v dálce povlovně snižovala k vodě. Na konci kamenné podlahy, kde právě stáli, spatřil Kristo nevelkou ponorku. Salvátor, Kristo i oba černoši do ní nastoupili. Salvátor rozsvítil v kajutě světlo, jeden z černošů zavřel horní otvor a druhý již spustil stroj. Kristo pocítil, že ponorka sebou trhla, pomalu se obrátila a stejně pomalu vyplula kupředu. Ani ne za dvě minuty vypluli na hladinu. Salvátor a Kristo vyšli na můstek. Kristo byl poprvé v životě na ponorce. Ale tento člun, který teď klouzal po hladině oceánu, mohl vzbudit údiv leckterého loďaře. Měl neobvyklou konstrukci a jeho motor byl neobyčejně výkonný. Neplul ještě na plné obrátky a přece dosahoval velké rychlosti. „Kam mají namířeno lidé, kteří se zmocnili Ichtyandra?“ „Podél břehu na sever,“ odpověděl Kristo. „Dovoluji si vám navrhnout, abyste vzal s sebou mého bratra. Upozornil jsem ho, čeká na břehu.“ „Proč?“

„Ichtyandra ukradl lovec perel Zurita.“

„Jak to víš?“ podezřívavě se zeptal Salvátor.

„Popsal jsem bratrovi škuner, který se Ichtyandra zmocnil v zálivu, a bratr v něm poznal Medúzu Pedra Zurity. Zurita pravděpodobně ukradl Ichtyandra, aby mu lovil perly. A můj bratr Baltazar zná dobře místa lovu. Bude nám k užítku.“

Salvátor chvíli uvažoval.

„Dobrá! Vezmeme s sebou tvého bratra.“

Baltazar čekal na molu. Ponorka zamířila ke břehu. Baltazar ze svého místa zamračeně hleděl na Salvátora, který mu vzal syna a zmrzačil ho. Přesto však se Indián Salvátorovi zdvořile uklonil a připlaval na ponorce.

„Plný chod!“ zavelel Salvátor. Stál na kapitánském můstku a bystře pozoroval hladinu oceánu.

podivný zajatec

Zurita upiloval pouta, která měl Ichtyandr na rukou, dal mu nový oblek a dovolil, aby si vzal s sebou rukavice a brýle, schované v písku. Sotva však Ichtyandr vstoupil na palubu Medúzy, chopili se ho na Zuritův příkaz Indiáni a uvěznili ho v podpalubí.

U Buenos Aires udělal Zurita krátkou zastávku, aby se zásobil potravinami. Navštívil Baltazara, pochlubil se svým úspěchem a plul dál podle pobřeží směrem k Rio de Janeiru. Zamýšlel objet východní břeh Jižní Ameriky a zahájit lov perel v Karibském moři.

Guttiere ubytoval v kapitánské kajutě. Ujistil ji, že Ichtyandra pustil na svobodu v zálivu Rio de La Plata. Pravda však vyšla brzy najevo. Večer zaslechla Guttiere výkřiky a steny z podpalubí. Poznala Ichtyandrův hlas. Zurita byl tou dobou na horní palubě. Guttiere chtěla vyjít z kajuty, ale dveře byly zamčené. Bušila do nich pěstmi, jenže na její volání nikdo neodpovídal.

Když Zurita uslyšel Ichtyandrový výkřik, jadrně zaklel, opustil kapitánský můstek a sestoupil s indiánským námořníkem do podpalubí. Bylo tam neobyčejně dusno a tma.

„Proč křičíš?“ zeptal se hrubě Zurita.

„Dusím se,“ slyšel hlas Ichtyandrův. „Nemohu žít bez vody. Je tu tak dusno. Pust'te mě do moře. Nepřežiju noc...“

Zurita zabouchl dvířka do podpalubí a vyšel na palubu.

Co kdyby se opravdu zadusil, myslel si ustaraně. Ich-tyandrova smrt by mu přinesla pramalý užitek.

Na Zuritův příkaz přivalili do podpalubí sud a námořníci ho naplnili vodou.

„Tady máš koupel,“ řekl Zurita Ichtyandrovi. „Vlez si tam. A zítra ráno tě pustím do moře.“

Ichtyandr se spěšně ponořil do sudu. Indiánští námořníci, kteří stáli u dveří, užasle přihlíželi této koupeli. Ještě nevěděli, že zajatec na Medúze je mořský ďábel.

„Jděte na palubu!“ křikl na ně Zurita.

V sudu se nedalo plavat, ba nebylo možno ani natáhnout tělo. Aby se mohl celý ponořit, musel se Ichtyandr skrčit. V nádobě kdysi přechovávali zásoby slaniny. Voda byla brzy prosycena jejím pachem a Ichtyandrovi nebylo o mnoho líp než předtím v dusném vězení.

Nad mořem tou dobou vanul čerstvý jihovýchodní vítr a hnál škuner dál k severu.

Zurita dlouho stál na kapitánském můstku a teprve k ránu se odebral do kajuty. Domníval se, že jeho žena už dávno spí. Seděla však na židli vedle uzoučkého stolku, hlavu položenou na ruce. Při jeho příchodu povstala a Zurita uviděl ve slabém světle dohořívající lampy připevněné ke stropu její pobledlou, zachmuřenou tvář.

„Oklamal jste mě,“ řekla tiše.

Zuritovi nebylo pod jejím hněvným pohledem zrovna dobře, a aby zakryl bezděčný zmatek, zatvářil se nenuceně, nakroutil si knír a odpověděl žertovně:

„Ichtyandr zůstal raději na Medúze, aby vám byl nablízku.“ „Lžete! Jste hnusný, podlý člověk. Nenávidím vás!“ Guttieri uchopila veliký nůž, který visel na stěně, a rozpráhla se na Zuritu.

„Oho!“ poznamenal Zurita. Rychle uchopil Guttieri za ruku a stiskl ji tak silně, že nůž upustila.

Vykopl nůž z kajuty, pustil ženinu ruku a řekl:

„Takhle to bude lepší. Jste rozčilená. Vypijte sklenici vody.“

Vyšel z kajuty, otočil klíč v zámku a vystoupil na horní palubu.

Obloha na východě už růžověla a lehké obláčky, osvětlené sluncem skrytým za obzorem, vypadaly jako plamenné jazyky. Slaný a svěží ranní vítr nadouval plachty. Nad mořem

poletovali rackové a bystře číhali na ryby dovádějící na hladině.

Vyšlo slunce. Zurita stále ještě přecházel po palubě s rukama složenýma za zády.

„To nic, nějak se s ní vypořádám,“ řekl, přemýšleje o Guttieri.

Obrátil se k námořníkům a zvučně jim přikázal svinout plachty. Medúza zakotvila a pohupovala se na vlnách.

„Přineste mi řetěz a přiveďte muže z podpalubí,“ poručil Zurita. Chtěl co nejdříve vyzkoušet Ichtyandra jako lovce perel. Ostatně, v moři se aspoň osvěží, pomyslel si.

Objevil se Ichtyandr v doprovodu dvou Indiánů. Vypadal unaveně. Rozhlédl se kolem sebe. Stál vedle vratiplachtového stožáru. Jen několik kroků ho dělilo od zábradlí. Ichtyandr náhle vyrazil kupředu, doběhl k zábradlí a sklonil se, aby seskočil do vody. Ale v tu chvíli mu dopadla na hlavu Zu-ritova pádná pěst. V bezvědomí se skácel na palubu.

„Jen trpělivost,“ mravokárně řekl Zurita.

Ozvalo se řinčení železa, námořník podal Zuritovi dlouhý tenký řetěz, zakončený obručí.

Zurita opásal obručí Ichtyandra ležícího v bezvědomí, zamkl opasek na zámek, obrátil se k námořníkům a řekl:

„Polévejte mu hlavu vodou.“

Ichtyandr se brzy vzpamatoval a s údivem se díval na řetěz, ke kterému byl přikován.

„Takhle mi neutečeš,“ vysvětloval Zurita. „Pustím tě do moře. Budeš pro mě hledat perlorodky. Čím více perel najdeš, tím déle tě nechám v moři. Nepřineseš-li perly, zamknu tě v podpalubí a budeš sedět v sudu. Rozuměls? Poslechneš?“

Ichtyandr přikývl.

Byl ochoten přinést Zuritovi všechny poklady světa, jen aby se co nejdříve mohl ponořit do čisté vody.

Zurita, námořníci a Ichtyandr na řetěze přistoupili k zábradlí škuneru. Kajuta Guttieri byla na druhé straně lodi; Zurita nechtěl, aby viděla Ichtyandra přikovaného k řetězu.

Ichtyandr se spustil na řetězu do moře. Kdyby se tak mohl od něho odtrhnout! Řetěz však byl velmi pevný. Ichtyandr se smířil se svým osudem. Sbíral perlorodky a ukládal je do velké brašny, kterou měl zavěšenu u boku. Železná obruč ho tlačila na bocích a ztěžovala mu dýchání. Přesto však byl po dusném podpalubí a páchnoucím sudu téměř šťastný.

Námořníci udiveně pozorovali přes okraj sudu zázračnou podívanou. Míjela minuta za minutou a člověk, spuštěný na mořské dno, jako by se vůbec nemínil vrátit. Zprvu čerily hladinu bublinky vzduchu, ale brzy přestaly.

„Ať mě žralok spolkne, jestli mu v plicích zůstala jediná kapka vzduchu. Je vidět, že se cítí jako ryba ve vodě,“ udiveně řekl starý lovec, pohlížeje do vody. Na mořském dně bylo jasně vidět člověka, lezoucího po kolenou.

„Snad je to sám mořský ďábel,“ pronesl tiše námořník.

„Ať je to kdo chce, kapitán Zurita na něm ohromně vydělá,“ poznamenal lodivod. „Jediný takový lovec vydá za desítky lidí.“

Slunce už stálo vysoko na obloze, když Ichtyandr škulbl řetězem, aby ho vytáhli. Brašnu měl plnou lastur. Museli ji vyprázdnit, aby mohl pokračovat v lovu.

Námořníci chvatně vytáhli neobyčejného lovce na palubu. Všichni byli nesmírně zvědaví na jeho úlovek.

Perlorodky se obyčejně nechávají několik dní ležet, aby měkkýši, shnili, pak se totiž perly snáz vybírají, ale teď byli námořníci i sám Zurita příliš nedočkaví. Všichni najednou začali otvírat mušle nožíky.

Když námořníci skončili svou práci, rázem se všichni hlasitě rozhovořili. Na palubě zavládlo neobyčejné oživení. Snad se Ichtyandrovi podařilo najít dobré místo. Ale jeho první úlovek překonal všechno očekávání. Nejméně dvacet perel mělo řádnou váhu, krásný tvar a nejjemnější zbarvení. Již první úlovek znamenal pro Zuritu hotové jmění. Za jedinou z těch velkých perel by mohl koupit nádherný škuner. Byl na cestě k závratnému bohatství. Jeho sny se plnily.

Zurita viděl, jak žádostivě hledí námořníci na perly. To se mu nelíbilo. Rychle si vyspal perly do svého slaměného klobouku a řekl:

„Musíme posnít. A ty, Ichtyandře, jsi dobrý lovec. Mám tu volnou kajutu. Nastěhuji tě tam. Tam ti nebude dusno. A objednám ti velkou zinkovou nádrž, ale třebaš ji ani nebudeš potřebovat, protože budeš po celé dny v moři. Sice na řetěze, ale jinak to nejde. Potopil by ses mi ke svým krabům a už by ses nevrátil.“

Ichtyandr neměl chuť pouštět se se Zuritou do řeči. Ale když už se stal zajatcem toho ziskuchtivce, musí se postarat o snesitelné životní podmínky.

„Nádrž je lepší než páchnoucí sud,“ řekl Zuritovi, „ale budete v ní muset často měnit vodu, abych mohl dýchat.“

„Jak často?“ zeptal se Zurita.

„Každou půlhodinu,“ odpověděl Ichtyandr. „Ještě lepší by bylo, aby tam neustále proudila čerstvá voda.“

„No, vidím, že už jsi zpychl. Jednou tě člověk pochválí a ty si hned začneš vymýšlet bůhvíco.“

„Nic si nevymýšlím,“ řekl Ichtyandr uraženě. „Já... víte přece, že když dáte velikou rybu do sudu, je brzy omámená. Ryba potřebuje k dýchání kyslík, který je ve vodě, a já... já jsem přece velká ryba,“ dodal s úsměvem.

„Co se týče kyslíku, to nevím, ale že ryby chcípají, když se jim nevyměňuje voda, vím moc dobře. Máš možná pravdu. Ale kdybych měl zaměstnávat lidi, kteří by bez ustání pumpovali vodu do tvé nádrže, přišlo by mi to moc draho, to bych na tvých perlách prodělal. Tak bys mě přivedl na mizinu!“

Ichtyandr neznal cenu perel a nevěděl, jak bídne platí Zurita lovcům a námořníkům. Uvěřil jeho slovům a zvolal:

„Když ze mě nemáte užitek, pusťte mě do moře!“ a zahleděl se na oceán.

„Vida ho!“ hlasitě se rozesmál Zurita.

„Prosím! Budu vám dobrovolně nosit perly. Už dávno jsem

jich nasbíral takovouhle hromadu,“ Ichtyandr ukázal rukou od paluby ke kolenům, „rovných, hladkých, jedna jako druhá, a každá velká jako fazole... Všechny vám dám, jenom mě pusťte.“

Zuritovi se zatajil dech.

„Žvaníš!“ namítl a snažil se zachovat klid,

„Ještě nikdy jsem nikomu nelhal,“ rozzlobil se Ichtyandr.

„Kde máš svůj poklad?“ zeptal se Zurita a neskrýval už své rozčilení.

„V podmořské jeskyni. Nikdo, kromě Lidinga, neví, kde to je.“

„Liding? Kdo je to?“ „Můj delfín.“

„Ach tak!“ Je to snad nějaké šálení smyslů, pomyslel si Zurita. Kdyby to byla pravda, a zdá se, že opravdu nelže, překoná to i mé nejsmělejší sny. Budu fantasticky bohatý. Rotschildové a Rockefellerové budou proti mně chudáci. A mládeneček vypadá věrohodně. Neměl bych ho snad přece pustit na čestné slovo?

Ale Zurita byl obchodník. Zvykl si nikomu nevěřit. Začal uvažovat, jak nejnáz by se zmocnil Ichtyandrova pokladu. Jen kdyby Ichtyandra požádala Guttieri, jistě by neváhal přinést poklad.

„Možná, že tě pustím,“ řekl Zurita, „ale nějakou dobu u mě budeš muset zůstat. Ano. Mám k tomu své důvody. Myslím, že toho sám nebudeš litovat. A zatímco budeš mým třebas nedobrovolným hostem, chci ti poskytnout veškeré pohodlí. Myslím, že tě raději místo do nádrže, která by mě přišla příliš draho, dám do veliké železné klece. Ochrání tě před žraloky a budu tě v ní spouštět přes palubu do vody.“

„Ano, ale já musím být občas i na vzduchu.“

„Dobrá, občas tě tedy vytáhneme. Bude to lacinější, než vhánět vodu do nádrže. Zkrátka zařídím všechno tak, abys byl spokojený.“

Zurita měl skvělou náladu. Stala se neslýchaná věc: poru-

čil, aby námořníkům vydali ke snídani po sklenici kořalky.

Ichtyandra zavedli znovu do podpalubí, neboť nádrž ještě nebyla hotová. Zurita ne bez pohnutí otevřel dveře kapitánské kajuty a již ve dveřích ukázal Guttieri klobouk plný perel.

„Nezapomínám na své sliby,“ začal s úsměvem, „žena má ráda perly, má ráda dárky. Abychom získali mnoho perel, musíme mít dobrého lovce. A proto jsem se zmocnil Ichtyandra. Podívej se, tohle naložil dnes ráno.“

Guttieri letmo pohlédla na perly. S velkou námahou potlačila udivený výkřik. Zuritovi to však neušlo a spokojeně se rozesmál.

„Budeš nejbohatší ženou Argentiny a snad i celé Ameriky. Nic ti nebude chybět. Vystavím ti takový palác, že ti ho budou závidět králové. A teď jako závdavek přijmi ode mě polovinu těchto perel.“

„Ne! Nechci ani jednu z těchto perel, získaných zločinným způsobem,“ ostře odpověděla Guttieri. „A prosím, abyste mě nechal na pokoji.“

Zurita byl zmaten a rozladěn; takové přijetí nečekal.

„Ještě slůvko. Nechtěla byste,“ vzhledem k významu chvíle přešel k vykání, „abych Ichtyandra propustil?“

Guttieri na něho pohlédla s nedůvěrou, jako by se snažila uhodnout, jakou novou lest zamýšlí.

„A co dál?“ zeptala se chladně.

„Ichtyandrův osud leží ve vašich rukou. Stačí, přikážete-li mu, aby přinesl na Medúzu perly, které má schovány kdesi pod vodou, a dám mořskému ďáblovi naprostou volnost.“

„Dobře si zapamatujte, co vám teď řeknu. Nevěřím vám ani slovo. Dostanete perly a Ichtyandra zas přivážete na řetěz. Je to tak jisté, jako že jsem ženou největšího lháře a zrádce. Dobře si to zapamatujte a už nikdy se nesnažte zatáhnout mě do svých špinavých pletek. Ještě jednou prosím, nechte mě na pokoji.“

Neměli si již co říci a Zurita vyšel z kajuty. Ve své kajutě

přesypal perly do váčku, opatrně je uschoval do truhly, zamkl ji a vyšel na palubu. Rozmíska se ženou ho příliš netrápila. Už se viděl bohatý, obklopený poctami.

Vystoupil na kapitánský můstek a zapálil si doutník. Myšlenky na budoucí bohatství ho příjemně vzrušovaly. Vždycky bdělý a ostražitý, tentokrát si nevšiml, že námořníci seskupení v hloučcích se o čemsi tiše domlouvají.

opuštěná medúza

Zurita stál u zábradlí, proti čelnímu stožáru. Na lodivo-dovo znamení se na něho naráz vrhlo několik námořníků. Nebyli ozbrojeni, ale bylo jich mnoho. Avšak ukázalo se, že se Zurita nedá jen tak lehko přemoci. Dva námořníci se pověsili na Zuritu zezadu. Vydral se z hloučku, odběhl několik kroků a celou vahou se opřel dozadu, na okraj člunu.

Námořníci se zasténáním pustili svou oběť a padli na palubu. Zurita se vzpřímil a začal se pěsti bránit proti novým útokům. Revolver měl u sebe vždycky, ale útok byl tak nenadálý, že nestačil zbraň vytrhnout z pouzdra. Pomalu couval k čelnímu stožáru a náhle se s lehkostí opice začal šplhat po táhlech.

Námořník ho chytil za nohu, ale Zurita ho volnou nohou kopl do hlavy a omráčený útočník se svalil na palubu. Zurita se vyšplhal až do strážního koše a tam se s pustými nadávkami usadil. Připadal si v poměrném bezpečí. Vytrhl revolver a zvolal:

„Prvnímu, kdo se opovází sem ke mně, rozbiju hlavu!“ Námořníci dole hlučeli a rokovali, jak by si měli počínat dál.

„V kapitánově kajutě jsou pušky!“ volal lodivod, snaže se všechny překřičet. „Pojďte, vypáčíme dveře!“ Několik námořníků zamířilo ke schůdkům.

To je konec, řekl si v duchu Zurita, teď mě zastřelí!

Zahleděl se na moře, jako by tam hledal nenadálou spásu. Báł se uvěřit svým očím, neboť spatřil, že se k Medúze, brázdíc hladinu oceánu, závratnou rychlostí blíží ponorka.

„Pomoc! Rychle! Chtějí mě zabít!“ vykřikl Zurita ze všech sil.

Na ponorce si ho zřejmě povšimli. S nezmenšenou rychlostí se loď hnala přímo k Medúze.

Z lodního otvoru už lezli na palubu ozbrojení námořníci. Když vyskákali na palubu, nerozhodně se zastavili. K Medúze se blížila ozbrojená ponorka, pravděpodobně s vojenskou posádkou. Před těmito nevítanými svědky nemohou přece Zuritu zabít.

Zurita triumfoval. Ale netrvalo to dlouho. Na můstku ponorky stál Baltazar a Kristo a vedle nich vysoký muž s dravčím nosem a orlím zrakem. Hlasitě volal na Zuritu:

„Pedro Zurito! Okamžitě nám vydejte Ichtyandra! Máte pět minut na rozmyšlenou, pak pošlu váš škuner ke dnu.“

Zrádci! pomyslel si Zurita a nenávistně hleděl na Krista a Baltazara. Ale raději ztratím Ichtyandrovu hlavu než vlastní.

„Hned ho přivedu,“ řekl Zurita a slézal po táhlech.

Námořníci už pochopili, že musí pomýšlet na svou záchranu. Rychle spouštěli čluny, skákali do vody a plavali ke břehu. Všichni mysleli pouze na sebe.

Zurita seběhl po schůdkách do své kabiny, chvatně vyndal váček s perlami, schoval ho za košili, vzal řemeny a šátek. V příští chvíli otevřel dveře kajuty kde byla Guttierre, vzal ji do náruče a vynesl na palubu.

„Ichtyandrovi není docela dobře. Najdete ho v kajutě,“ řekl Zurita a pevně držel Guttierre. Odběhl k zábradlí, posadil ji do člunu, spustil člun na vodu a naskočil do něho.

Ponorka nemohla již člun pronásledovat, bylo tu příliš mělko. Ale Guttierre zahlédla na palubě ponorky Baltazara.

„Otče, zachraň Ichtyandra! Je v...“ Ale než mohla do-

mluvit, zacpal jí Zurita ústa kapesníkem a rychle jí svázal ruce řemenem.

„Pusťte tu ženu!“ zvolal Salvátor, když viděl toto kruté počínání.

„Je to má žena a nikdo nemá právo míchat se do mých věcí!“ zvolal v odpověď Zurita a usilovně vesloval.

„Nikdo nemá práva takto zacházet se ženou!“ zlostně křikl Salvátor. „Zastavte se, nebo budu střílet!“

Ale Zurita vesloval dál.

Salvátor vystřelil z revolveru. Střela se zaryla do okraje člunu.

Zurita zvedl Guttiere před sebe jako ochranný štít a zvolal: „Pokračujte!“

Guttierre se mu zmítala v rukou.

„Podařený ničema,“ poznamenal Salvátor a spustil ruku s revolverem.

Baltazar seskočil s můstku ponorky a rychle plaval, aby dohonil člun. Zurita byl však už u břehu. Nalehl na vesla a vzápětí vlna vynesla loďku na písčitý břeh. Pedro chytil Guttiere a skryl se za pobřežními balvany.

Když Baltazar viděl, že Zuritu nedohoní, odplaval ke škuneru a vyšplhal se po kotevním řetězu na palubu. Sestoupil po schůdkách a hledal Ichtyandra. Prošel celou loď až do podpalubí. Nikdo tam nebyl.

„Ichtyandr tu není!“ zvolal Baltazar na Salvátora.

„Ale je živ a někde tam musí být! Guttiere řekla: Ichtyandr je v... Kdyby jí ten darebák nebyl zacpal ústa, věděli bychom, kde ho máme hledat,“ řekl Kristo.

Rozhlížel se po hladině a zpozoroval, že z vody vyčnívají vrcholky stožárů. Zřejmě tu nedávno utonula loď. Není snad Ichtyandr na této potopené lodi?

„Možná, že Zurita poslal Ichtyandra hledat poklady na potopené lodi?“ řekl Kristo.

Baltazar zvedl řetěz s obručí na konci, který ležel na palubě.

„Zurita zřejmě spouštěl Ichtyandra do moře na tomto ře-

těže. Bez řetězu by mu Ichtyandr uplaval. Ne, nemůže být na potopené lodi.“

„Ano,“ řekl zamyšleně Salvátor. „Zvítězili jsme nad Zu-ritou, ale Ichtyandra jsme nenašli.“

ztroskotaná loď

Zuritovi pronásledovatelé nevěděli, co se přihodilo na Medúze onoho jitra.

Námořníci se celou noc domlouvali a k ránu pojali rozhodnutí, že při první vhodné příležitosti přepadnou Zuritu, zabijí ho a zmocní se Ichtyandra i škuneru.

Časně zrána stanul Zurita na kapitánském můstku. Vítr se utiřil a Medúza plula zvolna kupředu rychlostí nejvýš tří uzlů za hodinu.

Zurita se zahleděl na jakýsi bod na hladině oceánu. Dalekohledem rozeznal vrcholky stožárů potopené lodi.

Brzy poté postřehl na hladině záchranný kruh.

Rozhodl se spustit člun a vylovit kruh.

Když mu kruh podali, přečetl si na něm nápis: Mafaldu.

Mafaldu ztroskotat? podivil se Zurita. Znal ten veliký osobní a dopravní americký parník. Na takové lodi by mělo být nemálo cenností. Co kdyby mi je Ichtyandr odtamtud přinesl? Ale stačí délka řetězu? Sotva... Pustím-li Ichtyandra bez řetězu, nevrátí se...

Zurita se zamyslel. Zápasila v něm chtivost se strachem, že ztratí Ichtyandra.

Medúza se pomalu blížila ke stožárům vyčnívajícím z vody.

Námořníci se shlukli u zábradlí. Vítr se docela utiřil. Medúza se zastavila.

„Sloužil jsem kdysi na Mafaldu,“ řekl jeden námořník. „Byla to dobrá velká loď. Hotové město. A cestovali na ní bohatí Američané.“

Mafaldu zřejmě ztroskotal dřív, než mohl vyslat rádiovou depeši o své zkáze, uvažoval Zurita. Možná že se jim porouchala vysílačka. Jinak by sem ze všech okolních přístavů uháněly rychlé motorky, kluzáky, jachty a na nich představitelé vlády, novináři, fotografové, kinooperatéři, dopisovatelé, námořníci z. ponorek. Je třeba jednat rychle. Budu muset pustit Ichtyandra bez řetězu. Jiné východisko není. Ale jak ho donutit, aby se vrátil zpátky? A když už mám riskovat, neměl bych raději poslat Ichtyandra pro výkupné, pro jeho sbírku perel? Ale co když nemá tak velkou cenu? Co když Ichtyandr přehání?

Ostatně musí získat obojí, i perly i poklady pohřbené na Mafaldu. Perly mu neutečou, bez Ichtyandra je nikdo nenajde, jen aby mu Ichtyandr do té doby neunikl. Avšak poklady na Mafaldu budou za několik dní a možná i za několik hodin již nedostupné.

Napřed tedy Mafaldu, rozhodl se v duchu Zurita. Poručil spustit kotvu. Potom sestoupil do své kajuty, napsal na lístek několik slov a vypravil se s papírkem k Ichtyandrovi.

„Umíš číst, Ichtyandře? Guttieri ti posílá dopis.“

Ichtyandr chvatně vzal papírek a četl:

„Ichtyandře, splň mou prosbu. V blízkosti Medúzy je potopená loď. Spusť se do moře a přines z té lodi všechno, co tam najdeš cenného. Zurita tě pustí bez řetězu, ale musíš se vrátit na Medúzu. Udělej mi to kvůli, Ichtyandře, a brzy budeš propuštěn na svobodu. Guttieri.“

Ichtyandr ještě nikdy nedostal od Guttieri dopis a neznal její písmo. Když dopis přečetl, velmi se zaradoval, ale vzápětí se zamyslel. Co když je to Zuritova lest?

„Proč mě Guttieri nepožádá osobně?“ zeptal se Zurity.

„Není jí docela dobře,“ odpověděl Zurita, „ale uvidíš ji, jakmile se vrátíš.“

„Nač potřebuje Guttieri ty cennosti?“ stále ještě pochybovačně se zeptal Ichtyandr.

„Kdybys byl pravý člověk, nenapadlo by tě dávat takové

otázky. Která žena se nechce krásně oblékat a nosit drahé šperky? A k tomu je zapotřebí peněz. Hodně peněz leží v potopené lodi. Teď nepatří nikomu, proč bys je neměl dobýt pro Guttieri? Hlavně musíš pátrat po zlatých mincích. Musí tam být kožené poštovní brašny. A kromě toho cestující mají jistě na sobě různé zlaté předměty, prsteny...”

„Snad si nemyslíte, že budu prohledávat mrtvolu?“ pobouřeně se zeptal Ichtyandr. „A vůbec vám nevěřím. Guttieri není lačná peněz, nemohla by mě poslat s takovým úkolem...”

„Proklatě!“ zvolal Zurita. Viděl, že jeho plán ztroskotá, ne-podaří-li se mu ihned přesvědčit Ichtyandra.

Ovládl se, dobrácky se rozesmál a řekl:

„Vidím, že se nedáš oklamat. Musím s tebou jednat otevřeně. Tak poslouvej. Máš pravdu, Guttieri netouží po zlatě z Mafaldu. Ale já ano. Už mi věříš?“

Ichtyandr se bezděčně usmál.

„Naprosto!“

„Výborně! Když už mi začínáš věřit, znamená to, že se domluvíme. Ano, já potřebuju zlato. A bude-li ho na palubě Mafaldu tolik, aby se jeho cena vyrovnala ceně tvých ukrytých perel, pustím tě, jen co mi je přineseš, do oceánu. Ale je tu jeden háček: ty mi docela nevěříš a já tobě také ne. Obávám se tě pustit bez řetězu, vklouzneš pod vodu a...”

„Dám-li vám čestné slovo, vrátím se.“

„Ještě jsem neměl příležitost se o tom přesvědčit. Nemáš mě v lásce a vůbec bych se ti nedivil, kdybys svému slovu nedostál. Ale máš rád Guttieri a splníš, oč tě požádá. Je to tak? Proto jsem se s ní domluvil. Chce samozřejmě, abych tě pustil na svobodu. Jen proto napsala dopis a dala mi ho, aby ti usnadnila cestu ke svobodě. Teď tomu rozumíš?“

Všechno, co Zurita říkal, zdálo se Ichtyandrovi přesvědčivé a pravděpodobné. Ale nevšiml si, že mu Zurita slibuje svobodu teprve, potom, až se přesvědčí, že zlato na Mafaldu se svou cenou vyrovná perlám v jeskyni...

Abychom mohli provést srovnání, říkal si Zurita v duchu, musí Ichtyandr, a já mu to neodpustím, přinést svou sbírku perel. A pak budu mít všechno: zlato z Mafaldu, sbírku perel i Ichtyandra. Ichtyandr však nemohl tušit Zuritovy myšlenky. Jeho otevřenost ho přesvědčila a Ichtyandr po úvaze svolil. Zurita si úlevně vzdychl. Mohu mu důvěřovat, pomyslel si. „Pojďme, rychle.“

Ichtyandr kvapně vystoupil na palubu a vrhl se do moře.

Námořníci viděli, že Ichtyandr skočil do moře bez řetězu. Rázem se dovítí, že se vydal za poklady na Mafaldu. Má se Zurita zmocnit celého bohatství? Museli neprodleně přikročit k činu, vrhli se tedy na Zuritu.

V těch chvílích, kdy mužstvo pronásledovalo Zuritu, začal Ichtyandr prohledávat potopenou loď.

Obrovským otvorem v horní palubě proplul dolů, nad schody, které připomínaly schodiště obrovského domu, a dostal se do rozlehlé chodby. Bylo tu téměř tma. Otevřenými dveřmi sem vnikalo jen slabé světlo.

Ichtyandr proplaval otevřenými dveřmi a octl se v salóne Velká okrouhlá okna matně osvětlovala obrovský sál, kam se mohlo vejít několik set lidí. Ichtyandr usedl na přepychový lustr a rozhlédl se. Byla to zvláštní podívaná. Dřevěné židle a nevelké stolky vyplavaly nahoru a pohupovaly se u stopu. Na menším pódiu stál klavír s otevřeným víkem. Podlaha byla pokryta hebkými koberci. Stěny vykládané červeným lakovaným dřevem se místy bortily. U jedné stěny stály palmy.

Ichtyandr se odrazil od lustru a plaval k palmám. Najednou se v údivu zastavil. Proti němu plaval jakýsi člověk a opakoval jeho pohyby. Zrcadlo, dovítí se Ichtyandr. Obrovské zrcadlo zabíralo celou stěnu a matně odráželo ve vodě zařízení salónu.

Tady by se žádné cennosti nenašly. Ichtyandr vyplaval na chodbu, spustil se na dolejší palubu a dostal se do místnosti

stejně přepychové a obrovské jako salón, pravděpodobně do jídelny. Na bufetech a pultech i pod nimi na zemi se povalovaly láhve vína, plechovky a nádoby s konzervami. Tlakem vody byly četné zátky vraženy hlouběji do lahví a plechovky byly promáčknuté. Stůl byl prostřen, ale část nádobí, stříbrných vidliček a nožů se válela na podlaze. Ichtyandr se vydal do kajut.

Prohlédl již několik kajut zařízených s nejmodernějším americkým komfortem, ale nespátřil ani jednoho mrtvého. Teprve na třetí palubě uviděl v jedné kajutě napuchlou mrtvolu, pohupující se u stropu.

Zřejmě se jich hodně zachránilo v člunech, pomyslel si Ichtyandr.

Když se však spustil ještě níž, na palubu pro cestující třetí třídy, uviděl hrůzný obraz: v těchto kajutách zůstali muži, ženy i děti. Byly tu mrtvoly bělochů, Číňanů, černochů a Indiánů.

Posádka parníku se především snažila zachránit bohaté cestující z první třídy a ostatní ponechala jejich osudu. Do některých kajut se Ichtyandr ani nedostal; dveře byly pevně zahrazeny mrtvolami. Lidé se ve zmatku vzájemně rdousili, tlačili se u východů, navzájem si překáželi a připravovali se o poslední možnost záchrany. V dlouhé chodbě se zvolna pohupovali mrtví. Voda vnikala do otevřených okének a kolébala napuchlé mrtvoly. Ichtyandrovi bylo najednou úzko a snažil se co nejrychleji uniknout z podmořského hřbitova.

Cožpak Guttiere nevěděla, kam mě posílá? uvažoval Ichtyandr. Cožpak mohla od něho požadovat, aby obracel naruby kapsy utopenců a páčil jejich zavazadla? Ne, toho by nebyla schopná! Zřejmě padl opět Zuritovi do pastí. Vyplavu na hladinu, rozhodl se Ichtyandr, a vyžádám si, aby Guttiere vyšla na palubu a potvrdila svou prosbu.

Jako ryba klouzal po nekonečných přechodech z paluby na palubu a rychle vyplaval na hladinu.

Bystře se přibližoval k Medúze.

„Zurito!“ volal. „Guttiere!“

Ale nikdo mu neodpovídal. Medúza se němě houpala na vlnách.

Kam se všichni poděli? přemýšlel Ichtyandr. Co má Zurita ještě za lubem? Opatrně připlaval ke škuneru a vystoupil na palubu.

„Guttiere!“ zvolal znovu.

„Jsme tady!“ zaslechl Zuritův hlas, slabě sem doléhající od břehu. Ichtyandr se ohlédl a uviděl Zuritu, opatrně vykukujícího z křoví na břehu.

„**Guttiere** je nemocná! Pojd' k nám, Ichtyandře!“ volal Zurita.

Guttiere je nemocná! Za okamžik ji uvidí. Ichtyandr skočil do vody a rychle plaval ke břehu.

Když vystoupil z vody, zaslechl přidušené volání Guttiere:

„Zurita lže! Zachraň se, Ichtyandře!“

Ichtyandr se chvatně otočil a plaval pod vodou. Když **se** již hodně vzdálil od břehu, vyplul na hladinu a ohlédl **se**. Uviděl, že se na břehu mihlo cosi bílého.

Možná, že to Guttiere vítala jeho záchranu. Uvidí ji ještě někdy?...

Ichtyandr rychle plaval na volné moře. V dálce spatřil nevelikou loď. Obklopená pěnou mířila k jihu, brázdíc hladinu ostrou přídílí.

Jen dál od lidí, pomyslí si Ichtyandr, ponořil se do hloubky a skryl se pod vodou.

nenadálý otec

Baltazar byl po neúspěšné plavbě na ponorce v nejchmur-nější náladě. Ichtyandra nenašli. Zurita kamsi zmizel i s Guttiere.

„Zatracení běloši!“ bručel staroch, osaměle vysedávaje ve

svém krámku. „Vyhnali nás z naší půdy a udělali z nás své otroky. Mrzačí naše děti a unášejí naše dcery. Chtějí nás všechny do posledního vyhladit.“

„Bud zdrav, bratře!“ uslyšel hlas Kristův. „Nesu ti velkou novinku! Ichtyandr se našel.“

„Co?!“ Baltazar rychle povstal. „Povídej, honem!“

„Všechno ti povím, jenom mi neskákej do řeči, nebo zapomenu, co jsem chtěl říct. Ichtyandr se našel. Dobře jsem tenkrát hádal: byl na potopené lodi. Když jsme odpluli, vyplaval a zamířil domů.“

„A kde je? U Salvátora?“

„Ano, u Salvátora.“

„Půjdu k němu, k Salvátorovi, a požádám ho, aby mi vrátil syna...“

„Nedá ti ho!“ namítl Kristo. „Salvátor Ichtyandrovi zakázal plavat v oceánu. Občas ho tajně pustím...“

„Musí mi ho dát! Kdyby ne, tak Salvátora zabiju. Pojďme teď hned.“

Kristo polekaně zamával rukama:

„Počkej aspoň do zítřka. Vyprosil jsem si, aby mi Salvátor dovolil navštívit vnučku. Je teď hrozně podezřívavý. Div mě očima neprobodne. Prosím tě, počkej do zítřka.“

„Dobrá. Zítra půjdu k Salvátorovi. A teď půjdu tam, k zálivu. Třebas aspoň zdálky uvidím v moři svého syna.“

Celou noc proseděl Baltazar na skále u zálivu a upřeně zíral do vln. Moře burácelo. Studený jižní vítr srážel svými nárazy pěnu s hřebenů vln a rozmetával ji po pobřežních útesech. Na břehu hřměl příboj. Měsíc se schovával za mraky, které se hnaly po obloze, chvílemi osvětloval vlny, chvílemi se skrýval. Ať se Baltazar sebevíc namáhal, ve zpěněním oceánu nemohl nic rozeznat. Už svítalo a staroch stále ještě nehybně seděl na pobřežním útesu. Před chvílí ještě černý oceán teď zešedl, ale byl stejně pustý a prázdný jako dřív.

Najednou se Baltazar zachvěl. Svým bystrým zrakem zpozoroval, že se na vlnách pohupuje jakýsi tmavý předmět.

Člověk! Možná utopenec! Ne, leží klidně na zádech a ruce má založeny za hlavou. Není to snad on? Nemýlil se. Byl to Ichtyandr. Baltazar povstal, přitiskl ruce na prsa a hlasitě zvolal: „Ichtyandře! Synu můj!“ a se vztaženými rukama se vrhl do moře.

Skokem se skály se ponořil do velké hloubky. A když vyplaval na hladinu, nikdo tam už nebyl. Baltazar zaútočil proti vlnám a ponořil se znovu, ale obrovská vlna ho zvedla, převrátila, vyhodila na břeh a s dutým hukotem se valila zpátky.

Baltazar celý zmáčený vstal, podíval se do vln a hlasitě vzdychl.

Cožpak se mi to jen zdálo?

Když vítr se sluncem vysušily Baltazarův oblek, odebral se ke zdi střezící Salvátorovo panství a zabušil na železná vrata.

„Kdo je tam?“ zeptal se černocho a vyhlédl pootevřenou špe-hýrkou.

„Jdu k doktorovi, v důležité věci.“

„Doktor nikoho nepřijímá,“ odpověděl černoch a okénko se zavřelo.

Baltazar bušil dál na vrata, křičel, ale nikdo mu nepřišel otevřít. Za zdí bylo slyšet jen hrozivý štěkot psů.

„Počkej, ty zatracený Španěle!“ pohrozil Baltazar a vydal se do města.

Poblíž soudní budovy byla pulkerie Palma, starý přízemní bílý hostinec se silnými kamennými zdmi. Před vchodem byla malá veranda, krytá pruhovanou plachtou; stály tam stolky a kaktusy v modrých smaltovaných vázách. Veranda ožívala až k večeru. Za dne sedávalo obecenstvo raději v chladných nízkých pokojíčkách. Pulkerie byla jakousi součástí soudní budovy. Když zasedal soud, přicházeli sem žalobci, žalované strany, svědkové i obžalovaní, kteří ještě nebyli zatčeni.

Popíjeli tu víno a pulke*) a krátili si tak nudné hodiny čekání, než přijdou na řadu. Čiperný chlapec, který celé hodiny pobíhal mezi soudní budovou a hostincem, hlásil, co se děje u soudu. Bylo to pohodlné. Sem docházeli všichni pokoutní advokáti a falešní svědkové a bezostyšně nabízeli své služby.

Baltazar strávil v Palmě mnohou chvíli, chodíval si sem vyřizovat své obchodní záležitosti. Věděl, že se tu vždy setká s člověkem, který mu napíše potřebnou žádost. Proto sem zašel i dnes.

Rychle prošel verandou, vkročil do chladné chodby, s chutí vdechl příjemný chládek, otřel si pot s čela a zeptal se chlapce, který se vrtěl kolem něho:

„Je tu už Larra?“

„Don Flores de Larra je zde, sedí na svém místě,“ odpověděl čile chlapec.

Muž, kterého titulovali zvučným jménem don Flores de Larra, býval kdysi bezvýznamným soudním úředníčkem, ale dostal vyhazov, protože bral úplatky. Ted' měl spoustu zákazníků; každý, kdo potřeboval zatušovat nějaký hříšek, obracel se na tohoto velikého překrucovače.

Larra seděl u gotického okna se širokou podezdívkou. Na stole před ním stál vedle nabitě rezavé aktovky džbáněk vína. Plnicí pero vždy pohotově k práci vězelo v náprsní kapse obnošeného obleku olivové barvy. Larra byl tlustý, plešatý, hladce oholený, nadutý a měl červený nos i tváře. Věťfík, vanoucí otevřeným oknem, mu čechral zbytky šedivých vlasů. Ani soudní předseda nemohl přijímat své klienty s větší důstojností. Když uviděl Baltazara, nedbale sklonil hlavu na pozdrav, pokynul na proutěné křeslo proti sobě a řekl:

„Prosím, posad'te se. Co si ráčíte přát? Napijete se vína? Nebo pulke?“

Zpravidla on objednával a zákazník platil.

Baltazar jako by jeho slova přeslechl.

*) Nápoj připravovaný ze šťávy agáve.

„Mám velkou věc. Důležitou věc, Larro.“ „Don Flores de Larra,“ opravil ho advokát a napil se ze džbánu.

Ale Baltazar nedbal na jeho upozornění. „Oč tedy jde?“ „Víš, Larro...“ „Don Flores de...“

„Nech si ty komedie pro nováčky!“ hněvivě zvolal Baltazar. „Tohle je vážná věc.“

„Tak tedy mluv,“ odpověděl Larra již jiným hlasem. „Znáš mořského d'ábla?“

„Nemám čest znát ho osobně, ale hodně jsem o něm slyšel,“ odpověděl Larra, upadaje zas do svého důležitého tónu.

„Tak poslouchej! Ten, komu říkají mořský d'ábel, je můj syn Ichtyandr.“

„To není možné!“ zvolal Larra. „Napil ses přes míru, Baltazare.“

Indián bouchl pěstí do stolu:

„Od včerejška jsem neměl nic v ústech kromě několika doušek mořské vody.“ „Tím hůř tedy...“

„Myslíš, že blázním? Ne, jsem úplně při rozumu. Mlč a poslouchej.“

Baltazar vylíčil Larrovi celý příběh. Larra Indiána vyslechl mlčky, jen jeho šedivé obočí se zvedalo stále výš. Nakonec už se neovládl, bouchl buclatou dlaní do stolu a zvolal:

„U sta d'áblů!“

Přiběhl chlapec v bílé zástěře a se špinavým ubrouskem. „Co si přejete?“

„Dvě láhve sauternského s ledem!“ Larra se obrátil k Baltazarovi a řekl: „Výborně! To je skvělý podnik! A to sis všechno vymyslel sám? Ačkoli upřímně řečeno to tvoje otcovství je v celé té věci nejslabší bod.“

„Ty tomu nevěříš?“ Baltazar zrudl hněvem.

„No tak se nezlob, staroušku. Mluvím přece jenom jako

právník, z hlediska pádnosti soudních důkazů je to trochu slabé. Ale dá se to poopravit. Ano. A kouká z toho hodně peněz.“

„Nejde mi o peníze, ale o syna.“

„Peníze potřebuje každý a zvláště ten, komu přibude do rodiny nový přírůstek, jako v tvém případě,“ poučně odpověděl Larra a se lstivě přimhouřenýma očima pokračoval: „Nejcennější a nejnadějnější na celé věci je, že víme, jakými pokusy a operacemi se Salvátor zabývá. Tady můžeme založit takové podkopy, že se z toho zlatého váčku, myslím Salvátora, posypou pesety jako přezrálé pomeranče za pořádné vichřice.“

Baltazar sotva smočil rty ve víně, které mu Larra nalil, a řekl: „Chci svého syna. Musíš o tom napsat udání soudu.“

„To ne! Kdepak!“ bezmála polekaně odporoval Larra, „kdybychom takhle začali, zkazili bychom celou věc. S tím vyrukujeme až nakonec.“

„A co tedy radíš?“ zeptal se Baltazar.

„Předně,“ Larra ohnul tlustý ukazováček, „pošleme Salvátorovi dopis, který bude oplývat zdvořilostí. Sdělíme mu, že víme o všech jeho nezákonných operacích a pokusech. A jestliže nechce, abychom celou věc zveřejnili, musí nám vyplatit okrouhlou sumičku. Sto tisíc, ano nejméně sto tisíc.“ Larra se tázavě podíval na Baltazara.

Ten zamračeně mlčel.

„Zadruhé,“ pokračoval Larra, „až dostaneme zmíněnou částku, a my ji dostaneme, pošleme profesoru Salvátorovi druhý dopis, ještě zdvořilejší. Sdělíme mu, že se našel Ichtyandrův pravý otec a že máme v rukou nesporné důkazy. Napíšeme mu, že otec chce zpátky svého syna a nezastaví se ani před soudním řízením, při němž může vyjít najevo, jak Salvátor Ichtyandra zmrzačil. Bude-li se Salvátor chtít vyhnout soudnímu vyšetřování a ponechat si dítě, musí vyplatit námi udaným osobám na námi udaném místě milión dolarů.“

Ale Baltazar už neposlouchal. Chytil láhev a namířil ji na

advokátovu hlavu. Larra ještě nikdy neviděl Baltazara tak rozzuřeného.

„Nezlob se. Nech toho, já jen žertoval. Postav tu láhev!“ zvolal Larra a zakryl si rukou lesklou lebku.

„Ty! Ty!...“ křičel rozlícený Baltazar. „Ty mi navrhuješ, abych prodal vlastního syna, abych se zřekl Ichtyandra. Copak nemáš kouska srdce? Jsi člověk, nebo nějaký štír či pavouk, což jsi nikdy nepoznal otcovské city?“

„Pět! Pět! Pět!“ křičel Larra, který se také rozlítíl. „Pět otcovských citů! Mám pět synů! Pět ďáblíků různé velikosti! Všechno vím, všechno chápu! Však i tvůj se ti vrátí. Jen se obrň trpělivostí a vyslechni mě do konce.“

Baltazar se uklidnil. Postavil láhev na stůl, sklonil hlavu a zadíval se na Larra.

„Tak mluv!“

„No tak! Salvátor nám vyplatí milión. To bude věno pro tvého Ichtyandra. A mně taky něco kápne. Za námahu a za autorské právo na nápad, nějakých těch sto tisíc. Však se domluvíme. Salvátor vyplatí milión. Na to dám krk! A hned jak to vyplatí...“

„Podáme oznámení soudu.“

„Ještě maloučko strpení. Požádáme vydavatele a redaktory největšího novinářského koncernu, aby nám vyplatili, no řekněme takových dvacet, třicet tisíc, přijdou nám vhod na drobná vydání, za to, že jim dodáme zprávy o nejsenzačnějším zločinu. Možná, že nám něco kápne i z tajných fondů tajné policie. Takový případ přece může policejním agentům dopomoci k velké kariéře. Až ze Salvátorova případu vyždímáme všechno, co se dá, pak můžeš jít k soudu a dovolávat se svých otcovských citů. Pak ať ti sama bohyně Themis*) dopomůže k tvým právům a přivede ti do náruče tvého roz-milého synáčka.“

Larra vypil jedním douškem sklenici vína, klepl pohárem o stůl a vítězně se podíval na Baltazara.

*) V řecké mytologii bohyně světového řádu, práva a spravedlnosti.

„Co tomu říkáš?“

„Celé dny a noci nespím, nejím. A ty mi navrhuješ, abych věc protahoval donekonečna,“ začal Baltazar.

„Ale uvědom si proč!“ přerušil ho ohnivě Larra. „Proč! Pro milióny. Mi - li - óny! Cožpak jsi ztratil zdravý rozum? Žil jsi přece bez Ichtyandra dvacet let.“

„Žil. Ale teď... Zkrátka, napiš oznámení soudu.“

„Opravdu se pomátl,“ zvolal Larra. „Vzpamatuj se, vzchop se, vem rozum do hrsti, Baltazare! Pochop! Milióny! Peníze! Zlato! Můžeš si koupit všechno, co tě napadne. Nejlepší tabák, automobil, dvacet škunerů, tuhleten hostinec...“

„Piš oznámení soudu, nebo se obrátím na jiného advokáta,“ rázně prohlásil Baltazar.

Larra pochopil, že další námitky jsou bezpodstatné. Zavrtěl hlavou, vzdychl si, vytáhl z rezavé aktovky papír a z náprsní kapsy vytrhl plnicí pero.

Netrvalo dlouho a žaloba na Salvátora, jenž si nezákonně prisvojil Baltazarova syna a zmrzačil ho, byla sepsána.

„Naposledy ti říkám: rozmysli si to,“ řekl Larra.

„Dej to sem,“ odpověděl Indián a vztáhl ruku pro žalobu.

„Odnes to hlavnímu prokurátorovi. Rozumíš?“ poučil Larra svého klienta a zabručel si pod nos: Kdybys tak zakopl na schodech a zlomil si nohu !

Když Baltazar vycházel od prokurátora, srazil se na velkém bílém schodišti se Zuritou.

„Co ty tu pohledáváš?“ zeptal se Zurita a podezřívavě si změřil Indiána. „Snad sis nebyl na mě stěžovat?“

„Na vás na všechny bychom si měli stěžovat,“ odpověděl Baltazar, maje na mysli Španěly, „ale nemáme komu. Kde skrýváš mou dceru?“

„Cože se mi opovažuješ tykat!“ vzplanul Zurita. „Kdybys nebyl otcem mé ženy, ztloukl bych tě holí.“

Hrubě odstrčil Baltazara, vyběhl po schodech a zmizel za velikými dubovými dveřmi.

právníký orřsek

Prokurátora v Buenos Aires navřtivil vzácný host, převor místního kapitulního chrámu, biskup Juan de Garcillasso.

Prokurátor, tlustý, malý, živý človíček s očkama zarostlými tukem, s krátce ostříhanými vlasy a nabarveným knírem, povstal ze svého křesla, aby přivítal biskupa. Starostlivě usadil milého hosta do masivního koženého křesla vedle svého stolu.

Biskup s prokurátorem se sobě málo podobali. Prokurátor měl masitý zarudlý obličej, tlusté rty a nos tvaru hrušky. Jeho prsty připomínaly tlusté krátké špalíčky a knoflíky na zakulaceném bříše hrozily, že se co chvíli utrhnou a že už neudrží živelně rozkolísanou hroudu tuku.

Biskupova tvář byla nápadně hubená a bledá. Suchý nos s hrbolekem, špičatá brada a tenké, téměř modré rty nezapřely pravého jezuitu. Biskup se nikdy nedíval do očí svému společníkovi, přesto však ho bystře pozoroval. Měl dalekosáhlý vliv a s chutí se vytrhoval z církevních záležitostí, aby řídil složité politické machine. Když vyměnil pozdrav s hostitelem, bez otálení přikročil k účelu své návštěvy.

„Zajímalo by mě,“ tiše začal biskup, „jak to vypadá se záležitostmi profesora Salvátora?“

„Tak i vy, Vaše Eminence, máte zájem o tu věc!“ sladce zvolal prokurátor. „Ano, je to mimořádně zajímavý proces!“ Vzal se stolu silnou složku, a probíraje se v ní, pokračoval: „Na udání Pedra Zurity jsme provedli prohlídku u profesora Salvátora. Zuritovo prohlášení, že Salvátor provádí podivné operace na zvířatech, se ukázalo naprosto pravdivé. V Salvátorových sadech jsme objevili hotovou továrnu na všelijaké obludy. Je to přímo neuvěřitelné. Například...“

„Výsledky prohlídky znám z denního tisku,“ přerušil ho

jemně biskup. „Co jste udělali se Salvátorem? Je zatčen?“ „Ano, je zatčen. Kromě toho jsme převezli do města jako věcný důkaz i svědka obžaloby, mladíka jménem Ichtyandr, to on je mořský ďábel. Koho by napadlo, že slavný mořský ďábel, který tak dlouho vzbuzoval naši pozornost, je jedna ze zrůd Salvátorova zvěřince. Slovní odborníci, univerzitní profesori se teď zabývají jejich studiem. Nemohli jsme ovšem převézt do města celý zvěřinec, všechny živé důkazy. Ale Ichtyandra jsme přivezli a umístili ho ve sklepení soudní budovy. Působí nám nemalé starosti. Představte si, museli jsme pro něho zřídit velkou nádrž, poněvadž nemůže žít bez vody. Opravdu mu bylo velmi špatně. Salvátor provedl nějaký neobvyčejný zákrok v jeho organismu, který z chlapce udělal člověka obojživelníka. Naši vědci podají v této věci dobrozdání.“

„Mne zajímá více osud Salvátorův,“ stejně tiše pronesl zase biskup. „Z čeho se bude zodpovídat? A co myslíte, bude odsouzen?“

„Salvátorův případ je vzácný právník oříšek,“ odpověděl prokurátor. „Přiznávám se, ještě jsem se nerozhodl, pod jaký paragraf zařadím jeho zločin. Nejjednodušší by ovšem bylo obžalovat Salvátora z nezákonných vivisekcí a ze zmrzačení, které způsobil tomu mladíkovi...“

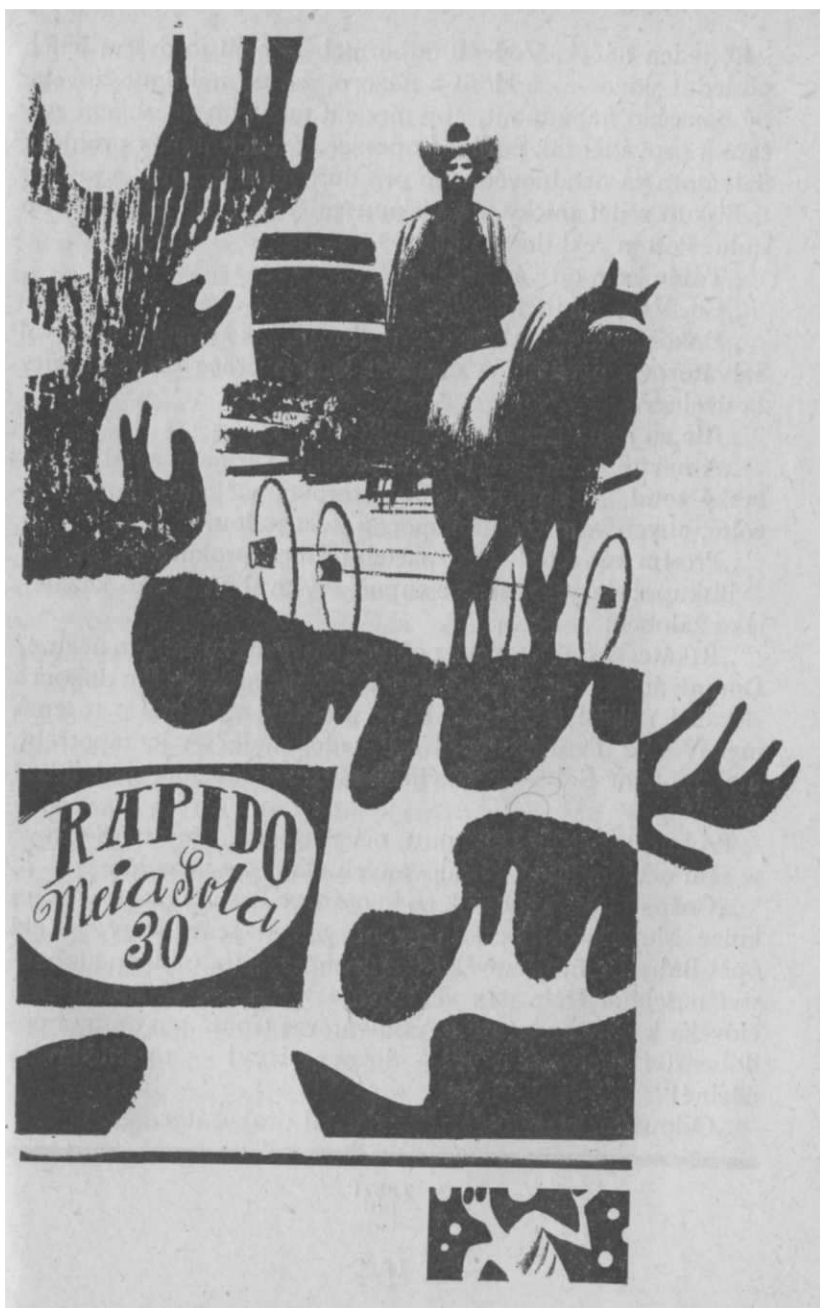
Biskup se zamračil:

„Domníváte se, že ve všech Salvátorových počinech nenajdete viny přestupku?“

„Je vinen, ale čím?“ pokračoval prokurátor. „Dostal jsem ještě jedno oznámení od jakéhosi Indiána Baltazara. Tvrdí, že Ichtyandr je jeho syn. Důkazy jsou slabé, ale snad budeme moci použít toho Indiána jako svědka žaloby, jestliže znalci potvrdí, že Ichtyandr je skutečně jeho syn.“

„V nejlepším případě bude tedy Salvátor obviněn pouze z porušení lékařských stanov a bude souzen proto, že provedl operaci na dítěti bez dovolení rodičů?“

„A snad ještě za zmrzačení. To už je vážnější. Ale věc má

ještě jeden háček. Vědečtí odborníci — není to ovšem jejich poslední slovo — se kloní k názoru, že normálnímu člověku by nemohlo napadnout, aby mrzačil takovým způsobem zvířata a prováděl tak podivné operace. Znalci mohou prohlásit Salvátora za neodpovědného pro duševní chorobu."

Biskup seděl mlčky, se stisknutými rty, a díval se na roh stolu. Potom řekl docela tiše:

„Tohle jsem od vás nečekal.“

„Co, Vaše Eminence?“

„Dokonce i vy, strážce spravedlnosti, jako byste schvaloval Salvátorovo počínání a uznával jeho operace do jisté míry za účelné.“

„Ale co je na tom špatného?“

„A nevíte, kam zařadit jeho zločiny. Církevní soud — nebeský soud — pohlíží na Salvátorovo počínání jinak. Dovolte, abych vám byl nápomocen svou radou.“

„Prosím vás o to,“ v rozpacích pronesl prokurátor.

Biskup začal tiše, ale postupně zvyšoval hlas jako kazatel, jako žalobce:

„Říkáte, že Salvátorovo počínání je svým způsobem účelné? Domníváte se, že zvířata i člověk, které zmrzačil, tím dokonce získali i nějaké přednosti, které předtím neměli. Co to znamená? Což Tvůrce stvořil lidi nedokonalé? A je zapotřebí, aby profesor Salvátor jakýmsi zákrokem zdokonaloval lidské tělo?“

Prokurátor seděl bez hnutí, oči sklopeny. Před tváří církve se sám octl na lavici obžalovaných. Toho se nenadál.

„Cožpak jste zapomněl, co je psáno v Písmě svatém v první knize Mojžíšově, kapitola první, verš dvacátý šestý: Řekl opět Bůh: Učiňme člověka k obrazu našemu, podle podobenství našeho. Dále pak verš dvacátý sedmý: I stvořil Bůh člověka k obrazu svému. A Salvátor si troufá ten obraz i podobenství znetvořit a vy — dokonce i vy! — to shledáváte účelné!“

„Odpusťte, svatý otče...“ zakoktal prokurátor.

„Což Hospodin neshledal svůj výtvor tak krásný a dokonalý?“ pokračoval biskup nadšeně. „Chováte v dobré paměti zákony lidské, ale zapomínáte na zákony boží. Vzpomeňte si na verš třicátý první téže první kapitoly Geneze: A viděl Bůh vše, co učinil, a aj, bylo *velmi* dobré. A váš Salvátor se domnívá, že musí vylepšovat, předělávat, mrzačit, že z lidí se musí stát obojživelníci, a i vám to připadá velmi důmyslné a účelné. Cožpak to není hanobení Boha? Což to není rouhání? Urážka Boha? Což naše občanské řády již netrestají náboženské přestupky? A co když po vás všichni začnou opakovat: Ano, Bůh stvořil člověka špatně. Musíme ho dát profesorů Salvátorovi, aby ho předělal. Což to není hrozný hřích proti náboženství? Bůh shledal, že všechno, co stvořil, je dobré, všechno tvorstvo. Ale Salvátor vyměňuje zvířatům hlavy, dává jim jinou srst, vytváří vskutku mrzké obludy, jako by se chtěl Tvůrce vysmívat. A vy nemůžete v jeho skutcích najít vinu přestupku!“

Biskup se odmlčel. Spokojen účinkem, který měla jeho řeč na prokurátora, chvíli mlčel a pak znovu tiše promluvil, postupně zvyšuje hlas:

„Řekl jsem, že nejvíce mě zajímá osud Salvátorův. Ale což mohu zůstat lhostejný k osudu Ichtyandrově? Vždyť ten tvor nemá ani křesťanské jméno, neboť Ichtyandr neznamená v řečtině nic jiného než člověk ryba. I když Ichtyandr sám není vinen, i když je pouhou obětí, přece jen je to bytost rouhačská, Bohu nemilá. Pouhou svou existencí může mást mysl lidí, vzbuzovat hříšné úvahy, uvádět v pokušení malověrné a viklat jejich víru. Nejlepší by bylo, kdyby si ho Bůh povolal k sobě, kdyby ten nešťastný jinoch zemřel na své neblahé zmrzačení.“ Biskup se při těchto slovech významně podíval na prokurátora. „V každém případě musí být obžalován, odklizen, zbaven svobody. Přece se také dopustil různých přestupků: bral rybářům jejich úlovky, ničil jim sítě a konečně je tak vystrašil, jak si jistě vzpomínáte, že rybáři nechali lovu a město bylo bez ryb. Bezbožník Salvátor a od-

porný výtvar jeho rukou, Ichtyandr, jsou drzou provokací proti církvi, proti Bohu, proti nebi! A církev neustane v boji proti nim, dokud nebudou zničeni.“

Biskup pokračoval ve své obžalobě. Prokurátor seděl před ním sklíčený, se sklopenou hlavou a ani se nepokusil zarazit proud jeho výhružných slov.

Když biskup konečně zmlkl, prokurátor povstal, přistoupil k němu a řekl dutým hlasem:

„Jako křesťan přinesu svůj hřích do zpovědnice, abyste mi odpustil. A jako úřední osoba vám vřele děkuji za pomoc, kterou jste mi poskytl. Teď jasně vidím Salvátorovu vinu. Bude obžalován a po zásluze potrestán. Ichtyandra rovněž nemine ruka spravedlnosti.“

geniální šílenec

Doktora Salvátora soudní proces nezlomil. Choval se ve vězení klidně, sebevědomě, se znalci a vyšetřujícími soudci mluvil se vznešenou shovívavostí, jako dospělý s dětmi.

Nedovedl žít nečinně. Mnoho psal, provedl několik skvělých operací ve vězeňské nemocnici. Mezi jeho vězeňskými pacienty byla i žena žalárníka. Zhoubný nádor ji ohrožoval na životě. Salvátor ji zachránil právě v okamžiku, kdy lékaři pozvaní na konzultaci odmítli svou pomoc s prohlášením, že zde je věda bezmocná.

Nadešel den soudního přelíčení.

Obrovská soudní dvorana nemohla pojmout všechny, kdo si přáli zúčastnit se soudu. Obecenstvo zaplnilo chodby, náměstí před budovou a nahlíželo do otevřených oken. Mnoho zvědavců vylezlo na stromy kolem soudní budovy.

Salvátor klidně usedl na lavici obžalovaných. Choval se tak důstojně, že mohl v nezasvěcených vzbudit dojem, že není obžalovaný, nýbrž soudce. Obhájce odmítl.

Stovky zvědavých očí se na něho se zájmem upíraly. Ale málokdo vydržel jeho upřený pohled.

Ichtyandr vzbudil nemenší zájem, ale přelíčení se neúčastnil. V posledních dnech mu bylo velmi špatně a téměř neustále dlel ve vodní nádrži, skryt před dotěrnými zvědavými očima. V Salvátorově procesu byl jen svědkem obžaloby, spíše věcným důkazem podle vyjádření prokurátora.

Za své osobní přestupky měl být Ichtyandr souzen zvlášť, až po Salvátorově procesu.

Prokurátor byl nucen takto postupovat proto, že biskup naléhal, aby se Salvátorova pře vyřídila co nejrychleji, a sbírání důkazů proti Ichtyandrovi vyžadovalo více času. Prokurátorovi lidé zatím příčinlivě, ale opatrně sháněli v hostinci Palma svědky budoucího procesu, kde měl Ichtyandr vystoupit jako obžalovaný. Přesto však biskup nepřestával naznačovat prokurátorovi, že nejlepším východiskem by bylo, kdyby si Bůh vzal nepodařeného Ichtyandra k sobě. Taková smrt by byla nejlepším důkazem toho, že lidská ruka dokáže boží dílo jen zkazit.

Tři učené znalci, universitní profesori, přečetli své prohlášení. Posluchačstvo vyslechlo názory vědců s obrovským zájmem, dbajíc, aby mu neušlo ani slovo.

„Na žádost soudu,“ začal už nemladý profesor Šejn, hlavní soudní znalec, „vyšetřili jsme zvířata a jinocha Ichtyandra, operované profesorem Salvátorem v jeho laboratořích. Provedli jsme pátrání v jeho nikterak rozsáhlých, ale důmyslně zařízených laboratořích a operačních sálech. Profesor Salvátor používal při svých operacích nejen nejnovějších, nej-dokonalejších výtvorů chirurgické techniky, jako jsou elektrické nože, desinfekční ultrafialové paprsky a podobně, ale viděli jsme tam takové nástroje, které chirurgie ještě nezná. Zřejmě byly zhotoveny podle jeho návodu. Nebudu se dlouho zabývat pokusy, které profesor Salvátor prováděl na zvířatech. Tyto pokusy se vyznačují neobyčejně smělou myšlenkou a skvělým provedením; vesměs tu šlo o přemístění

tkáně i celých orgánů, o umělý srůst dvou zvířat, o přeměnu ryb dvojdyšných na jednodyšné a opačně, dále o přeměnu samic v samce a o nové omlazovací metody. V Salvátorových sadech jsme našli mladé příslušníky různých indiánských kmenů od několikaměsíčních dětí až po čtrnáctileté výrostky.“

„V jakém stavu jste našli děti?“ zeptal se prokurátor.

„Všechny byly zdravé a veselé. Dovádějí v sadu a hrají si tam. Mnohým z nich zachránil Salvátor život. Indiáni mu věřili a vodili k němu děti i z nejdlejších končin, od Aljašky po Ohňovou zemi. Byly tam děti Eskymáků, Ja-ghanů, Apačů, Taulipangů, Sanapanů, Botokudů, Panů a Araukánů.“

V sále se ozval čísi povzdech.

„Všechny indiánské kmeny nosily své děti k Salvátorovi.“ Prokurátor začínal pocíťovat nepokoj. Po rozmluvě s biskupem, která nově usměrnila jeho mysl, nemohl klidně vyslechnout Salvátorovu chválu, a proto se zeptal znalce:

„Snad se nedomníváte, že Salvátorovy operace byly účelné a prospěšné?“

Ale předseda soudu, šedivý stařec s přísnou tváří, v obavě, aby znalec neodpověděl kladně, chvatně namítl:

„Soud se nezajímá o osobní názory znalců ve vědeckých otázkách. Prosím, pokračujte. Jaký byl výsledek prohlídky jinocha Ichtyandra z kmene Araukánů?“

„Tělo měl pokryté umělými šupinami,“ pokračoval znalec, „z jakési neznámé, pružné, ale naprosto pevné hmoty. S rozbořem této hmoty nejsme dosud hotovi. Ve vodě používal Ichtyandr obvykle brýlí se zvláštními skly z olovnatého skla, která měla téměř dvojnásobný úhel lomu. To mu umožňovalo dobře vidět pod vodou. Když jsme Ichtyandrovi svlékli jeho šupiny, spatřili jsme pod oběma lopatkami kulaté otvory asi deseticentimetrového průměru, překryté pěti tenkými proužky, připomínající žraločí žábry.“

Sál tiše zahlučel údivem.

„Ano,“ pokračoval znalec, „zdá se to neuvěřitelné, ale Ichtyandr má lidské plíce a k tomu ještě žraločí žábry. Proto může žít na zemi i pod vodou.“

„Člověk obojživelník?“ zeptal se ironicky prokurátor.

„Ano, svým způsobem člověk obojživelník, dvojdyšný tvor.“

„Ale jak přišel Ichtyandr k žraločímu žábrám?“ zeptal se předseda.

Znalec široko rozhodil ruce a odpověděl:

„Je to záhada, kterou nám snad nejlépe objasní profesor Salvátor. Náš názor je takový: podle Häckelova biogenetického zákona opakuje každý živý tvor ve svém vývoji všechny formy, kterými prošel daný druh živé bytosti během svého staletého života na zemi. Lze s jistotou tvrdit, že člověk pochází z předků, kteří svého času dýchali žábry.“

Prokurátor povstal ze židle, ale předseda ho zarazil pohybem ruky.

„Na lidském zárodku můžeme pozorovat ve dvacátém dni jeho vývoje čtyři žaberní záhyby. Ale později se žaberní aparát na lidském zárodku začíná měnit; z prvního žaber-ního oblouku se vytvoří sluchový kanálek se sluchovými kůstkami a Eustachovou trubicí; ze spodního žaberního oblouku se vyvine dolní čelist; z druhého oblouku se utvoří výrůstky a hlavní část jazyky; z třetího oblouku se pak vyvine štítová chrupavka hrtanu. Nezdá se nám, že se profesor Salvátorovi podařilo zadržet Ichtyandrův vývoj v jeho zárodečném stadiu. Věda ovšem zná případy, kdy se dokonce u naprosto dospělého člověka vyskytuje nezarostlý žaberní otvor na krku, pod dolní čelistí. Jsou to tak zvané krční fistule. Ale s takovými pozůstatky žaber nelze samozřejmě žít pod vodou. Kdyby se zárodek vyvíjel nenormálně, mohlo by dojít jedině k dvěma důsledkům: buď by se vyvinuly žábry, ovšem na úkor vývoje sluchového orgánu a jiných anatomických změn. Ale tehdy by se z Ichtyandra stala obluda s nevyvinutou hlavou napůl rybí a napůl lid-

skou, nebo by se vyvinul normální člověk a pak by žábry musely zaniknout. Avšak Ichtyandr je normálně vyvinutý mladý muž s dobrým sluchem, bezvadnou dolní čelistí a normálními plícemi, jenže má kromě toho dokonale vyvinuté žábry. Zatím jsme však nezjistili, jak žábry a plíce fungují, v jakém jsou vzájemném poměru, protéká-li voda ústy a plícemi do žaber, nebo vniká-li do žaber nevelkým otvorem, který jsme objevili na Ichtyandrově těle nad okrouhlým žaberním otvorem. Na tyto otázky bychom mohli odpovědět jedině v tom případě, kdybychom provedli anatomické šetření. Opakuji znovu, že tuto záhadu nám může vysvětlit jedině profesor Salvátor. Profesor Salvátor nám musí vysvětlit, jak vznikli psi podobní jaguárům a všechna ta podivná zvířata a obojživelné opice, Ichtyandrovi dvojníci.“

„Jaký je váš obecný závěr?“ zeptal se znalce předseda.

Profesor Šejn, sám velmi proslulý vědec a chirurg, odpověděl upřímně:

„Přiznávám se, že celá věc je pro mne záhadou. Mohu jen říci, že to, co dělal profesor Salvátor, dokáže jedině génius. Salvátor zřejmě usoudil, že jeho chirurgická dovednost dostoupila takové dokonalosti, že může rozbírat, skládat a uzpůsobovat tělo zvířete i člověka, jak se mu zlíbí. A třebaže to v praxi skvěle uskutečnil, přece jen odvaha a šíře jeho záměrů hraničí... se šílenstvím.“

Salvátor se opovržlivě usmál.

Nevěděl, že mu znalci chtějí ulehčit jeho úděl a pokusit se, aby byl prohlášen za nepřítelného, neboť by pak měli možnost dostat ho z vězení do nemocnice.

„Netvrdím, že je šílený,“ pokračoval znalec, když upozoroval Salvátorův úsměv, „ale rozhodně by měl být obžalovaný podle našeho názoru umístěn v sanatoriu pro duševně choré a podrobit se tam delšímu pozorování lékařů psychiatrů.“

„Soud dosud neuvažoval o nepřítelnosti obžalovaného.

Tato nová okolnost bude dodatečně uvážena,“ řekl předseda.

„Profesore Salvátore, přejete si podat vysvětlení k některým otázkám znalců a prokurátora?“

„Ano,“ odpověděl Salvátor. „Podám vysvětlení. Ale bude to zároveň i mé poslední slovo.“

slovo obžalovaného

Salvátor klidně povstal a zahleděl se do sálu, jako by kohosi hledal. V řadách diváků viděl Baltazara, Krista a Zu-ritu. V první řadě seděl biskup. Salvátorův pohled se u něho okamžik pozdržel. Na jeho tváři se objevil sotva viditelný úsměv. Potom se dál pozorně rozhlížel po sále, jako by kohosi hledal.

„Nemohu najít v tomto sále poškozeného,“ řekl nakonec.

„Já jsem poškozený!“ zvolal náhle Baltazar a vyskočil z místa. Kristo škubl bratra za rukáv a stáhl ho zpátky.

„Koho máte na mysli?“ zeptal se předseda. „Zvířata, která jste zmrzačil, tu soud nehodlá vystavovat. Ale Ichtyandr, člověk obojživelník, je v soudní budově.“

„Mám na mysli pánaboha,“ klidně a vážně odpověděl Salvátor.

Když předseda uslyšel tuto odpověď, odklonil se zaraženě na opěradlo křesla: Copak se Salvátor doopravdy zbláznil? Nebo si chce hrát na blázna, aby se dostal ze žaláře?

„Co tím chcete říci?“ zeptal se.

„Myslím, že soudu to musí být zcela jasné,“ odpověděl Salvátor. „Kdo je tu hlavní a jediný poškozený? Samozřejmě pánbůh. Podle mínění soudu podrývám jeho autoritu, vměšuji se do jeho pravomoci. Byl spokojen se svými výtvary a najednou si přijde nějaký doktor a říká: Tohle je uděláno špatně. A začne přešívát boží výtvor podle svého...“

„To je rouhání! Žádám, aby se výroky obviněného zapsaly

do protokolu,“ řekl prokurátor a tvářil se jako člověk uražený ve svých nejsvětějších citech. Salvátor pokrčil rameny:

„Tlumočím pouze podstatu obžaloby. Cožpak k tomu nesměřují všechna obvinění? Četl jsem protokol. Z počátku jsem byl obviňován pouze proto, že prý provádím vivisekce a mrzačím živé tvory. Později přibýlo další obvinění: z rouhač-ství. Odkud vane vítr? Nemyslíte, že od kapitulního chrámu?“

Profesor Salvátor se zadíval na biskupa.

„Sami jste zahájili proces, ve kterém je neviditelně přítomen jako žalobce pánbůh v úloze poškozeného a na lavici obžalovaných spolu se mnou Charles Darwin v roli obžalovaného. Snad rozhořčím ještě další osoby v tomto sále, ale tvrdím dál, že živočišný, dokonce i lidský organismus je nedokonalý a vyžaduje různé opravy. Doufám, že přítomný převor kapitulního chrámu, biskup Juan de Garcilasso, potvrdí má slova.“

Tento výrok překvapil celý sál.

„V patnáctém roce, těsně před mým odjezdem na frontu,“ pokračoval Salvátor, „musel jsem maličko poopravit organismus veleváženého biskupa a uříznout mu appendix, zbytečný a škodlivý přívěsek tlustého střeva. Když ležel můj duchovní pacient na operačním stole, nic nenamítal, jak si jistě pamatuje, proti tomuto pokažení obrazu a podobenství božího, kterého jsem se dopustil svým nožem, když jsem vyřízl část biskupova těla. Nemám pravdu?“ zeptal se Salvátor a podíval se úkosem na biskupa.

Juan de Garcilasso seděl nehybně. Jeho bledé tváře jen maličko zrůžověly a tenké prsty se lehce chvěly.

„A co kdybych uvedl jiný případ z doby, kdy jsem ještě provozoval soukromou praxi a prováděl omlazovací operace? Což se na mne tehdy neobrátil se žádostí, abych ho omladil, vážený prokurátor señor Augusto de..“

Prokurátor chtěl protestovat, ale jeho slova přehlušil smích obecenstva.

„Prosím k věci,“ přísně řekl předseda.

„Tato slova by měla být spíše adresována soudu,“ odpověděl Salvátor. „Ne já, nýbrž soud staví takto otázku. Cožpak by leckoho z přítomných nepoděsila myšlenka, že všichni, kdo tu sedí, jsou bývalé opice nebo dokonce ryby, které nabyly schopnost mluvit a slyšet, poněvadž se jejich žábry změnily v mluvní a sluchové orgány? A nejsou-li přímo opice nebo ryby, tedy jsou alespoň jejich potomci.“ Salvátor se obrátil k prokurátorovi, který dával najevo netrpělivost, a řekl: „Uklidněte se! Nehodlám tu s nikým diskutovat ani nemíním přednášet vývojovou teorii.“ Po malé odmlce prohlásil : „Neštěstí není v tom, že člověk pochází ze zvířete, nýbrž v tom, že nepřestal být zvířetem... Hrubým, zlým, nerozumným. Můj učený kolega vás nadarmo strašil. Zbytečně mluvil o vývoji zárodku. Nezabýval jsem se ani působením na zárodek, ani křížením zvířat. Jsem chirurg. Jediný můj nástroj byl nůž. A jako chirurg jsem měl příležitost pomáhat lidem, léčit je. Když jsem operoval nemocné, musel jsem často přesazovat tkáň, žlázy. Abych tuto metodu zdokonalil, zkoušel jsem ji na zvířatech.

Dlouho jsem pozoroval operovaná zvířata ve své laboratoři a snažil jsem se zjistit, vyzkoumat, co se děje s orgány, přesazenými na nové, někdy velmi neobvyklé místo. Když jsem byl se svým pozorováním hotov, přesídlilo zvíře do sadu. Tak vznikl můj podivný zvěřinec. Zvláště mě zaujala výměna a přesazení tkání u naprosto odlišných živočichů; například u ryb a savců a naopak. A zde se mi podařilo dosáhnout takových výsledků, které vědci pokládají za nemožné. Co je na tom tak neobyčejného? To, co jsem dnes udělal já, budou zítra provádět řadoví chirurgové. Profesor Šejn jistě ví o posledních operacích německého chirurga Sauerbrucha. Podařilo se mu nahradit nemocnou kyčli holení.“

„Ale co Ichtyandr?“ zeptal se znalec.

„Ano, Ichtyandr. To je má pýcha. Při Ichtyandrově operaci

nešlo jen o technické potíže. Musel jsem změnit celou činnost lidského organismu. Šest opic zahynulo při předběžných pokusech, než jsem dosáhl svého cíle a mohl operovat děcko, aniž jsem se strachoval o jeho život.“

„V čem záležela ta operace?“ zeptal se předseda.

„Naoperoval jsem dítěti žábry mladého žraloka a tak získal Ichtyandr schopnost žít na zemi i pod vodou.“

V obecnstvu se ozvaly udivené výkřiky. Novináři, přítomní přelíčení, se vrhli k telefonům, aby zatelepla sdělili svým redakcím tuto novinku.

„Později se mi podařilo dosáhnout ještě většího úspěchu. Moje poslední práce, obojživelná opice, kterou jste viděli, může žít bez újmy na zdraví libovolně dlouho na zemi či ve vodě. Ale Ichtyandr nesmí zůstat bez vody déle než dva tři dny. Dlouhý pobyt na zemi bez vody je pro něho škodlivý; plíce se přepacují a žábry vysychají; chlapec začíná pociťovat bolestné píchání v bocích. Za mé nepřítomnosti Ichtyandr bohužel nedodržoval stanovený pořádek. Zůstal příliš dlouho na vzduchu, namohl si plíce a v důsledku toho vážně onemocněl. Rovnováha v jeho organismu je porušena a on musí většinu času trávit ve vodě. Z člověka obojživelníka se změnil v člověka rybu.“

„Dovolte, abych dal obžalovanému otázku,“ řekl prokurátor, obraceje se na předsedu. „Jak přišel Salvátor na myšlenku vytvořit člověka obojživelníka a jaký tím sledoval cíl?“

„Vedla mě k tomu neustále táž myšlenka, že člověk je tvor nedokonalý. Ve svém evolučním vývoji nabyl postupně ve srovnání se svými živočišnými předky mnohých předností, ale zároveň pozbyl mnohých výhod, které měl v nižších stádiích svého vývoje. Například život ve vodě mu skýtal mnohé výhody. Proč bychom je neměli člověku vrátit? Z historie živočišného vývoje je nám známo, že všichni pozemští živočichové i ptáci vzešli z vodních tvorů, z oceánů. Víme rovněž, že někteří živočichové se do vody vrátili. Delfín byl původně rybou, usídlil se na zemi, stal se savcem, později se však vrátil do vody,

přestože zůstal savcem, stejně jako velryba. Velryba i delfín dýchají plicemi. Delfínu bychom mohli pomoci, aby se stal dvojdyšným obojživelníkem. Ichtyandr mě o to žádal; pak by jeho přítel, delfín Liding, s ním mohl pobývat dlouho pod vodou. Hodlal jsem provést na delfínovi tuto operaci. První ryba mezi lidmi a první člověk mezi rybami. Ichtyandr se musel cítit osamělý. Ale kdyby po něm i jiní lidé pronikli do oceánu, život by se podstatně změnil. Lidé by snadno zdolali mocný živel, vodu. Víte, jak je mohutný? Víte, že plocha oceánu zaujímá tři sta šedesát jeden milión padesát tisíc čtverečních kilometrů. Přes sedm desetin zemského povrchu zabírá vodní poušť. Ale tato poušť se svými nevyčerpatelnými zásobami potravin a výrobních surovin by mohla pojmout milióny, ba miliardy lidí. Přes tři sta šedesát miliónů čtverečních kilometrů, a to je jen povrch, hladina. Ale lidé by se mohli rozmístit v několika podmořských poschodích. V oceánu by se mohly pohodlně umístit miliardy lidí.

A jeho výkonnost! Víte, že vody oceánu pohlcují energii slunečního tepla rovnající se svou výkonností devětasedmdesáti miliardám koňských sil ? Nebýt tepelných ztrát, jako například unikání tepla do vzduchu, Oceán by už dávno vřel. Prakticky to znamená nevyčerpatelnou zásobu energie. Jak jí využívá lidstvo, žijící na souši? Téměř nijak.

A kapacita mořských proudů! Pouze Golfský proud s Flo-ridským proudem pohánějí devadesát jednu miliardu tun vody za hodinu. Je to třítisíckrát víc, než dokáže velká řeka. A to je jen jeden z mořských proudů! Jak jich využívá lidstvo, žijící na zemi? Téměř nijak.

A síla vln a přílivů! Víte, že síla úderů mořských vln se rovná až osmatřiceti tisícům kilogramů, osmatřiceti tunám na jeden čtvereční metr hladiny, výška přesmyků vln dosahuje třiačtyřiceti metrů a přitom může vlna zvednout až milión kilogramů — dejme tomu úlomků skal — a že přílivy dosahují přes šestnáct metrů výšky, rovnající se čtyřpatrovému domu. Jak využívá lidstvo této síly? Téměř nijak.

Živé pozemské bytosti se nemohou vznést vysoko nad zemský povrch, ani proniknout hluboko do nitra země. V oceáne je všude život — od rovníku až k pólům, od hladiny až do hloubky téměř deseti kilometrů.

Jak využíváme bezmezného bohatství oceánů? Lovíme ryby, vlastně spíš sbíráme úlovky jen s horních vrstev oceánu a necháváme bez povšimnutí jeho hlubiny. Sbíráme houby, korály, perly, vodní rostliny, a to je vše.

Provedli jsme několik podmořských prací: postavili jsme piloty pro mosty a přehradu, vytáhli jsme na hladinu potopené lodě, a to je vše. Ale i to provádíme s velkou námahou, s velkým rizikem, někdy i s nasazením lidských životů. Ubohý pozemšťan, který už po dvou minutách hyne pod vodou! Jakápak je to práce?

Něco jiného by bylo, kdyby mohl člověk bez skafandru, bez kyslíkových přístrojů žít a pracovat pod vodou.

Kolik by našel pokladů! Třebas Ichtyandr. Vyprávěl mi... Ale bojím se dráždit démona lidské lačnosti. Ichtyandr mi nosil z mořského dna vzorky vzácných hornin a kovů. Ó, jen klid, nosil mi docela maličké vzorečky, ale jejich ložiska v oceánu mohou být obrovská.

A co potopené lodi?

Vzpomeňte si třeba jen na oceánský parník Lusitanií. Němci ho na jaře roku 1916 potopili u irských břehů. Kromě vzácných šperků, které byly osobním majetkem půldruha tisíce utonulých cestujících, byly na Lusitanií zlaté mince za sto padesát miliónů dolarů a pruty zlata za padesát miliónů dolarů. (*V sále se ozvaly výkřiky.*)

Krom toho tam byly pečlivě sčítány dvě krabičky s brilianty, které měly být dopraveny do Amsterdamu. Mezi nimi byl i jeden z nejkrásnějších briliantů na světě, Kalif, který měl cenu několika miliónů. Ovšem, ani člověk jako Ichtyandr by se nemohl spustit do takové hloubky, za tím účelem bychom museli stvořit člověka (*tu prokurátor pohoršeně vykřikl*), který by snášel vysoký tlak, asi jako hlubinné ryby. Ostatně ani to mi

nepřipadá zrovna absolutně nemožné. Ale všechno nejde najednou.“

„Zdá se, že asi připadáte jako všemohoucí božstvo?“ podotkl prokurátor.

Salvátor nechal jeho poznámku bez povšimnutí a pokračoval :

„Kdyby člověk mohl žít ve vodě, pokračovalo by ovládnutí oceánu, ovládnutí jeho hlubin, mílovými kroky. Moře by přestalo být pro nás hrozným živlem, vyžadujícím lidské životy. Pak už bychom nemuseli oplakávat utonulé.“

Všechno obecenstvo v sále jako by již vidělo podmořský svět ovládnutý lidstvem. Jaký obrovský užitek slibovalo pokolení oceánu!

Ani předseda se nezdržel a otázal se:

„Ale proč jste tedy neuveřejnil výsledky svých výzkumů?“

„Nepospíchal jsem na lavici obžalovaných,“ odpověděl Salvátor s úsměvem, „a také jsem se obával, že můj vynález by v našem společenském zřízení přinesl víc škody než užitku. Kolem Ichtyandra už byl rozpoután boj. Kdo mě udal ze msty? Tadyhle Zurita, který mi ukradl Ichtyandra. A Zuritovi, než by se nadál, by sebrali Ichtyandra generálové a admirálové, aby člověka obojživelníka donutili potápně vojenské lodi. Ne, nemohl jsem Ichtyandra, ani „ichtyandry“ odevzdat veřejnosti v zemi, kde boj o moc a ziskuchtivost obrátí i ten nejušlechtilější objev v zločin a zvýší lidské utrpení. Napadlo mi...“

Salvátor se zarazil a docela jiným tónem pokračoval: „Ostatně, nechci o tom mluvit. Jinak mě prohlásí za šílence,“ řekl a podíval se s úsměvem na znalce. „Ne, odmítám čest být šilencem, třebaš i geniálním. Nejsem blázen, nejsem maniak. Cožpak jsem neuskutečnil to, co jsem chtěl? Všechny moje práce jste viděli na vlastní oči. Pokládáte-li mé činy za nezákonné, sudťe mne se vší přisností. Nežádám o shovívavost.“

V žaláři

Znalci, kteří prohlíželi Ichtyandra, museli krom jeho fyzického stavu zkoumat i jeho rozumové schopnosti.

„Jaký máme rok? Který měsíc? Kolikátého je dnes? Který den?“ dotazovali se znalci.

Ale Ichtyandr odpovídal:

„Nevím.“

Dělalo mu potíže odpovídat na nejprostší otázky. Ale nedalo se říci, že je nenormální. Vzhledem ke svému svéráznému životu a výchově neznal mnoho věcí. Působil dojmem velikého dítěte. Znalci došli k názoru: Ichtyandr je nezpůsobilý k právním úkonům. To ho zprošťovalo soudní odpovědnosti. Soud zrušil obžalobu a prohlásil ho nesvéprávným. Dva lidé projevíli přání stát se Ichtyandrovým poručníkem: Zurita a Baltazar.

Salvátorovo tvrzení, že ho Zurita udal ze msty, bylo správné. Ale Zurita se nechtěl Salvátorovi pouze pomstít za ztrátu Ichtyandra. Sledoval ještě jiný cíl: chtěl se Ichtyandra opět zmocnit, a proto usiloval stát se jeho poručníkem. Obětoval desítky drahocenných perel a podplatil členy soudu a poručnické komise. Byl již blízko svému cíli.

Baltazar se odvolával na své otcovství a žádal, aby poručnické právo bylo svěřeno jemu. Mel však smůlu. Přestože Larra vyvíjel horlivou činnost, znalci prohlásili, že nemohou uznat Ichtyandrovu totožnost s Baltazarovým synem narozeným před dvaceti lety na podkladě jediného svědectví, pocházejícího od Krista, který byl ke všemu Baltazarovým bratrem a nebyl proto z hlediska soudu nezaujatý.

Larra nevěděl, že se do věci vložili i prokurátor s biskupem. Soud potřeboval Baltazara jako postiženého, jako otce, kterému ukradli a zmrzačili syna, jen v době procesu. Ale uznat

jeho otcovství a svěřit mu Ichtyandra, to už se ani soudu, ani církvi nehodilo. Bylo nezbytné zbavit se Ichtyandra nadobro.

Kristo, který se k bratrovi přestěhoval, začal mít o něho starost. Baltazar vysedával celé hodiny v hlubokém zadumání, zapomínal na spánek i na jídlo, a náhle zas podléhal prudkému rozčilení, běhal po krámku a křičel: „Můj syn, můj syn!“ V takových okamžicích spílal Španělům ve všech jazycích nadávkami, na jaké si jen vzpomněl.

Po jednom takovém záchvatu znenadání Kristovi oznámil:

„Víš co, bratře, já půjdu do žaláře. Dám hlídačům své nej-pěknější perly, aby mi dovolili navštívit Ichtyandra. A promluvím si s ním. Jistě sám uzná, že jsem jeho otec. Syn musí poznat svého otce. Musí se v něm ozvat má krev.“

Kristo se snažil bratrovi jeho úmysl rozmluvit, ale marně. Baltazar byl neoblomný.

Vydal se do žaláře. Zoufale prosil hlídače, válel se jim u nohou, naléhal, a když vyznačil celou cestu od vězeňské brány až do vnitřních místností perlami, dostal se nakonec do Ichtyandrový cely.

V nevelké cele, skoupě osvětlené úzkým zamřížovaným oknem, bylo dusno a nepěkně tam páchlo; žalární hlídači zřídka měnili vodu v nádrži a nenamáhali se s odklizením ryb hnojících na podlaze, kterými krmili neobyčejného vězně.

U zdi proti oknu stála plechová kád'.

Baltazar přistoupil blíž a zadíval se na tmavou vodní hladinu, pod níž se skrýval Ichtyandr.

„Ichtyandře,“ řekl tiše. „Ichtyandře...“ opakoval.

Hladina vody se lehce zčeřila, ale chlapec se neukázal.

Baltazar počkal ještě okamžik, pak vztáhl třesoucí se ruku a ponořil ji do teplé vody. Nahmatal rameno.

Z kádi se náhle zvedla Ichtyandrova mokrá hlava. Vynořil se po ramena a zeptal se:

„Kdo jste? Co chcete?“

Baltazar klesl na kolena, vztáhl ruce a rychle spustil: „Ichtyandře!

Přišel k tobě tvůj otec. Tvůj pravý otec. Sal-

vátor není tvůj otec. Je to zlý člověk. Zmrzačil tě... Ichtyandře! Ichtyandře! Jen se na mě hezky podívej. Cožpak nepoznáváš svého otce?“

Voda pomalu stékala z chlapcových hustých vlasů na jeho tvář a odkapávala mu z brady. Díval se smutně a trochu udiveně na starého Indiána.

„Neznám vás,“ odpověděl.

„Ichtyandře,“ zvolal Baltazar, „dobře se na mě podívej!“ Starý Indián najednou chytil chlapcovu hlavu, přitáhl ji k sobě a začal ji pokrývat polibky, prolévaje hořké slzy.

Ichtyandr se bránil nečekanému laskání, házel sebou v kádi a voda stékala přes okraj na kamennou podlahu.

Čísi ruka chytila Baltazara za límec, zvedla ho do vzduchu a odhodila do kouta. Baltazar dopadl na podlahu a bolestně se uhodil do hlavy o kamennou stěnu.

Když otevřel oči, uviděl, že nad ním stojí Zurita. Pravou ruku měl pevně sevřenou v pěst, v levé držel jakýsi papír a vítězně jím mával.

„Vidíš? To je písemný příkaz, že jsem se stal Ichtyandro-vým poručníkem. Musíš si hledat bohatého synka jinde. A tady toho chlapce si zítra odvedu k sobě. Rozumíš?“

Baltazar, ležící na zemi, jen tiše, výhruzně zabručel.

Ale v následujícím okamžiku vyskočil a s divokým výkřikem se vrhl na svého nepřítele a srazil ho k zemi.

Indián vytrhl Zuritovi z ruky papír, vsoukal si ho do úst a pokračoval ve výprasku. Rozpoutala se zuřivá rvačka.

Žalářník, který stál u dveří s klíči v rukou, měl za svou povinnost zachovávat nejpřísnější neutralitu. Dostal tučné úplatky od obou zápasících a nechtěl jim překážet. Teprve když Zurita začal starce rdousit, řekl znepokojeně:

„Abyste ho nezahladil!“

Rozlícený Zurita však nedbal na žalářníkovu pozornost a Baltazarovi by se bylo zle vedlo, kdyby se v cele nebyl objevil nový návštěvník.

„Výborně! Pan poručník se cvičí ve vykonávání svých po-

ručnických práv!“ ozval se hlas Salvátorův. „Nač čekáte? Neznáte snad své povinnosti?“ křikl Salvátor na žalárníka takovým tónem, jako by byl velitelem věznice. Jeho napomenutí účinkovalo. Žalárník se vrhl mezi zápasící.

Hluk přivolał další hlídače a brzy odtáhli Zuritu i Baltazara různými směry.

Zurita se mohl pokládat za vítěze. Ale poražený Salvátor byl stále ještě silnější než jeho soupeři. Dokonce i zde, v této cele, jako vězeň, nepřestával ovládat situaci i lidi.

„Vyvedte ty kohouty,“ rozkázal hlídačům. „Musím zůstat s Ichtyandrem o samotě.“

Hlídači poslechli. Odvedli Zuritu a Baltazara, přes jejich protesty a nadávky. Dveře cely se zavřely.

Když v chodbě zmlkly vzdalující se hlasy, přistoupil Salvátor k nádrži a řekl Ichtyandrovì, který vyhlédl z vody:

„Vstaň, Ichtyandře. Postav se doprostřed cely, musím tě prohlédnout.“

Chlapec poslechl.

„No tak,“ pokračoval Salvátor, „pojď blíž k světlu. Dýchej. Zhluboka. Ještě. Nedýchej. Tak...“

Salvátor proklepal Ichtyandra na prsou a naslouchal jeho přerývanému dechu.

„Špatně se ti dýchá?“

„Ano, otče,“ odpověděl Ichtyandr.

„Sám sis to zavínil,“ odpověděl Salvátor, „nesmíš zůstávat tak dlouho na vzduchu.“

Ichtyandr sklonil hlavu a zamyslel se. Potom náhle hlavu zvedl, podíval se Salvátorovi přímo do očí a zeptal se:

„Otče, ale proč nesmím? Proč všichni mohou, a já nesmím?“

Vydržet tento pohled plný skryté výčitky bylo pro Salvátora mnohem těžší než vypovídat u soudu. Přece však vydržel.

„Protože máš schopnost, jakou nemá žádný jiný člověk: schopnost žít pod vodou... Kdybys měl na vybranou, Ichtyandře, být jako ostatní a žít na zemi, nebo žít pouze pod vodou, co by sis zvolil?“

„Nevím...“ odpověděl Ichtyandr po chvíli. Podmořský svět mu byl stejně drahý jako země, jako Guttieri. Ale Guttieri je pro něho ztracena... „Teď bych si vybral oceán,“ řekl.

„Rozhodl ses pro něj již dřív, Ichtyandře, když jsi svou neposlušností porušil rovnováhu svého organismu. Teď už můžeš žít pouze pod vodou.“

„Ale ne v téhle hrozně špinavé vodě, otče. Tady zemřu. Chci na volné moře!“

Salvátor potlačil vzdech.

„Udělám všechno, abych tě co nejdřív vysvobodil z tohoto žaláře, Ichtyandře. Hlavu vzhůru!“ Poklepal chlapci povzbudivě na rameno a odešel do své cely.

Usedl na nízkou stoličku k úzkému stolu a zamyslel se.

Jako všichni chirurgové, i on zakusil nezdary. Nemálo lidských životů zaniklo pod jeho nožem vinou jeho vlastních omylů, než nabyt dokonalých zkušeností. Nikdy se však nad svými oběťmi nezamýšlel. Desítky lidí zahynuly, tisíce byly zachráněny. Tento jednoduchý výpočet ho plně uspokojoval.

Pokládal se však za odpovědného za osud Ichtyandrův. Ichtyandr byl jeho pýcha. Miloval ho jako svůj nejlepší výtvor. A mimoto k němu přilnul a měl ho rád jako vlastního syna. A teď ho Ichtyandrova nemoc a jeho další osud znepokojoval, působil mu starost.

Na dveře cely kdosi zaklepal.

„Vstupte!“ řekl Salvátor.

„Nevyrušuji vás, pane profesore?“ zeptal se tiše vězeňský dozorce.

„Ani trochu,“ odpověděl Salvátor a povstal. „Jak se daří vaší ženě a dítěti?“

„Děkuji, velmi dobře. Poslal jsem je k tchyni, daleko odtud, do And...“

„Ano, horské podnebí jim prospěje,“ odpověděl Salvátor. Dozorce chvíli otálel, pak se ohlédl na dveře, přistoupil k Salvátorovi a tiše ho oslovil:

„Profesore! Celým životem jsem vám zavázán za to, že jste mi zachránil ženu. Tak ji miluji...“

„Neděkuje mi, byla to má povinnost.“

„Nemohu zůstat vaším dlužníkem,“ odpověděl dozorce. „A nejen to. Nemám velké vzdělání. Ale čtu noviny a vím, kdo je profesor Salvátor. Takový člověk nesmí zůstat v žaláři ve společnosti tuláků a zlodějů.“

„Moji učení kolegové,“ pronesl s úsměvem Salvátor, „dosáhli snad toho, abych se dostal do nemocnice jako duševně chorý.“

„Vězeňská nemocnice je totéž co vězení,“ namítl dozorce, „ba ještě něco horšího. Místo zločinců budou kolem vás blázni. Salvátor mezi blázny! Ne, ne, to nesmíme dopustit!“

Ztišil hlas do šepotu a pokračoval:

„Všechno jsem promyslel. Neposlal jsem svou rodinu do hor zbůhdarma. Teď vám dopomohu k útěku a sám se také někde skryji. Zahнала mne sem nouze, ale nenávidím tuto práci. Mě nenajdou a vy... vy odjedete z této prokleté země, kde vládnou kněží a kupci. A ještě něco vám chci říci,“ pokračoval po krátkém zaváhání. „Prozrazuji tím služební tajemství, státní tajemství...“

„Nemusíte je prozrazovat,“ přerušil ho Salvátor.

„Ano, ale... já nemohu... především nemohu vykonat ten hrozný příkaz. Celý život by mi svědomí nedalo spát. A když to tajemství vyzradím, svědomí mě trápit nebude. Vy jste pro mě tolik učinil, a oni... Nejsem ničím zavázán svým představeným, kteří mě ještě ke všemu ponoukají k zločinu.“

„Dokonce?“ zeptal se stručně Salvátor.

„Ano, dověděl jsem se, že Ichtyandra nevydají ani Baltazarovi, ani poručíkovi Zuritovi, třebaže má Zurita už písemné potvrzení. Ale ani Zurita, ač tak štědře uplácel, ho nedostane, protože... protože se rozhodli, že Ichtyandra zabijí.“

Salvátor sebou trhl.

„Tedy tak? Pokračujte!“

„Ano, tak se rozhodli. Nejvíce na to naléhal biskup, ačkoli

slovo zabít ani jednou nevyslovil. Dali mi jed, tuším cyan-káli. Dnes v noci mám nasypat jed do vody v Ichtyandrově kádi. Vězeňský lékař je podplacen. Dá dobrozdání, že Ichtyandra zahubila vaše operace, která z něho udělala obojživelníka. Když příkaz nesplním, naloží se mnou velmi krutě. A mám přece rodinu... Potom zabijí i mě a nikdo se o tom nedoví. Jsem úplně v jejich rukou. Dopustil jsem se kdysi prohřešku... menšího... téměř náhodně... No dobrá, rozhodl jsem se, že uteču, a všechno mám již připraveno. Ale nemohu, nechci zabít Ichtyandra. Zachránit oba — vás i Ichtyandra — v tak krátké době je těžké, skoro nemožné. Ale vás samotného mohu zachránit. Je mi líto Ichtyandra, ale váš život je cennější. Vy dokážete svým uměním vytvořit druhého Ichtyandra, ale nikdo na světě by nedokázal stvořit druhého Salvátora.“

Salvátor přistoupil k dozorci, stiskl mu ruku a řekl:

„Děkuji vám, ale pro sebe tuto oběť nepřijmu. Mohou vás chytit a odsoudit.“

„To není žádná oběť. Všechno jsem promyslel.“

„Počkejte. Pro sebe tu oběť přijmout nemohu. Ale zachráníte-li Ichtyandra, uděláte pro mě víc, než kdybyste osvobodil mě. Jsem zdravý a silný, najdu všude přátele, kteří mi pomohou dostat se na svobodu. Ale Ichtyandr musí neprodleně odtud.“

„Podřizuji se vašemu přání,“ řekl dozorce.

Když odešel, Salvátor se usmál a řekl:

„Tak bude lépe. Ať se jablko sporu nedostane nikomu.“

Prošel se po místnosti, tiše zašeptal: „Ubohý chlapec!“, pak přistoupil ke stolu, cosi napsal, odešel ke dveřím a zaklepal:

„Pošlete sem vězeňského dozorce.“

Když dozorce vstoupil, Salvátor mu řekl:

„Mám k vám ještě jednu prosbu. Nemohl byste mi zařídít setkání s Ichtyandrem — poslední setkání?“

„Nic není snazšího. Představení jsou všichni pryč, můžeme si tu počínat volně.“

„Výborně. Ano, a ještě jedna prosba.“

„Jsem vám k službám.“

„Osvobodíte-li Ichtyandra, prokážete mi tím velkou službu.“

„Ale vy, profesore, jste pro mě učinil tolik...“ „Dejme tomu, že budeme vyrovnáni,“ přerušil ho Salvátor. „Ale mohl bych a chci pomoci vaší rodině. Vezměte si tenhle papírek. Je na něm pouze adresa a jediné písmeno ‚S‘ — Salvátor. Obrát' se na tu adresu. Je to spolehlivý člověk. Kdybyste potřeboval dočasný úkryt nebo peníze...“ „Ale...“

„Žádné ale. Teď mě rychle zaved'te k Ichtyandrovi.“

Salvátorův příchod Ichtyandra překvapil. Ještě nikdy ho neviděl tak smutného a něžného.

„Ichtyandře, synu můj,“ řekl Salvátor. „Musíme se rozloučit dřív, než jsem se domníval, a možná nadlouho. Tvůj osud mi dělá starosti. Obklopuje tě tisíce nebezpečí... Kdybys tu zůstal, mohlo by tě to stát život. V nejlepším případě by ses stal zajatcem Zurity nebo jiného takového ziskuchtivce.“

„A ty, otče?“

„Jistě budu odsouzen a nemine mě vězení, kde si posedím asi dva roky a možná i déle. Dokud budu ve vězení, musíš se skrývat v bezpečném místě, co nejdál odsud. Znáš takové místo, ale je to velmi, velmi daleko, na západ od břehů Jižní Ameriky, v Tichém oceánu, na jednom z ostrovů Tuamotu, zvaných též Nízké ostrovy. Nebude to pro tebe snadná cesta, ale všechny nesnáze, s nimiž se setkáš, nedají se přirovnat k těm, kterým by ses vystavoval zde, doma, v Laplatském zálivu. Snáze dopluješ k těm ostrovům a snáze je najdeš, než bys zde unikl sítům a nástrahám zákeřného vraha.“

Jak se tam, na západ, nejlépe dostaneš? Můžeš obeplout Jižní Ameriku od severu nebo od jihu. Obě cesty mají své přednosti a své nedostatky. Severní cesta je poněkud delší. Mimoto, kdyby sis ji vybral, musel bys plavat z Atlantského do Tichého oceánu Panamským průplavem, a to je nebezpečné; mohli by tě chytit, zvláště v propustích, anebo by tě při

seběmenší neopatrnosti mohl rozdrtit parník. Průplav není zvláště široký ani hluboký; dosahuje nejvýš jednaděadesát metrů šíře a dvanáct a půl metru hloubky. Nejnovější zaoceánské parníky s hlubokým ponorem se téměř dotýkají svým kýlem dna.

Zato bys celou dobu plaval v teplých vodách. Kromě toho od Panamského průplavu směřují na západ tři veliké oceánské cesty: dvě k Novému Zélandu a jedna k ostrovům Fidži a dál. Kdybys zvolil prostřední z nich a držel se směru parníků, případně se jich i občas zachytil, dostal by ses téměř až na místo. Obě cesty k Novému Zélandu se dotýkají zóny ostrovů Tuamo-tu. Jenom bys musel nakonec odbočit trochu víc na sever.

Cesta kolem jižního výběžku je kratší, ale musel bys plavat ve studených jižních vodách, na pomezí plovoucích ker, zvláště kdybys obeplouval mys Horn na Ohňové zemi, nejjiž-nější výběžek Jižní Ameriky. Magalhaesova úžina je též neobyčejně bouřlivá. Pro tebe není ovšem tak nebezpečná jako pro loď a parníky, ale bezpečná přece jen není. Stala se pravým hřbitovem parníků. Na východě je široká a na západě úzká, plná skalních útesů a ostrůvků. Zběsilé západní větry ženou vodu k východu, tedy proti tobě. V těch vírech bys mohl i ty ztroskotat v hlubinách.

Proto ti radím, abys raději zvolil delší cestu a obeplul mys Horn, místo abys plaval Magalhaesovou úžinou. Voda se v oceánu ochlazuje postupně a doufám, že si na ni pozvolna zvykneš a že ti neuškodí na zdraví. O zásoby jídla se starat nemusíš, potravin i vody budeš mít kolem sebe dostatek. Od dětství sis zvykl pít mořskou vodu bez újmy na zdraví.

Najít cestu od mysu Horn k ostrovům Tuamotu bude pro tebe poněkud obtížnější, od Panamského průplavu by ses tam dostal snáz. Od mysu Horn na sever nesměřují široké zaoceánské cesty s rušným lodním provozem. Určím ti přesně délku a šířku; budeš si ji ověřovat zvláštními přístroji, které jsem ti dal zhotovit. Ale ty přístroje tě trochu zatíží, omezí volnost tvého pohybu.“

„Vezmu s sebou Lidinga. Ponese mi věci. Cožpak bych se mohl rozloučit s Lidingem? Jistě se mu po mně již stýská.“

„Nevím, komu se stýská víc,“ usmál se opět Salvátor. „Tedy Liding. Výborně. Až se dostaneš k souostroví Tuamotu, musíš vyhledat osamělý korálový ostrov. Poznáš ho podle toho, že se na něm tyčí stožár a na stožáru je místo korouhvičky velká ryba. To si lehko zapamatuješ. Možná, že ho budeš hledat dva tři měsíce, ale nevádí. Voda je tam teplá, o ústřice nebudeš mít nouzi.“

Salvátor přiučil Ichtyandra, aby ho pozorně poslouchal a neskákal mu do řeči, ale když došel k tomuto místu svého výkladu, Ichtyandr se již nezdržel:

„A co najdu na ostrově s rybou na stožáru?“

„Přátele. Věrné přátele, kteří se o tebe budou starat a budou tě mít rádi,“ odpověděl Salvátor. „Žije tam můj starý přítel, vědec Armand Villebois, Francouz, proslulý oceánograf. Seznámil jsem se s ním a spřátelil, když jsem byl před mnoha lety v Evropě. Armand Villebois je neobyčejně zajímavý muž, ale nemám teď čas ti o něm vyprávět. Doufám, že se s ním seznámíš a uslyšíš z jeho úst příběh, který ho přivedl na osamělý korálový ostrov v Tichém oceánu. Ale nežije tam osaměle. Je s ním jeho žena, milá a dobrá paní, a syn i dcera. Oba se narodili na ostrově, jí bude teď asi sedmnáct let a chlapci pětadvacet. Znají tě z mých dopisů a doufám, že se tě ujmou jako vlastního syna.“ Salvátor se zajíkl. „Ovšem, budeš teď muset většinu času trávit ve vodě. Ale několik hodin denně budeš moci pobývat na břehu a sejít se s přáteli k družné besedě. Možná, že se tvé zdraví zlepší a budeš moci být na vzduchu stejně dlouho jako ve vodě.“

Armand Villebois ti bude druhým otcem. A ty mu budeš nenahraditelným pomocníkem v jeho vědeckých výzkumech. Již tvé dnešní znalosti oceánu a jeho obyvatel by stačily na desítky profesorů.“ Salvátor se usmál. „Divím se znalcům, že se tě u soudu vyptávali podle šablony, který je dnes den, kolikátého je, který měsíc. Nemohls jim odpovědět prostě proto, že

je to mimo okruh tvých zájmů. Kdyby se zeptali třeba na podmořské proudy, na teplotu vody, slanost v Laplatském zálivu a jeho okolí, mohli by z tvých odpovědí sestavit celý naučný slovník. A jak teprve budeš moci prohloubit své znalosti a potom sdělit své poznatky lidem pod vedením tak zkušeného a znamenitého vědce, jakým je Armand Villebois. Věřím, že vy dva společně sestavíte takové pojednání z oboru oceánografie, které bude mezníkem v rozvoji této vědy a ohromí celý svět. A tvoje jméno se bude stkvít vedle jména Armanda Villebois, jak ho znám, nedá jinak. Budeš sloužit vědě a tím i všemu lidstvu.

Kdybys však zůstal zde, přinutí by tě sloužit nízkým zájmům nevzdělaných ziskuchtivců. Jsem přesvědčen, že v čistých, průzračných vodách atolu a v rodině Armanda Villebois najdeš tichý přístav a štěstí.

Ještě poslední radu. Jakmile se octneš v oceánu, možná že to bude již dnešní noci, odeber se podmořským tunelem bezodkladně domů (je tam dnes pouze věrný Jim), vezmi si navigační přístroje, nůž a ostatní věci, vyhledej Lidinga a vydej se na cestu dřív, než vzejde slunce nad oceánem.

Sbohem, Ichtyandře! Ne, na shledanou!“

Salvátor poprvé v životě Ichtyandra pevně objal a políbil. Potom se usmál, poklepal mu na rameno a řekl:

„Takový junák se nikde neztratí!“ a spěšně vyšel z cely.

Olsen se právě vrátil z továrny na knoflíky a pustil se do oběda. Vtom kdosi zaklepal na dveře. „Kdo je?“ zeptal se rozmrzen, že ho někdo vyrušuje. Dveře se otevřely a vešla Guttieri.

„Guttieri! Ty? Kde se tu bereš?“ zvolal Olsen radostně překvapen a vyskočil ze židle.

„Bud' zdrav, Olsene,“ řekla Guttieri. „Sed', sed', nevyrušuj se z jídla.“ Opřela se o dveře a prohlásila:

„Nemohu déle žít s mužem a s jeho matkou. Zurita... opovážil se mě uhit. A já od něho odešla. Nadobro. Olsene.“

Po této zprávě zapomněl Olsen na oběd.

„To jsou mi novinky!“ zvolal. „Posad' se! Sotva stojíš na nohou. Ale jak to? Což jsi neříkala: ‚Co Bůh spojil, člověk nerozlučuj‘? A přece jsi ho opustila? To jsem rád. Vrátila ses k otci?“

„Otec nic neví. U něho by mě Zurita našel a odvedl zpátky k sobě.

Bydlím u přítelkyně.“ „A co... co podnikneš dál?“

„Půjdu do továrny. Přišla jsem tě prosit, Olsene, abys mi pomohl najít práci v továrně... ať už je to cokoliv.“ Olsen ustaraně pokýval hlavou.

„Teď je to tuze těžké. Ačkoli, zkusím to, ovšem.“ Chvilí uvažoval a pak se zeptal: „A co tomu řekne tvůj muž?“ „Nechci o něm už ani slyšet.“

„Ale muž se bude zajímat, kde je jeho žena,“ řekl s úsměvem Olsen. „Nezapomínej, že žiješ v Argentině. Zurita tě vypátrá, a pak... Sama víš, že tě nenechá na pokoji. Má na své straně zákon i veřejné mínění.“

Guttieri se zamyslela a pak odhodlaně prohlásila: „Tak co! Odjedu tedy do Kanady, na Aljašku...“ „Do Grónska, na severní pól!“ Potom řekl Olsen již vážněji: „Musíme to promyslet. Pro tebe by to tady nebylo bezpečné. Já sám se už dávno chystám odsud odejít. Proč jsem sem vůbec jezdil! Tady, v Latinské Americe, ještě příliš vládne kněžský duch. Škoda, že se nám nepodařilo uprchnout už tenkrát. Ale Zurita se tě zmocnil a naše lístky i peníze jsou pryč. Teď už jistě ani ty nemáš peníze na lístek do Evropy, stejně jako já. Ale nemusíme nutně jet rovnou do Evropy. Kdybychom — říkám my, protože tě nemohu opustit, dokud nebudeš v bezpečí — kdybychom se dostali aspoň do sousední

Paraguaye nebo raději do Brazílie, tam už by tě Zurita tak snadno nenašel a měli bychom čas připravit se k odjezdu do Spojených států nebo do Evropy... Víš, že doktor Salvátor je ve vězení spolu s Ichtyandrem?“

„Ichtyandr? On se našel? A proč je ve vězení? Mohu ho uvidět?“ zahrnula Guttieri Olsena otázkami.

„Ano, Ichtyandr je ve vězení a mohl by opět padnout do Zuritova otroctví. Je to nepěkný proces, proti Salvátorovi a Ichtyandrovi byla vznesena zlá obžaloba.“

„To je strašné! A nelze ho zachránit?“

„Celou dobu jsem se o to pokoušel, ale bez úspěchu. Ted' však se stal naším nenadálým pomocníkem sám vězeňský dozorce. Dnes v noci musíme Ichtyandra vysvobodit. Právě jsem dostal dvě kratičké zprávy; jednu od Salvátora a druhou od vězeňského dozorce.“

„Chtěla bych vidět Ichtyandra!“ řekla Guttieri. „Mohu jít s tebou?“

Olsen se zamyslíl.

„Myslím, že ne,“ odpověděl. „I pro tebe bude líp, když ho neuvidíš.“

„Ale proč?“

„Protože je nemocný. Je nemocný jako člověk, ale zdravý jako ryba.“

„Tomu nerozumím.“

„Ichtyandr už nemůže dýchat plícemi. A kdyby tě zase spatřil, bude to pro něho hrozně těžké a možná i pro tebe. Zatouží tě vidat a pobyt na vzduchu ho nadobro zahubí.“

Guttieri sklonila hlavu.

„Ano, snad máš pravdu,“ řekla po chvíli.

„Mezi něj a ostatní lidi se postavila neproniknutelná přehrada — oceán. Ichtyandr je odsouzen žít ve vodě. Od nynějška je moře jeho jediným domovem.“

„Ale jak tam bude žít? Sám v nekonečném oceánu, člověk mezi rybami a mořskými obludami?“

„Byl šťastný ve svém podmořském světě, dokud...“

Guttiere se začervenala.

„Ted' už ovšem nebude tak šťastný jako býval...“

„Přestaň, Olsene,“ smutně řekla Guttiere.

„Ale čas je nejlepší lékař. Možná že Ichtyandr dokonce znovu najde ztracený klid. Ano, bude žít mezi rybami a mořskými obludami. A jestliže ho předčasně nepohltní žralok, dožije se třeba vysokého stáří... A smrt? Smrt je všude stejná.“

Soumrak houstl, v pokoji už bylo skoro tma.

„Ale musím jít,“ řekl Olsen a vstal.

Guttiere také vstala.

„Mohu se na něho podívat alespoň z dálky?“ zeptala se. „Ovšem, nesmíš však prozradit svou přítomnost.“ „Ano, slibuji.“

Bylo již docela tma, když Olsen přestrojen za rozvažeče vody přijel na vězeňské nádvoří z ulice Koronel Diaz. Hlídač na něho křikl: „Kam jedeš?“

„Vezu d'áblovi mořskou vodu,“ odpověděl Olsen podle návodu vězeňského dozorce.

Všichni hlídači věděli, že mají v žaláři neobyčejného vězně, mořského d'ábla, který sedí v kádi, do níž je napuštěna mořská voda, poněvadž říční vodu nesnáší. Mořskou vodu čas od času vyměňovali a dováželi ji ve velikém sudě, umístěném na valníku.

Olsen dojel k věznici, zabočil za roh, kde byla kuchyně a vchod pro zaměstnance. Dozorce všechno předem zařídil. Hlídači, kteří stávali u vchodu a v chodbě, byli odesláni pod rozličnými záminkami. Ichtyandr v doprovodu dozorce klidně vyšel z vězení.

„Tak skoč honem do sudu!“ řekl dozorce.

Ichtyandr poslechl bez váhání.

„Jed'!“

Olsen švihl opratěmi, vyjel z vězeňské brány a pak zvolna ujížděl po Avenue da Alvear, kolem nádraží Ritero a nákladového nádraží.

Opodál za ním se kmital ženský stín.

Když Olsen vyjel z města, byla již temná noc Cesta vedla podle mořského břehu. Vítr sílil. Vlny dorážely na břeh a s hlukem se třísťily o kamení.

Olsen se ohlédl. Cesta byla liduprázdná. Jen v dálce se třpytila světla rychle ujíždějícího automobilu. Ať projede.

Vůz se přehnal kolem, uháněje k městu, na okamžik je oslnil světly, ohlušil houkačkou a zmizel v dálce.

„Ted!“ Olsen se obrátil a dal znamení Guttieri, aby se skryla za balvany. Potom zaklepal na sud a zavolal: „Jsme na místě! Vylez!“

Ze sudu se vynořila hlava.

Ichtyandr se rozhlédl, rychle vylezl a seskočil na zem. „Děkuji, Olsene!“ řekl a mokrou rukou pevně stiskl obrovu pravici.

Dýchal rychle, jako by se dusil.

„Není zač! Sbohem! Buď opatrný, Neplav blízko ke břehu. Chraň se lidí, aby ses zas nedostal do zajetí.“

Ani Olsen nevěděl, jaké příkazy dal Ichtyandrovi Salvátor.

„Ano, ano,“ řekl přerývaně Ichtyandr. „Poplavu hodně daleko, k tichým korálovým ostrovům, kam lodě vůbec nejezdí. Děkuji, Olsene!“ Ichtyandr se rozběhl k moři.

Když se přiblížil k vodě, obrátil se ještě a zvolal:

„Olsene, Olsene! Uvidíte-li někdy Guttieri, pozdravujte ji ode mne a vyříd'te jí, že na ni nikdy nezapomenu!“

Vrhl se do moře a s výkřikem:

„Sbohem, Guttieri!“ zmizel ve vlnách.

„Sbohem, Ichtyandře!“ tiše odpověděla Guttieri, která stála za balvanem.

Vítr sílil a téměř podrážděl lidem nohy. Moře burácelo, písek syčel a kameny rachotily.

čísi ruka stiskla paži Guttieri.

„Pojďme, Guttieri,“ vyzval ji Olsen laskavě.

Vyvedl ji na silnici.

Mladá žena se ještě jednou ohlédla na moře a opřena o Olsenovu paži vykročila k městu.

Salvátor si odbyl trest, vrátil se domů a znovu se pohroužil do vědecké práce. Chystá se na jakousi dalekou cestu.

Kristo u něho slouží dál.

Zurita si pořídil nový škuner a loví perly v Kalifornském zálivu. I když není nejbohatším mužem v Americe, přece si nemůže na svůj osud naříkat. Konce jeho kníru jako ručička barometru ukazují stále vysoký tlak.

Guttiere se s mužem rozvedla a vzala si Olsena. Odstěhovali se do New Yorku a pracují v továrně na konzervy. Na pobřeží Laplatského zálivu už nikdo nevzpomíná na mořského d'ábla.

Jen když za dusných nocí staří rybáři zaslechnou v noční tišině neznámý zvuk, říkávají mladým:

„Takhle trubil na mušli mořský d'ábel,“ a začnou o něm vyprávět legendy.

Pouze jediný člověk v Buenos Aires nemůže na Ichtyandra zapomenout.

Všichni chlapci ve městě znají starého pomateného chudého Indiána.

„Tamhle jde otec mořského d'ábla!“ Ale

Indián si chlapců nevšímá.

Když potká staroch Španěla, pokaždé se za ním obrátí, odplivne si a mumlá jakési kletby.

Policie však nechává starého Baltazara na pokoji. Je to tichý blázen, nikomu neublíží.

Jen když se moře rozbouří, pociťuje starý Indián prudký neklid.

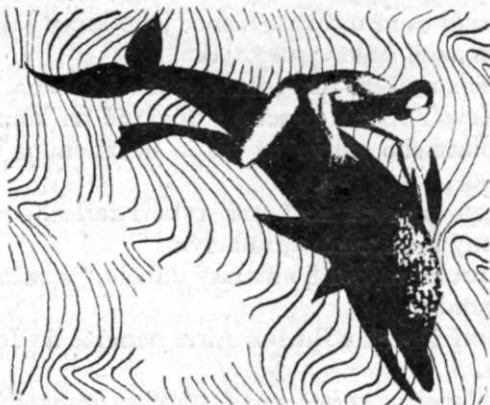
Pospíchá na pobřeží, a nedbaje nebezpečí, že by ho vlny mohly spláchnout do moře, stojí na pobřežních kamenech a volá, volá ve dne v noci, dokud se bouře neztiší:

„Ichtyandře! Ichtyandře! Synu můj!...”

Leč moře nevydá své tajemství.

ALEXANDR ROMANOVICH BELJAJEV

ČLOVĚK OBOJZIVELNÍK

Z ruského originálu Člověk-amfibija, vydaného nakladatelstvím Molodaja gvardija v Moskvě roku 1957, přeložila Terezie Silbernáglová. Ilustroval Oldřich Jelínek. Obálku navrhl (s použitím kresby O. Jelínka) a graficky upravil Milan Kopřiva. Vydala Mladá fronta, nakladatelství ČSM, jako svou 2579. publikaci. Edice „13“, svazek 7. Odpovědná redaktorka Zdenka Koutenská. Technický redaktor

Vladimír Vácha. Vytiskl Mír, novinářské závody n. p., závod 2, provoz 22, Praha 2, Legerova 22. AA 10,46, VA 10,69.

D-16*70387. Náklad 35 500 výt.

23-148-67 14/74 305/22/8.5

Vydání druhé. 184 stran.

Praha 1967. Cena brož.
výtisku 13,— Kčs.

Guttiere slynila svou krásou daleko za obvodem nového přístavu. Byla však plachá a svěhlavá. Nejčastěji říkala ctitelům zpěvavým, ale tvrdým hlasem: „Ne!“

7 8

Na několika místech v písčných mělčinách jsme zpozorovali otisky úzkých lidských chodidel. Stopy vedly od moře a zpátky k moři.

Ichtyandr se ohlédl a spatřil mladého, vysokého, ramenatého muže. Nikdy neviděl tak světlé vlasy a oči, jako měl neznámý. Mladý obr přistoupil k dívce. „Buď zdrav, Olsene!“

9

Medúza klidně stála na kotvách. Ani pleskání vln, ani skřípot lanová nerušily ticho. Zdálo se, že oceán spí hlubokým spánkem. Ráhná byla nevyrovnaná, lanová nedbale vtaženo, neskasaná kosatka se maličko zachvívala ve slabém vánku. Celá paluba od přídě až po záď byla zavalena hromadami perlorodek, úlomky korálů, lany, na nichž se lovci spouštějí ke dnu, plátěnými pytli, do nichž vkládají nalezenné škeble, a prázdnými soudky. Vedle vratiplachtového stožáru stálo veliké vědro s pitnou vodou.

Kromě černých řas a obočí neměl Salvátor na hlavě ani vlásku. Zřejmě se ustavičně holil, neboť měl kůži na lebce stejně snědou jako tvář. Dosti veliký nos s hrbolkem, poněkud vyčnělá ostrá brada a pevně sevřené rty dodávaly tváři hrubý, ba dravý výraz. Pohled hnědých očí byl chladný.

V sadu bylo plno všelijakého křiku, zpěvu a štěbetání ptáků, řevu, kvikotu, a pískotu zvířat. Tamhle přeběhla pěšinka šestinohá ještěrka. Se stromu visel dvouhlavý had. Za drátěnou mřížkou chrochtal vepřík. Díval se jediným velkým okem, umístěným uprostřed čela. Podle cesty se pásla „siamská dvojčata“ srostlá v bocích: Dvě jemnorouné ovce. Sad a zvířata mělo na starosti dvanáct černochů. Všichni mlčky plnili své úkoly. Cožpak Salvátor vyřezává jazyky sluhům, kteří zradí jeho tajemství?

Za skálou vyplul delfín. Na hřbetě mu seděl jako na koni podivný tvor, zřejmě „ďábel“. Obluda měla lidské tělo a v obličejí se jí v záři zapadajícího slunce leskly oči obrovské jako starodávné „cibule“, připomínající automobilové reflektory; ďáblova pleť svítila něžným, modravě stříbrným třpytem a jeho ruce, tmavě zelené, s dlouhými prsty spojenými blanami, se podobaly žabím nohám. Náhle zvolal čistou španělštinou: „Hola, Lidingu, kupředu!“

11

12

13

Celé argentinské pobřeží poblíž Buenos Aires a ústí řeky La Plata do oceánu si vypráví legendu o „mořském ďáblu“. Tajemný živočich děsí klidné rybáře i odvážné lovce perel. Jen podnikavý obchodník Pedro Zurita má pro strach uděláno a kuje plány, jak využít „ďábla“ pro lov perel. Uspořádá na podivného tvora honičku po moři i po pevnině. Při tom vyjde najevo, že „mořský ďábel“ je člověk, mladý Indián, kterému geniální operace doktora Salvátora umožňuje žít pod vodou i na souši. Salvátor pokřtil hochu jménem „Ichtyandr“, člověk-ryba. Důvěřivý Ichtyandr padne několikrát do Zuritovy léčky a okusí surovost svých věznitelů. Oč lépe se cítí v mořských hlubinách, kde má bezelstné přátele delfiny. Lidem nerozumí, nechápe jejich shon za penězi, a nebýt krásné dívky Guttiere, nechtěl by mezi nimi žít. Ichtyandrův příběh, i když zcela vymyšlený, je už čtyřicet let oblíbenou četbou sovětské mládeže. Byl i zfilmován. Alexandr Běljajev — průkopník vědeckofantastické a dobrodružné literatury v Sovětském svazu — napsal podobných knih kolem padesáti. Zalidnil je postavami odvážných lidí, kteří se snaží přijít na kloub tajemstvím přírody a pokoušejí se pozměnit její neúprosné zákony. Stejně jako doktora Salvátora, vede je myšlenka na pokrok vědy a prospěch lidstva. Většina Běljajevových knih není tedy jen napínavé čtení, sledují se jimi i cíle poznávací a výchovné.